

მსა



ლიტერატურული ჟურნალი № 1 (66)
მსა

2024



ოლე

მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთის“ გამოცემა

The Literary Magazine OLE

ჟურნალი გამოდის 2004 წლის ივნისიდან
ISSN 1512-3995

ოლე – ბრყენა, გინა მოგრძე ტყე ველთა შუა
სულხან საბა

ოლე – ახომი საჩრდილობლად დატოვებული
ხე
ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი

ოლე – გიორგი ლეონიძის პოეტური შედეგრი

მთავარი რედაქტორი

აკაკი დაუშვილი

რედაქტორები

ფარნა რაინა
ნუნუ ძამუკაშვილი

მხატვრული რედაქტორი

სოფიო ქელიძე

მისამართი: 2200 თელავი
ერეკლე II-ის გამზირი №6
III სართული
მობ: 555 46 44 29
მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთი“
მობ: 558 48 24 80

მასალების გამოგზავნა შეგიძლიათ
ელექტრონული ფოსტით
E-mail: akakidau@mail.ru

ჟურნალ „ოლეს“ წინა ნომრების წაკითხვა
შეგიძლიათ საქართველოს პარლამენტის
ეროვნული ბიბლიოთეკის საიტზე www.nplg.gov.ge —
ციფრული ბიბლიოთეკა „ივერიელის“
ვებგვერდზე.

„ოლეს“ რედაქციაში შემოსული მასალა
არ რეცენზირდება და ავტორს არ უბრუნდება

ჟურნალი „ოლე“ გამოიცემა თელავის მუ-
ნიციპალიტეტის მერიის (მერი ბატონი **ლევან
ანდრიაშვილი**), თელავის მუნიციპალიტეტის
საკრებულოს (თავმჯდომარე ბატონი **თენგიზ
მთვარელიშვილი**) მხარდაჭერით.

დაიბეჭდა გამომცემლობა „მერიდიანში“

გარეკანის პირველ გვერდზე ელენე ახვლედიანის ნახატი



№1,(66), 2024

მ ა რ ტ ი



გამომდის სამ თვეში ერთხელ



„ოლე“ ლიტერატურული ჟურნალი



შინაარსი

მაცვალა გონაშვილი – 65

2. მილოცვა

მხატვრული ლიტერატურა

4. **ზარნა რაინა.** ყოფნა, – არყოფნა – თუ,
არის – ახლა?!.. ლექსი.

5. **ვანო ჩხიკვაძე.** ჭოტები. მოთხრობა

23. **გიორგი გიგაური.** ლექსები.

27. **ლანა მანველი.** სად არის ბედნიერება.
რომანი

33. **თამარ კოლალიშვილი.** ლექსები

35. **ლიანა მებონიძე.** იქ, სადაც ღმერთები
მეფობენ. მოთხრობა

42. **გიგა ტუხუიშვილი.** ლექსები

44. **ნინო ჭალიძე.** მწყემსი ქალი მარიშკა.
მოთხრობა

პავლეხისთვის საკითხავი

47. **მაია ღიაკონიძე.** ზღაპრები

კოეტიხა და მამულიშვილის გახსენება

49. **სოსო ჩხუბინიშვილი.** ლექსები

თარგმანი

51. **სარა ტისღილი.** ლექსები. თარგმნა
ოთარ ცისკაძემ

კრიტიკა-პუბლიცისტიკა

52. **როინ ჭიკაძე.** სიტყვის ძალმოსილება
დავით შემოქმედელის პოეტურ საუფლოში

55. **ზაალ ზოტკოველი.** ზოგი რამ ქართული
მწერლობის ავთანდილზე

60. **ნანა რჩაულიშვილი.** გურამ რჩეულიშვილის
ლიტერატურული შეხედულებები

იხედისმოცევი თაოზა მოღის

63. **მაია გვიჩია.** გოგონა მეშვიდე კლასიდან





სულით და შემოქმედებით გასხივოსნებული

მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთი“ გულმხურვალედ და უსაზღვრო სიყვარულით მიესალმება საქართველოს მწერალთა შემოქმედებითი კავშირის მედროშეს, სახელოვან პოეტსა და საზოგადო მოღვაწეს – მაყვალა გონაშვილს და ულოცავს დაბადების 65 და შემოქმედებით მოღვაწეობის 45 წლისთავს.

გასაოცარია, თანამედროვე, – დიდგორისა და შამქორის ომში მისი თავგანწირული ბრძოლა – უხმლოდ და უფაროდ, მაგრამ... ღვთის მადლითა და სულიერი სიდიადით.

გენიალური რუსთაველის ჯიშსა და ჯილაგს ვუსურვებთ – თავისუფალ, დამოუკიდებელ, დემოკრატიულ, სახალხო საქართველოში, ლამაზ წელთა სიმრავლეს, ახალ, შემოქმედებით გამარჯვებასა და ქედუხრელ შემართებას, – ერის, ქვეყნის, შემოქმედებითი ლაშქრის სახელოვანი წინსვლისათვის.

**მწერალთა ასოციაცია
„ლიტერატურული კახეთი“**

P. S.

მაყვალა გონაშვილი 25 პოეტური კრებულის, საბავშვო წიგნებისა და პიესების ავტორია.

მისი ნაწარმოებები თარგმნილია მსოფლიოს ხალხთა ენებზე, არის, არაერთი, საერთაშორისო ფესტივალის მონაწილე და ლაურეატი. მუშაობდა

საქართველოს ტელევიზიაში რედაქტორად. 1989 წლიდან იყო ახალგაზრდა მწერალთა ასოციაცია „გულანის“ დამფუძნებელი და პრეზიდენტი, ინგლისურენოვანი საყმაწვილო გაზეთ „ჰელოუ ბების“ დამაარსებელი და რედაქტორი.

მუშაობდა საქართველოს მწერალთა კავშირის პასუხისმგებელ მდივნად. 2004 წლიდან არჩეულია საქართველოს მწერალთა კავშირის თავმჯდომარედ. თანამედროვე ქართულ პოეზიაში შეტანილი დიდი წვლილისათვის 2021 წელს დაჯილდოვდა შოთა რუსთაველისა და იაკობ გოგებაშვილის სახელობის სახელმწიფო პრემიებით.

* * *

ძვირფასო მკითხველო, მწერალთა ასოციაცია „ლიტერატურული კახეთის“ თავმჯდომარემ, ფარნა რაინამ (ფარნაოზ რაინაულმა) ერთი, ფრიად მნიშვნელოვანი ეპიზოდი მინდა შემოგთავაზო.

წლების მანძილზე, საყვედურს ველარ ავუდიოდი ახლობლებისა და მეგობრებისაგან, რომ გამომეცა წიგნები, (25 წიგნი, – კლასიკა, აქედან – 4 ტომი რჩეული და კატრენების ტრილოგია, რომელზეც ოცდაათი წელი ვმუშაობდი, ასევე, ერთი – საბავშვო ლექსების კრებული) თანაც, მაშინ, როცა – გამოცემაში დახმარებას მითვლიდნენ გიორგი ლეონიძე, არჩილ სულაკაური და მორის ფოცხიშვილი. (ერთი წიგნი კი გამოიცა არჩილ სულაკაურის წინასიტყვაობით, – „თუშური მოზაიკა“) პერიოდულად კი



ქვეყნდებოდა, – ცალკე ლექსებად, ან – ციკლებად რესპუბლიკის ჟურნალებსა და გაზეთებში.

და, აი, ბოლო-ბოლო, გადაილახა ლოდინის რუბიკონი, – ამ ცხოვრების სიდუხჭირის უამს გამოჩნდა ლვთისნიერი, ჭეშმარიტი ეროვნული ადამიანი, – თელავის მერი – ლევან ანდრიაშვილი, რომელმაც დააფინანსა კატრენების ტრილოგიის პირველი ტომის გამოცემა. ახლო წრეში დაიწყო იმაზე ფიქრი, ვინ უნდა ყოფილიყო რედაქტორი; ზოგმა, ვინ შემომთავაზა, ზოგმა – ვინ... მე მაყვალა გონაშვილი ვირჩიე. ტელეფონით დავურეკე და... სულის რა საოცარი სიდიადე ვიხილე, – უწყომანოდ მომაგება: „ბატონო ფარნა, თქვენი წიგნის რედაქტორობა ჩემთვის დიდი პატივია“ ... მე, ეს პასაჟი ჩემი თავმონონებისათვის კი არ ჩავრთე, არამედ, ამ, რამოდენიმე სიტყვიდანაც რაოდენ, ელვარედ ჩანს დიადი, სულიერი სამყაროს სივრცე.

რამხელა ბედნიერებაა, რომ... ამ, უუამო უამს, ეს, – სხივმოსილი და მადლმოსილი, ალამდარი, იობის მოთმენით ხელმძღვანელობს ერისა და ქვეყნის შემოქმედებით ლაშქარს.

დადგება დრო... და... ქვეყანაში დალაგდება ყველაფერი, – დროის სასწორზე დაიდება თანამედროვეთა ავიცა და კარგიც და... მაშინ, უფრო, ნათლად წარმოჩნდება მაყვალა გონაშვილის ღვთაებრივი ნაღვანი ეროვნული სულის გადასარჩენად.

ჩვენს ამაგდარ, ღვანღმოსილ შემოქმედს ვულოცავ 65 გასხივოსნებას, ვუსურვებ მაგიურ გამძლეობას, ღვთაებრივ რუდუნებას და... კვლავაც – ულამაზესი, უსათნოესი, უკეთილშობილესი სულის განფენას შემოქმედებასა და... სამოღვანეო არეალში.

რამოდენიმე სხივსტრიქონი მინდა შემოგთავაზოთ იუბილარის უნათლესი, მზეჩაუვალეი შემოქმედებიდან...

„ჯერ, ასჯერ მაინც, უნდა წაიქცე, რომ, ერთხელ მაინც, ზეცად ამაღლდე“...

„ჯერ, უნდა შურის ჯვარზე გაგაკრან, რომ... დაგინახონ და... მოგინატრონ“...

„ცაში ლალად ფრენის ფასი, ფრთებდაჭრილმა იცის“...

„შენც, ისე უნდა გაექცე პატივს. როგორც – დაღლილი ნაზარეველი“...

„და, თუკი, მაინც, კვლავ, დაგჭირდები, შეტრუსე ჩემი ლამაზი თმები“...

„ერთხელ მოვსულვართ ამ ქვეყანაზე, ღმერთმა გვიბოძა გზა – ერთი ციდა, წამი არ გვრჩება – სიყვარულისთვის, სიძულვილისთვის – რამდენიც გინდა“...

„გველი მებზევა, – მსურხარო, ეშმა მიცინის – და ხარო, მინა ხარ, მინად იქცევი, ამაოდ ფიქრობ, ცა ხარო. მეფე მიბრძანებს – იყუჩე!.. ერი მომძახის – სად ხარო?.. უნდა: დაჭრილმაც ვიმღერო, მტერი, რომ... არ ვახარხარო. მე, მარტომ, უნდა ვიყეფო, თავი ქვას, მარტომ, ვახალო, ვაი, შენ, ჩემო ჭრილობავ, მარად ძველო და... ახალო...“

ერთხელ, კიდეც, ვულოცავთ 65 გამარჯვებასა და გასხივოსნებას დიად შემოქმედს, მოძღვარს, ალამდარს, ვუსურვებთ მეტ ძალისხმევას, ქედუხრელობას, ქართული მწერლობის გადარჩენისა და აღორძინებისათვის.

ფარნა რაინა



ზარნა რაინა

ყოფნა, – არყოფნა –
თუ, არის –
ახლა?!..

(გამოუქვეყნებელი ლექსი, – პოეტური არქივიდან)



ზარნა რაინა

4



რომ... არ გვეყოლოდა –
ღიადი შოთა,
რომ... არ გვეყოლოდი,
ღიადო, დავით,
მაშინ, გვენახა:
წუხილიც, შფოთვაც,
რით მოგვეწონა
ქართველებს – თავი?!..

რომ... არ გვეყოლოდა –
ბესიკი, – ჩანგით,
რომ... არ გვეყოლოდა –
ღიადი ტატო,
რომ... მოსდებოდა
მზეკალმებს – ჟანგი,
რა გვექნა?!.. უფრო,
ზესვლას, რომ... ვნატრობთ?!..

ვამაყოფ, რომ გვეყავს –
ბრძენი ილია,
ვამაყოფ, რომ გვეყავს –
აკაკი, – ბრძენი...
უმათოდ,
ყოფნის სიბრძნე –
ილია, –
ჩვენ,
მათით ვზარდეთ:
ასულნი, ძენი...

რა გვექნა, რომ არ –
გვეყოლოდა ვაჟა?! –
ქართული გენის
დიდება, ვაშა!..
რა გვექნა, რომ არ –
გვეყოლოდა გოგლა?! –
ქართული სულის:
ბუხუნი, ბორგვა!..

ავმზევდებოდით, ჩვენ –
ასე, განა?!..
რით გაგვეთენა –
ლამის უღრანი?!..
რომ... არ გვეყოლოდა –
სხივსავსე გალა?!..
რომ... არ გვეყოლოდა –
დიდი მუხრანი?!..
დასაბამიდან, –
ღირსება ცდილობს –
სანთელ-სახელი
ბრწყინავდეს –

ბევრი...
ვის უნდა:
ვგავდეთ –
მინავლულ ცვილობს?!..
დადგეს უკუნი –
ერის და...
ბერის?!..

ელვარე ნათელს,
ხან, რატომ ვკეტავთ?!..
ჩვენ, ჩვენი თავის,
რატომ ვართ – მტერი?!..
რად გვაგინებდა?!
არ ვიცი, ნეტავ?!..
მწერალი როა –
მოძღვარი – ერის...

ვით შევწვდებოდით –
ზე – სახელს, –
ღიადს?!..
მე, დღეის განცდა,
ფიქრის ცეცხლს –
მაშლის...
მწერლობა, ახლა,
სადაც, რომ –
გდია,
რა ვიქნებოდით –
უმათოდ, –
მაშინ?!..

P.S. 1
დღეს, უგულობა –
მეფუარად
დადის...
მკლავს:
მწველი განცდა, –
ფიქრი და...
დარდი!..

P.S. 2
რად გვექონდეს თავი –
ქვაზე სახალი?!..
ხომ, გვინდა –
დროც და...
სიბრძნეც, – ახალი?!..

P.S. 3
რატომ ვაქციოთ:
ნათელი –
ბუნდად?!..

ჩვენ, ხვალეს,
დღესვე ვხედავდეთ, –
უნდა!..

P.S. 4
ყოფნა, – არყოფნა
თუ, არის –
ახლა?!..
დრო რად ვაქციოთ –
სინდისის –
დახლად?!..

P.S. 5
ჩვენ, უნდა –
გლოვის დაფუდგათ –
ტაბლა,
მომავალს ერის,
ვინც დასცემს –
დაბლა!..

P.S. 6
მიჯრით მივკვალავთ –
ფრიალო აღმართს...
თუ, გვსურს: გადავრჩეთ,
ვიაროთ – ნაღმა!..

P.S. 7
გაქრობის,
რომ... არ დაგვეცეს –
გუნდა,
როგორც, არასდროს,
დავფიქრდეთ, –
უნდა!..

P.S. 8
გზა არის: ორი, –
ერთია – ღმერთის...
არჩევანია, დღეს:
მხოლოდ,
ერთის!!!..



პანო
ჩხიკვაძე

მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ე
რ
ა
ს
ი
ა
ნ
ა

ფანჯრიდან ფოთოლცვენა მომჩერებია... ხელ-
მოჩრდილებული მათვალიერებს... ვერნობი და აღარც ვერ-
ნობი... დრო-ჟამმა გაგვაუცხოვა, კალენდარზე თავისას
მიერეკება, მისთვის სულ ერთია ფოთოლი და ადამიანი,
ერთი დღე იქნება – ჩამოგიქროლებს და თან გაგიყ-
ოლებს... ეგრეთ, შენი „შემოდგომა“, შეიძლება, შუა ზამ-
თარში ანდა სიციხით გათანგულ აგვისტოში მოგაყენოს, ნება
მისია!

ვ. ჩხიკვაძე



მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ე
რ
ა
ს
ი
ა
ნ
ა

ჭოტიპი

ი. ა.

სეხნი, ახლა ფოსტით წერ-
ილებს ერთმანეთს ვილა უგზავ-
ნის!

აღარც მტრედები მოაფრი-
ალებენ ფეხზე შებმულ მოკითხ-
ვის ბარათებს და ღარიბდება
ეპისტოლური მემკვიდრეობა.

ღარიბდება კი არა, მთხ-
ლეზეა დასული!

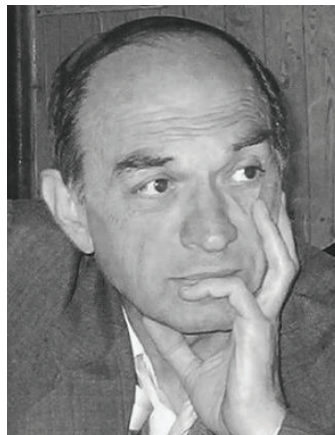
წინასახალწლოდ, ბავშვებს
თუ გაახსენდებათ სანერ-კალამი,
ლაპლანდიელ ბერიკაცს კეთილი
სურვილები და ასახდენი ნატვრების ჩამონათვა-
ლი რომ აახლონ.

ისე, მიწერ-მონერის „ჩამნაცვლებელ“, ყურის
ბიბილოს ჩაფრენილ მობილურებსაც რა გაძლე-
ბა და მოთმინება აქვთ, რასაც ესენი, ბრმა-ყრუ
ბაიყუშებივით ისმენენ და ყურიდან ყურში ატ-
არებენ...

სიმწიფე შეეპარა მტევანს, ჩაიარა სექტემ-
ბერმა, ლამის ჩათავდეს ოქტომბერიც – ნარბენი,
ნაბლისფერი ცხენი ხელებში ჩამჭხვინებს, მარ-
ქაფა ულაყივით მომდგარ ნოემბერს რომ გადამ-
აბაროს...

სიმწიფე მხოლოდ მტევანს კი არა, ჩვენც
„შეგვეპარა“ და რა ვქნათ, გადაჭრელებულ შე-
მოდგომის „გაზაფხულს“ ძველებური, შეყვარე-
ბული თვალებით ველარ შევხედავთ.

ფანჯრიდან ფოთოლცვენა მომჩერებია...
ხელმოჩრდილებული მათვალიერებს... ვეცნობი
და აღარც ვეცნობი... დრო-ჟამმა გაგვაუცხოვა,
კალენდარზე თავისას მიერეკება, მისთვის სულ
ერთია ფოთოლი და ადამიანი, ერთი დღე იქნება



პანო ჩხიკვაძე

– ჩამოგიქროლებს და თან გაგი-
ყოლებს... ეგრეთ, შენი „შემოდ-
გომა“, შეიძლება, შუა ზამთარში
ანდა სიციხით გათანგულ აგვის-
ტოში მოგაყენოს, ნება მისია!

გავაბი, ძალიან გავაბი,
ეგებ სჯობდა, გაჭიანურებული
ლაილაით ფურცელი არ შემენუხ-
ებინა, სათქმელი მობილურის
წისქვილზე ჩამომეფევა და ქა-
რისთვის გამეტანებინა?!

ზარალობს დღესდღეო-
ბით ეპისტოლური მემკვიდრეო-
ბა-მეთქი!

ბარათით „ნახვის ნატვრით“ მოკითხვას რომ
თავი გავანებოთ, ჩემო მოწყალეო ბატონო, აბა
წარმოვიდგინოთ, ავთანდილს თავისი „ანდერძი“
მობილურით რომ ეახლებინა როსტევეანისთვის,
ანდა, ნესტან-დარეჯანს, ყველა დროის შეყვარე-
ბულთა „სავიზიტო ბარათი“, „წიგნი მიწერილი...“
ყურმილით ჩაეჩურჩულებინა ველად გაჭრილი
მიჯნურისათვის!

მაშ, უფალმა არ დაგვიფარა, თავბრუდამხ-
ვევი ტექნოლოგიების სასწაულის წყალობით ასე
რომ არ მოხდა?!

დაგვიფარა და ხან ხელში აყვანილი, ხანაც
ხელჩაკიდებული გვატარა ისტორიის გაუვალ ვი-
წროებში!..

არა მგონია, ან ახლა გვიგანოს და მხოლოდ
ჩვენი თავის ამარა მიგვატოვოს...

სეხნი, ყველაზე წყალუხვ მთის მდინარე-
საც კი თავისი პატარაობა აქვს, სადღაც, კლდის
ძირში გამოჟონილი, ვიდრე აჩუხჩუხდება, ფეხ-
ის ადგმას ცდილობს, დაღმართზე მოწანწკარე
წვრილ-წვრილ კენჭებსაც კი ძლივს ფარავს.





თანდათან მოლონიერდება, ჩახრამავს მინას, თავის სარგო კალაპოტს გაჭრის და მერე სხვე-ბიც აედევნებიან, გვერდებიდან მიუცუცქედებიან, შეუღიტიანებენ, „ილღიებში“ შეუძვრებიან, შეერევიან, უფრო გააბეგრებენ... ზოგი დაანმინდავებს, ზოგიც აამღვრევს.

რას იზამ, ჩვენი არ იყოს, ესეც ცხოვრებაა, მდინარის ცხოვრება!

ბოლო ხანებში დამჩემდა:

შუალამისას გამელვიძება, წამომჯდარი საწოლის თავს ავეყუდები და ვზივარ უძილობის ფულუროში თვალედაჭყეტილი ჭოტივით. ირგვლივ ჩრდილები ირევიან, ცა კი ისეა ჩამუქებული, თითქოს გათენებას არც აპირებს.

ბებერმა ჭოტიმ იცის, „იქით“ უფროა, ვიდრე – „აქეთ“ და ხანდახან თუ ფრთებს მოიმყუდროვებს, შეფართხუნდება და უკუნს გაჰკივის, ვინმეს გულის გადასატრიალებლად კი არა, საკუთარ შიშს აფრთხობს.

შიში კი, შენც კარგად იცი, ჩვენი დღევანდელი პირქუშ, დაუნდობელ უღრანში, რამდენია და რამდენნაირი!

არ ვიცი, ამ შიშებს ჭოტი როგორ და როდემდე გაუძლებდა, გვერდით მყოფი მეორეც რომ არ ეხუხებოდეს და გზააბნეულ იმედების ნაღვერდალს გასაღვივებლად სულს არ უბერავდნენ.

მეც ფულუროში ვზივარ და ძალიან თუ მომეწყინება, აღმა, ჩემი სათავისკენ შევუყვები „კალაპოტს“.

ძველ ჩანანერებს მაშინდელი სურნელი აქამდე მოჰყვებათ.

თავს ჩავრგავ და გაცოცხლებული ხილვების უჩინარ ყვავილებს ხარბად ვყნოსავ:

რაფაზე დაყრდნობილს, დანიელ დეფოს სათავგადასავლო რომანს ჩაჩერებულს, ფანჯრის ეკრანი დამყურებს.

ეკრანზე ლობესთან მომდგარი ხილის ბალი მოჩანს.

შემოდგომის თამამი, ზენა და ქვენა ქარი შრიალის ხმას ერთბაშად მონყვეტს დარხეულ ტოტებს და მზის შუქზე ახასხასებული ფოთოლი, ფრიალ-ფრიალით ძირს დაეშვება, ბალში დაფენილ, ჯერ კიდევ ლორთქო სიმწვანის სარჩულზე ნაირ-ნაირ, ფერად კოპლებად მიმოიბნევა.

თვალს მტაცებდა, ვტკბებოდი ფერების დღესასწაულით და ვილას ახსოვდა უკაცრიელ კუნძულზე გარიყული რობინზონი: შემოდგომის პალიტრა, ლობეების კულისებში მოქცეულ სცენაზე გათამაშებული ზეიმი მეძახდა, თავისკენ მენეოდა, რომ ამ ყველაფრის შემოქმედისთვის მუხლი მომეყარა და მონინებით თავი მომედრი-

კა.

ფურცელმა სულ რამდენიმე სიტყვიანი წინადადება შემოინახა მოსწავლის ცალხაზიანი რვეულის ბოლო გვერდზე მიწერილი, ახლა წყლიდან ამომხტარი ლიფსიტასავით, წამიერად ჰაერში რომ ასხმარტალდა:

„ფანჯარასთან ვზივარ და ოქტომბრის ბალს გავეყურებ“.

გაილო თვალისმომჭრელი, ჯადოსნური ხსოვნის ზარდახმა, ხელახლა გათამაშდა ხელკალათიანი გოგოს მაშინდელი მონოსპექტაკლი, ხეების ძირში ჩამოცვენილ, ფოთლებში მიმალულ ლოყანითელ ვაშლს რომ აგროვებდა.

ცალხაზიან ფურცელზე გოგოზე არაფერია ნათქვამი, მხოლოდ მოგვიანებით, პირველი სტრიქონების შეკონინებას რომ ვცდილობდი, მაშინ შემახსენა თავი:

„პატარა გოგოს აედევნა

პატარა ქარი,

მუხლისთავებზე

მერამდენედ აცოცებს კაბას,

ვილაცას ფრთხილად

გაურბის თვალი

და წყრება ქარი:

– აბა! აბა!..“

ის „ვილაც“, ალბათ, მე ვიყავი!

სად არის ახლა ხელკალათიანი სოფლის „მადონა“, ანდა მაშინდელი ქარი, ხეები რომ დააშიშვლა და მუხლისთავებზე კაბა „ააცოცა?“

ნიაზნანწალამ სამუდამოდ გადაიქროლა.

გოგოც წავიდა.

აავსო კალათა და თვალს მიეფარა.

მოიწყინა გაკრეფილმა ბებერმა ბაღმა!..

სესნი, არ დამიჯერებ და, ჩემი იმდროინდელი, აჩქარებული გულისცემა ისევ ჩამესმა, როგორც ფორტეპიანოზე შემოდგომული მეტრონომის ხმა ანდა ონკანის სატურეს მონყვეტილი წვეთის წკაპუნი.

მერე ჩამოიბურა ეკრანი, დადგა ზამთრის ანტრაქტი – დაშვებული თოვლის ფარდა აეფარა გასახედ-გამოსახედს.

აყეფდა, აგნიასდა სიცივე, ყინვამ გამოაჩინა ჯადოქრის ვერცხლისფერი ღრჯოლები – ჩამოგრძელდნენ კრამიტებზე ლოლოები და გადაიქარგა შუშებიც ყინულის ყვავილებით.

აღარ გამოჩნდა აღარაფერი.

ანდა, რალა იყო დასანახი – ყველგან ერთფეროვანი, თვალისმომჭრელი სითეთრე გამეფდა!

სიჩუმეს, ზოგჯერ თოვლის ხრამუნის ხმა ხერხავდა.



ხშირი თოვა კვალის დაფარვას ცდილობდა, უცებ შლიდა აცაბაცა მიმავალი ნაფეხურების მრავალწრივებს.

გვესტუმრა ერთ ასეთ საღამოს მეზობელი, გამარჯობათო, ცალკეად მოგვიგდო, შეცივნილი ხელების ფშვნივით ღუმელს მიუჯდა და სიმხურვალეს მიეფიცხა.

ზის. ზის.

ჯერ არაფერს ამბობს, მხოლოდ დროდადრო, ვაჰ, კაცოო, გაჰკრავს ერთმანეთს ხელისგულებს.

ეს არის და ეს!

აღბათ, ელოდება, როდის ჩავეკითხებით, ხმა ამოიღე, რამ აგაფორიაქა, აღარ უნდა ამოთქვაო?! არა!

აქეთ ჩვენ გავკერპდით, არ ვიმჩნევთ, ვითომ, სულაც არ გვანტერესებს, რის სათქმელად მოქანდა, დაყუმებულ სოფელში რამ გააკვირვა და განაცვიფრა, ეს დროული კაცი.

ბოლოს, ისევ მამაჩემმა „შეიბრალა“, რა მოხდა, ამოღერდეო!

თავში ქვას კი არ ვიხლი, ამოვღერღავ, მამ რას ვიზამო?

– ეხლა პირდაპირ თავმჯდომარისგან მოვიღვარ...

– მერე, რა ბრძანა, კოლექტივს ხომ არ შლიანო?

– კოლექტივს კი არა, და... შინაურები ქალაქში ჰყავს გაგზავნილი და მარტოა... რომ დაფუძახე, ლენტო-მეთქი, მაშინვე გამომეხმაურა, შემო, რომელი ხარო!.. მეც შევედი და რას ვხედავ, მიმჯდარა „ფეჩთან“, ნინ, „ტაბურეტკაზე“, პურჩაყრილი მანონი უდგას და მიირთმევს...

მცირე პაუზის შემდეგ დააყოლა:

– ჩვენებურად, გლეხურად, სანყლურად, – თან მამაჩემს გამომცდელი თვალებით უყურებს.

– გასაგებია, მიირთმევს... მერე?

– სხვა არაფერსა, მარტო მანონსა, ჩვენებურად, გლეხურად-მეთქი!

– გავიგე!.. კაი მანონს რა სჯობია! ყოჩაღ, ლენტო, მანონიც ჰყვარებია, აქამდე მეგონა, მარტო თავის დედისას მიირთმევდა!..

– კაცო, არ გეხუმრები... სამ სოფელს რო აზანზარებს, ქვაც მაგის ხელში როა და კაკალიცა... ცარიელ პურსა და მანონსა... ლაპარაკიც ისე უბრალო, თავმდაბლური, ჩემი თავი დამავინყა... თურმე ისე არა ყოფილა, როგორც ენები გამოაქვთ, თავზე გადასდისო, დღედაღამ შემწვარ-მოხრაკულებშიაო... როგორი უბრალო, ჩვენნაირი... მანონზე ხო არ დამენვევი, მეტს ვერაფერს შემოგთავაზებო...

– ჭიქა არაყიც არ მაოხრიაო!.. რა ქენი, არ დაენვიე?

არა, რას ამბობო, ხელებს ატატანებს, ცოტა არ იყოს, ნაწყენი მეზობელი – ასეთ საოცრებას ვყვები და ამას რატომ არ უკვიროს.

სტუმარი, თავისი მონაყოლით, მამაჩემს აბა როგორ გააკვირვებდა, მთელი ცხოვრება მაშინდელ იერარქიას უდგა კრიჭაში – ერთხელ, მდგომარეობიდან გამოსულმა, რაიკომის მდივანს, თანაც პირველს, თანაც ჩინ-მედლებით მკერდ-დამშვენებულს, თავისივე კაბინეტში, ლამის სკამი თავზე დააფშვნა.

ის რაიკომის მდივანიც, სამ სოფელს კი არა, ლამის ნახევარ ქართლს რომ „აზანზარებდა“, შემწვარ-მოხრაკულებს როცა მოიწყენდა, აღბათ, თონის პურჩაგულულ კამეჩის მსუყე მანონს სიამოვნებით შეექცეოდა ხოლმე.

ნეტავ მაშინ რა დაემართებოდა, ამ ჩვენს გაცეხულ მეზობელს, ესეც რომ დაენახა!

უკეთესი რეკლამა გინდა?

ვინ მოთვლის, რამდენთან მოყვა, რამდენჯერ გაშალა გაკვირვებულმა ხელები!

ბიჭოს!.. რას ერჩოდა, კაცისთვის მანვნის დაგემოვნება აღარ უნდა ეცლია?!

სამ სოფელს ჭამდა და, ქილა მანონი რალა იყო, საქმედ რომ გაუხადა!

ის ლამეც გაქრა, მაშინდელი განცვიფრებაც და, თავმჯდომარის საჩვენებელი თითით გამოტლექილი მანვნის ქილაც...

შემოდგომის ბალივით სოფელიც განიძარცვა იმდროინდელისგან. ისე უჩუმრად ნავიდნენ, გაილალნენ ნუთისოფლიდან, მათ სახელზე არც სამრეკლოებზე დაურისხებიან ზარები და მწუხარებისგან არც დედამინა შეტორტმანებულა.

უჩუმრად-მეთქი, როგორც მეზობელი იტყოდა, თავმდაბლურად, ჩვენებურად, გლეხურათა, სანყლურათაც, რა თქმა უნდა, ალაგდნენ, სამუდამო განსასვენებელი ჰპოვეს ჩვენი სოფლის ნმინდა გიორგის ფერდაზე.

მხოლოდ ჩემი ხსოვნის ფანჯრის ეკრანის გმირებად დარჩნენ, აქლა თამაშობენ თავიანთ მოკრძალებულ როლებს!

„აღმართზე უფრო ადვილია სიარული თუ თავდაღმართზე?“

„აღმართ-დაღმართს გააჩნია!“

„არა, მაინც, მაინც?“

„მაგას რა კითხვა უნდა, აღმართზე!“

„ჰოდა, სიცოცხლე აღმართია!“

„დაღმართი?“

„რა ვიცი, დაღმართისას ვინ რალას გვაკითხებს!“





მოკლედ, აღმართს ავათავებთ და მერე გვეშველებაო, მაინც ასე სჯერა ჩემს მოსაუბრეს, მაგრამ ავინყდება, რომ „თავდაღმართში“ აქაური ცოდო-მადლის სანყაოთი უნდა „მოგვინონონ“...

ჩლახი-კოლას ბიჭმა მიტუმას ბიჭი მოკლაო – დაინგრა ზამთრის უბეში განაბული სოფლის მყუდროება.

თავზარდამცემი ელდა ყველა კარის ღრი-ჭოში შეძვრა, დააღვიძა, დიდ-პატარა წამოყარა ლოგინებიდან.

აჩქამდა, აფორიაქდა, ახმაურდნენ ორ-ლობეები, მანქანის საბურავებით, მილიციის თანამშრომელთა ჩექმებით ატკაცუნდა თავნაყინული გუბეები, მიმდგარ-მოდგარი, ამოდრავებული სოფლის ფეხით გაითელა ახალი თოვლი.

ყველა სოფლის კლუბისკენ მიიჩქაროდა, რომლის ეზოშიც საზარელი დანაშაულის ერთადერთი მოწმე, ელექტრობოძზე აქანავებული ნათურა დაჰყურებდა გაქეტილ თოვლში ჩამკვდარ, მორიალებულ სისხლის გუბეს.

შურს ვიძიებთო, ბღღვინავდნენ, იმუქრებოდნენ, მკერდს მუშტებს უხათქუნებდნენ გარდაცვლილის სახლიკაცები.

ზემო უბნიდან დედა მგლის ყმუილივით ხმა-ჩახლეჩილი, ხაოს ამშლელი მოთქმა სოფელს ზაფრავდა.

მინა გრილიაო – მიცვალებული დაიკრძალა, დამნაშავე თავის ცოდვიანი დანიანად, სამართალდამცავებს ჩაბარდა.

თანდათან მიინავლა შურისძიების ჟინი, უკვალოდ ჩაიარა მკერდზე დაბრაგუნებული მუშტების ექომ, მოკლედ, სოფელი ისევ ყოველდღიური საზრუნავის უღელში შეება და, როგორც სხვა არაერთი, ეს შემთხვევაც მძიმე მოგონებების არქივს ჩააბარა.

რამდენიმე თვის მერე, ქალაქში მიმავალი სარეისო ავტობუსის გაჩერებაზე, ძელსკამზე ჩამომჯდარი, ძაძებიანი ქალი, სალაყბოზე შეკრებილი კაცებისაკენ დამწუხრებული კი არა, გაბოროტებული, ცხვირკაუჭა მტაცებელი ფრინველივით იყურებოდა, თან კალთაში, შუაზე გადატეხილი, ახალშემოსული მზესუმზირის მოზრდილი თავი ეღო და გამალებული მარცვლებს „კენკავდა“.

შავი კაბის გულისპირზე, თეთრ ნერტილებად დაფენილ ჩენჩოს, ხელის ნებს ჩამოჰკრავდა ხოლმე, ჩამოიბერტყავდა და ისევ აგრძელებდა მარცვლების დაფქვას.

ვილაცამ თქვა, როგორც იქნა, დაინიშნა სასამართლო, დღეს გამოაქვთ საბოლოო განაჩენი და პროცესზე დასასწრებად მიდიან ჭირისუ-

ფლებიო.

– მეხი ამათ ჭირისუფლობას დავაყარე! – დაძრულ ავტობუსს ქოქოლა მიაყარა ბებიაჩემმა, – შვილმკვდარ, მწუხარე ქალს, რომ არ შერცხვება, იკადრებს და ხალხში „სემიჩკას“ აკნანუნებს, რა უნდა ველაპარაკო!.. გაგონილა ასეთი რამე, მაშ ქვეყანა არ გადაბრუნდა?

ეჰ, ცხონებული ოლა, დღევანდელ „ქვეყნის გადაბრუნებას“ რომ მოსწრებოდა, ნეტავ ახლა რაღას იტყოდა!

რაც შეეხება სასამართლოს, მკვლელს რამდენიმე წელიწადი პატიმრობა აკმარეს. ალბათ, დახვრეტავდნენ, მაგრამ, როგორც გამოძიებამ დაადგინა, თურმე ნასვამი კოლმეურნეობის ბრიგადირი, ჩლახი-კოლას ბიჭს იარაღით გამოეკიდა და ამანაც თავდაცვის მიზნით დანა იხმარა.

რამდენჯერმე სასხლეტგამოკრული იარაღი მსხვერპლს პალატოს ჯიბეში უპოვნეს.

რევოლვერი არ გავარდა.

ნივთმტკიცებამ დამნაშავეს სასჯელი შეუმსუბუქა...

ციხიდან გამოსულმა, ერთ საღამოს შინ შემოგვიარა.

ნაცისხარი სულ სხვაგვარად წარმომედგინა – სასტიკი გამომეტყველებით, პირქუში პირისახით, მრისხანე თვალებით და სახელოში შემალული სისხლიანი დანით.

ის კი, ერთი ჩლარტიანი, გამხდარი, ნატანჯი სახის კაცი გამოდგა, შეხედვისთანავე, სიბრალოულის, შეცოდების გრძნობას რომ აღძრავდა.

როცა შეთვრა, ცრემლები წამოუვიდა:

– რა ვქნა, დეიდაჩემო, იმ უბედურმა ძალით შემომაკლა თავი, არხისპირიდან სახლამდე იარაღამოლებულმა მდია... მეც ამერია გონება, გამოვიტანე ღორის დასაკლავი დანა და...

პირთან მიტანილი ჭიქა ისევ მაგიდაზე დადგა, მოგვიბოდიშა, შეგანუხეთო, ეჰ, ჩემი დამწვარი იღბლისა რა ვთქვიო, ხელი ჩაიქნია და სახლიდან ჩალუსკუმებულ შუაღამეში გააღაჯა.

გასულს, ბებიაჩემმა ლოცვა გააყოლა, სასჯელი მოიხადა, მაგრამ ჩადენილი ცოდვა მაინც სტანჯავსო.

ოლა კერპი, გაუტეხელი, სამართლიანი ქალი იყო.

შებინდებულზე, შინ მისვლას რომ დავაგვიანებდი, ლობეს ორ-სამ მტკაველიან ჩინჩხვარს გამოატეხავდა, კუტი-კარს გამოიხურავდა, ეზოში საქონელი არ შევიდესო და დამუქრებული, ეტყობა სახლის გზა ველარ გამოიგნოო, მოსაძებნად მოდიოდა.



იმ წკებლას დასაშინებლად მოაქნევდა, თორემ არ მასხოვს, მუქარა აესრულებინა და ჩემთვის, კანჭებში, ერთხელ მაინც, შემოერთყას.

ნეტავი შენც მოგცლია, რას დაეძებ, დაიკარგოს და დაიკარგოსო, გაეხუმრებოდა ვილაც.

ოლა ხუმრობით ნათქვამსაც ვერ იტანდა:

რას ჰქვია დაიკარგოს, თქვენი არ ვიცი და ჩვენ დასაკარგი და გადასადგები არავინა გვყავსო.

მიპოვნინდა, სოფლის წყაროსთან გაოფლილ პირს მომბანდა, ხელს ღონივრად მომისვამდა, ყელზე, კისერზე, სახეზე, თითქოს ამით ჯავრს იყრიდა, მერე წინსაფრის ბოლოთი შემამშრალებდა და შინისკენ წამიყვანდა.

ერთად მოსიარულე განუყრელ წყვილს ცალ-ცალკე თუ გვნახავდნენ, ჩემთან იმას კითხულობდნენ, ბაბო როგორა გყავს, ხომ არ გაბრაზებსო, იმას შეხვდებოდნენ და – ბიჭი რა უყავი, ბიჭიო.

ღამეც ერთად ვინექით.

კედლისკენ მე დამანვენდა, ძირს არ გადამივარდესო.

თუ ვერ ვიძინებდი და შამფურივით ვტრიალებდი, გამინყრებოდა, თვალები როდემდე უნდა გეჭყიტოს, ჭოტად ხომ არ იქეციო.

მაშ მართალი არ გამოდგა?

ჭოტად რომ არ ვქცეულიყავი, ახლა უძილობის ფულუროში ვიჯდებოდი?

შუბლისკენ გამოზუზუნებული გოროხივით მასხენდება ბავშვობაში, მეზობელი, რალაცაზე ალესილი ქალის წყევლა – ისემც ყოფილა, ჩემ შემდეგ, ქვა-ქვაზეც ნუ დარჩენილაო!

გული როგორც უნდა მოსვლოდა, ოლა, ამას, არათუ ხმამაღლა არ იტყოდა, ფიქრშიც კი არ გაივლებდა.

იმის კალთაში გაზრდილი ვარ და არც ჩემთვის არის სულ ერთი, მერე რა იქნება!

ეგრე რომ არ იყოს, რალა მექნებოდა შენთან მოსაწერი და გულის მოსაოხებელი!

ადამიანად გაჩენას რად წუნობდა, პოეტმა რომ ინატრა, „რატომ არ მოვედ წვიმადო!“ ზოგჯერ კაცთა ნამოქმედართ გულგატეხილებს, განა ჩვენ კი არ გვიფიქრია, მეექვსე დღეს, თიხისათვის ადამიანის სულის შთაბერვა ხომ არ არის ღმერთის ერთადერთი შეცდომაო?!

ფუი ეშმაკს – ამ მკრეხელობისათვის ოლას წკებლა ნამდვილად არ ამცდებოდა, მაგრამ...

დამალა, სენნი, საკუთარ თავთან ქიდილმა!

ჩემ წინ ვილაც რწევა-რწევით მიდის, ისე მიაქვს ნაპატიები ღიპი, თითქოს შიშობს გაპიპინებული ფეხიანი ქიქების ლანგარი ძირს არ

დაუვარდეს.

მკლავებიც, მოძრაობის კვლობაზე, ნავის ხოფებივით უკან გამოქცევა ხოლმე და „უსვამს“ დილის ჰაერს, მიაცურებს ვებერთელა სხეულს.

უნდა ნახო, სახეკმაყოფილი, მოჟუჟუნე თვალეში სხივჩამდგარი „ნეტარი“, „ფეხებზე მკიდიას“ იშვიათი ნიმუში!.. ვუყურებ ხალხმრავალ ტროტუარზე მის ნებიერ მსვლელობას და მოდი ნუ შეგშურდება – ერთხელ, სიცოცხლეში ასე უდარდელად, ასეთ ხასიათზე რომ გამატარ-გამომატარა, რალა მომკლავს!

შენ კიდევ გაგედიმება – შეუძლებელს ნუ შეეპოტინები, აჯობებს, ცოტა ხნით მაინც, თვალი მოატყუო, დაისვენო, სიცოცხლის საფანელი რომ არ გამოგელიოს და ეგ ფულუროც ოხრად არ დაგრჩესო.

მადლობა რჩევისათვის!

ვეცდები გავითვალისწინო...

ისე, აქამდეც რას ვაკეთებდი, ხანდახან თვალი და ზოგჯერ თავიც რომ არ მომეტყუებინა, ან ამ უძილობის ფულუროში ვინ გამაჩერებდა.

„ზომიერების გრძნობამ, ადამიანს, ბევრი თავსატეხი ააცილა!“

„ვისაც აქვს, იმას – კი!“

„მარილმოყრილი მადლიო“, ამბობენ ხოლმე, მაგრამ იქაც ზომიერება გინდა... თუ მარილი ბევრი მოგივიდა, აღარც ის მადლი ივარგებს... მხოლოდ ზომიერება შეგაძლებინებს ეშალო სიკვდილის შემდგომი სიცოცხლისათვის!“

„კაცს, გაუცნობიერებული, მიუნვდომლის შიში რომ არ აკავებდეს, ზომიერებასაც და ზნეობის ამკრძალავ ნიშნებსაც ფეხებზე დაიკიდებდა!“

„ლაგამი მხოლოდ დაოთხილ ცხენს არა სჭირდება, ეგ შიში თუ არ ამოსდეს, აღვირახსნილობა მოინელებს ადამიანსაც და სამყაროსაც!..“

„ნახე, თავისთავზე როგორი წარმოდგენა აქვთ – საათს ან წამზომს გამორთავენ, გაყინავენ ციფერბლატზე ისრებს და ამბობენ, დრო გავაჩერეთო.“

„დროს ვინ გააჩერებს!“

„მხოლოდ ის, ვისაც მარადიულობის წამზომი აქვს ჩართული!“

სენნი, აბა უზენაესის გულში ვინ ჩავგახედებს, ანდა „აკრძალულთან“ ვილა მიგვასუნინებს, ერთხელ მიგვიშვეს და მაშინაც...

„ნითელი ვაშლი გაგორდა!..“

გაგორდა და მივდევო, მივდევო...

თუ ეს მარათონი დასრულდება, მაშინ დროც შეჩერდება!

ღმერთმა არ ქნას!

რაც არ უნდა მოხდეს, მაინც ბედის





მხატვარი სოფიო ქელიძე

მადლიერები უნდა ვიყოთ, ვინც მოგვავლინა, მუცელი რომ არ მოიშალა, სიცოცხლე გვაჩუქა, „მარათონელთა“ მწკრივებს აგვადევნა.

ლომისობას, ხევგალმა, ნაყამირალზე, ნახერხით მოფენილ, სახელდახელო ველურ საჭიდაოზე, დახტა-დუბარ, დახტა-დუბარ, დახტა-დუბარ, აბრაგუნდებოდა დოლი და აჭყვიტინდებოდა ზურნა.

რომელი სანახაობებით ჩვენ ვიყავით განებივრებულები, აიშლებოდა ოჯახებში გაშლილი სუფრა, დაიძრებოდა შექეიფიანებული სტუმარ-მასპინძელი, ქალი, კაცი, ბავშვი, მოხუცი და ახალგაზრდა, ცოცხალ, მოტორტმანე კედლად შემოევლებოდნენ ნახერხიან მანეთს.

იქვე, შორიახლო, ასაკოვანი კაკლის ჩრდილში გროვდებოდნენ ჭიდაობის მსურველები, ჩოხას ირგებდნენ, შესაძლო მეტოქეები ერთმანეთს წინასწარ თვალთ ზომავდნენ.

ფალავნებს არც წამქეზებელ-შემგულისანებლები აკლდათ:

აი, იმასთანაო, „დაჩნიკებში“ როა ჩამდგარი, თვითონ ყაბულსაა და... ჰო, ქეციხურელთან თუ გახვალო.



გავალ და ნახერხსაც ვალოკინებო.

ხო იცი, შარშან რა გვიყო, ოლონდ მაგის ჯავრი ამოგვყარე და... იცოდე ბიჭო, თამაშ-თამაშში არ აგიყოლიოს, უცებ მოგვერდი იცისო.

ის ქეციხურელი კიდეც – უჩემოდ არ მოინყინოთ, სულ მალე გეახლებითო, – ლამაზმან „დაჩნიკებს“ თავს დაუკრავდა და გამოფრიალებულ ჩოხას ჰაერშივე დაიჭერდა.

დანყვილდებოდნენ ფალავნები, დააჭერდა შუადლის მზეც და აჭრიდა სისხლს, ახმიანდებოდა ზურნა-დოლი.

შემოურბენდა ტალანტაანთ კოლია საჭიდაოს იფნის სახრით, თან თუ ნაყლაპშიც იყო, უკან დაინითო, დაუნდობლად დაუნთებდა კანჭებში წინ მდგომებს, ააბორიალებდა ნახერხს და გაცრილი ფქვილივით მტვერს, გნიასით, წიოკით მიანყდებოდნენ წინეები უკანებს, ნელა, შე ხელებდასადუნებლო, ხალხი ვართ, ნახირი ხო არაო, ჩამოინყევლებოდნენ დედაკაცები.

მალე, წრეში, ხელის კვრით პირველ წყვილს შემოყრიდნენ და ვიდრე მსაჯად გამწესებული ბოლრიაანთ გიგო მათ გვარ-სახელებს და სადაურობას გაგვაცნობდა, შეიარაქათებდნენ დამკვრელები.

მერე, დაბურთულლოყება მეზურნე ყამიშს მოსინჯავდა, მედოლე კი, ოფლიან კისერში ცხვირსახოცს ჩაიფენდა და, როგორც კი გიგო ხელს აუქნევდა, შენ დაუკაო, დოლის საპირეზე ორი თითის სიგრძე ჯოხით შეწყვეტილ დახტი-დუბარას გააგრძელებდა.

ლობეში გაჭედილი გოჭივით აჭყვიტინდებოდა ზურნაც. თავიდან, ჯერ ბიჭ-ბუჭები მოსინჯავდნენ ძალას, მერე ასაკითაც და აღნაგობითაც წონიანები, სარქენად თავდალუნული ხარებივით, ბლვერა-ბლვერით დაექიჩმარებოდნენ ერთმანეთს.

ერთხელაც, ჭიდაობა რომ მთავრდებოდა და ხალხი დაშლას აპირებდა, წრეში ნასვამი მჭედელი, ხარატთან თედო შემოიზლანა, გრდემლთან უროს ტრიალით დაკუნთულ მკლავებზე ხალათის სახელოები აიკაპინა, აბა, ვინ იკვეხნით ბიჭობას, დამენახვეთო.

ისიც სულ მალე „დაენახვა“ – გამოუხტა განლიკული თეზიკო, კალიასავით მკვირცხლი, უწყლობით დაჩაგრული ნამყენივით დალეული, თავისზე ზომით დიდ ჩოხაში რომ ლაღლალებდა.

თეზიკომ, მჭედელს, როგორც ორ ფეხზე შემდგარ დათვს, ეგრე შემოუცეკვა, ატორტ-

მანებულ თედოს რამდენჯერმე დაუსხლტა, ხელი არ ჩაავლებინა და, ბოლოს, თავის ხერხზე მოიგლო: წელში შეუვარდა, თვალი ვერ შევასწარით, გარეკაურით, ზურგზე მოგდებული ამხელა ზვინი როგორ წამოიღო და ფეხებასავსავებული ნახერხზე გულაღმა გაშხლართა.

თედომ ღონივრად ამოაბოყინა, დარცხვინილი ძლივს წამოდგა, ერთბაშად გამოფხიზლებულმა და გაბრაზებულმა მიიხედ-მოიხედა, მეტოქეს ძებნა დაუნყო, მაგრამ ვილა იყო თეზიკოს თვალის დამკვრელი.

დროს, რა თქმა უნდა, ვერც ჩვენს სოფელში აჩერებდნენ.

ბევრი რამე იშლებოდა სოფლის მესხიერებიდან, აღარ ახსოვდა. ამ ამბავს კი ვერ იმეტებდა დასავინწყებლად.

რაიმეს გახსენება როცა უნდოდათ, ვილაც იტყოდა, ეგაო, იმ წელიწადს მოხდა, ლომისობას, მჭედელი რომ აბურთავესო.

მართალია, ცოტას ატრიზავებდნენ, თეზიკოს ბეჭდაუდების შარავანდედით მოსავდნენ, მაგრამ უჭკნობი დაფნის გვირგვინითაც რომ შეემკოთ, რა დამავდებოდა, არ იმსახურებდა თუ რა!

ხშირად თვითონაც იქ მყოფი, კმაყოფილი და გაბლენძილი უსმენდა მის მაქებ-მადიდებლებს.

თეზიკოს რომ გაიგულებდნენ, ვილაც მწარე-მწარესაც გამოურევდა, წაექცევიანა, თორე, იმ ბაყბაყ დევის მომრევი იყოო?! – სანაცვლოდ, მეორე დღეს, საკვერცხედ მოქცეული დედალი მიუყვანაო.

ეჰ, რას ვიზამთ, ასე ყოფილა და ასე იქნება – უძვლო ენამ თუ აინყვიტა, ვილაა მისი დამჭერი!

უფრო ჭკვიანი, დამჯდარი კაცები კი – თეზიკოს გამარჯვება ქართული ჭიდაობის მადლის, ფანდებისა და მოხერხებულობის წყალობააო.

ამაზე შორსაც მიდიოდნენ:

გაბედულება და ვაჟკაცობა რომ არა, ჩვენზე მრავალრიცხოვნებს და ღონივრებს ზურგზე ვერ დავდებდითო: აგე, დიდგორი, შამქორი, ბასიანი, ბახტრიონი, ასპინძა... ჩამოთვლიდნენ, ფეხზე წამოდგებოდნენ, დალოცავდნენ გამორჩეულ წინაპრებს და სამშობლოს წარსულით მოამაყეებს, სახეზე ისეთი ნათელი გადასდიოდათ, თითქოს ჩვენი ხანგრძლივი ისტორიის გრძელი გზა სულ ვარდ-ყვავილებით იყო მოფენილი: არც დამარცხებები, არც ლალატი და, სულმდაბალთა წყალობით, ქვეყნის დაცემა-დაქუცმაცება არ ყოფილა.

სუფრასთან მხოლოდ კარგზე საუბრობდნენ, სულ კარგზე ეჭირათ თვალი!

ამ ყველაფერს, თითქოს, თავისთვის კი არა,

პატარების გასაგონად უფრო იხსენებდნენ, შორიასლო ტახტზე რომ ვისხედით და უფროსების პურობას თვალს ვადევნებდით.

ალბათ, ასეც იყო, რომ არ ჩაგვეთვლიმა, „ჯიგარი“ გაელვიძებინათ, გაგვეგო, ვინ ვიყავით, საიდან მოვდიოდით და საითკენ უნდა გვევლო.

არაფრით განსაკუთრებული გლესკაცები, მაგრამ სოფლის კვალობაზე გამორჩეულები, ავკარგიანები, მიწაზე მყარად მდგომები...

ეე, სეხნი, უძილობის ფულუროში, ნაირ-ნაირი ფიქრი, რას არ მიედ-მოედება.

ისევ ღრმა აღმასკომ-რაიკომობის დროა, თავისუფლების მაუნყებელი ზარისთვის, ჩამოსარეკი თოკი თუ საბელი ჯერ არ ჩამოუბამთ.

ალაზანს გამოლმა, ქიზიყელი კაცის ოჯახში, ადრიანად, ხაშის სუფრას, წინა ღამის ნაბახუსევი „ნატანჯები“, მარილითა და ნიორწყლით შეგემებულ, ჩახარშული ჩლიქებით თავმოდგმულ მათლაფებს მიუსხდნენ და, ჭიქებში, გუნების გასახსნელად, ორნახადი ჭაჭის ჩამოსხმაც დაიწყეს.

სუფრას, ცენტრიდან მოვლინებული, საპატივცემულო, „ნომენკლატურული“ სტუმარიც უზის.

მერიქიფემ, შუშის შაბიამნისფერი ლიტრიანი, დასახსმელად რომ დააღირა, სტუმარმა თავის ჭიქას ხელი დააფარა, ხაშს სიამოვნებით გეახლებით და, არაყს ვერაო.

უნდა მიირთვათ, ერთმანეთთან გამიჯნურებულ ხაშსა და არაყს ვერ დავაშორებთო.

ხან ზუმრობით, ხან სერიოზულად შეუძახეს, აქეთ-იქიდან ნამუსზე შეაგდეს, მაგრამ ვერ გადაათქმევიანეს.

„საპროცედურო“ კამათში, აქამდე ჩუმად მყოფი, სათამაოდო ჭიქაშემართული მასპინძელი ჩაერია:

– აბა ხაში უარაყოდ სად თქმულა და სად გაგონილა, ჯო!.. არაყი არ დააყოლო, იგივეა, დედაკაცი „იმასაქნა“ და ტრ-ზე ხელი არ მოჰკიდო!

ისეთი წყალგაუმტარი არგუმენტი მოუყვანა, რომ სტუმარს რალა ეთქმოდა, საერთო სიცილ-ხარხარში, სასამისზე დაფარებული ხელი აიღო, ჯანიც გავარდეს, დამისხითო.

ცოლმა კიდევ, ფაშფაშა ქალმა, ქმარს ღამის კისერში წაადო, მორიდება სულ დაკარგე, აღარც გარეული იცი და აღარც შინაური, ანდა „იმასაქნა“ რალა ჯანდაბაა, თავისი ნამდვილი სახელით გეთქვა, ვითომ კიდევაც რომ გამიკულტურულეო!

უფრო მეტად გამხიარულდა სუფრა, ვიდრე აიშლებოდნენ, სულ „იმასაქნა“, „იმასაქნა“ იძახეს.





ამის შემდეგ, დედაქალაქში დაბრუნებულ სტუმარს, სამსახურებრივ საქმეზე რაიონში ვისთანაც არ უნდა დაერეკა, არ შეიძლება მაშინდელი მასპინძელიც არ ეხსენებინა, „იმასაქნა“ როგორ არისო.

ესენიც – მოგიკითხეს დედაქალაქიდან ნახვის ნატვრითა და პირზე კოცნით, „იმასაქნამ“ ხაშობა არ გამომაპაროს, შემატყობინეთ და საიმპორტო არაყით მაშინვე მანდ გაგჩნდებიო.

„იმასაქნა“ მუშტს შუბლზე შემოირტყამდა, რა ჩემი ყველასი მივირთვი, ამათ ყბაში რად ჩავვარდიო.

ვინ აძალებდა, ნუ „მიირთმევდა“, რა იყო საკუკუბზიკო და მოსარიდებელი, ვინმეს ემცხეთებოდა, უხამსობაში ჩაუთვლიდნენ თუ კახური ჰაერი არ მოიხდენდა – ამ მეტსახელს ხომ არ წამოიკიდებდა!

ყველაფერი ერთმა სიტყვამ ქნა, თორემ მართალი არ იყო? არაყი ისეთი ქვის ნატეხია, ხაშის გარეშეც გაძლებს, ორნახადით გალიცლიცებული, დაკუთხული ასგრამიანი ჭიქით თუ ჯიგარს ჩაიწვავ, ლუკმაც რომ არ მიაცოლო, გამხმარი თევზის კუდის ან მაჯის დაყნოსვასაც იკმარებს, მაგრამ ხაში – ვერა!

„იგეთი“ პრეტენზიულია, თავზე უნდა შემოევლო!..

ვეთანხმები იმ ქიზიყელს, სოფელსა და სახელ-გვარს რომ არ „ვაკონკრეტებ!“

გგონია გამიჭირდებოდა, მაგრამ რა საჭიროა, განა „იმასაქნა“ საავტორო უფლებას ან დაპატენტებას თხოულობს, იმას იმეორებს, რასაც მამა-პაპიდან მოყოლებული, ლოჭინის ხევეს იქით, ალაზანს და იორს გაღმა-გამოღმა ამბობდნენ...

რა ვქნათ, სეხნი, ცოტა თუ არ მოვიმხიარულეთ, არ ვიხუმრეთ, კარზე მოყურადებულ მტერ-მოყვარეს მკვდრები ვეგონებით.

მტერს კიდევ არ დავეჩაგვრინებით, მაგრამ გამოლებულ კართან გადამთიელი კი არა, შინაური ძაღლთაპირი რომ დაგვხვდება, იმას რა მოვუხერხობთ?!

ჩემ სსონაში ისევ თოვს, ისევ დაეშვა ფანჯარაზე ფიფქების ფარდა.

ჩამყუდროვდა ოთახი, გუგულიანი კედლის საათის ნიკნიციც უფრო ხმამაღლა, გამოკვეთილად წვეთავს.

რცხილის შეშით მოგუგუნე ლუმელზე შემოდგმული ჩაიდანი ჯერ წყნარად უსტვენს, მერე თანდათან ბრაზი ერევა, ხმას აუნევს, დროზე გადმომდგითო და გულმუცელში აბორგებული მდულარე უთახთახებს.

როგორც კი დაბლა ჩამოდგამ, თანდათან სტვენას დაადაბლებს, დამშვიდდება.

ასე სარბენ ბილიკზე თვითმფრინავი ეშვება, წყნარდებიან და, ბოლოს სულ დუმდებიან ძრავები.

ნაქარგებიან სუფრაზე, თხელშუშა ჩაის ჭიქაში მორეული კოვზის წკარუნზე, საშაქრეში თეთრი კვინები ილიმებიან.

სად იყო მაშინ ნუგბარის ასეთი მრავალფეროვნება, ჩვენს ბავშვობას ძუნნად, გამოზოგვით ჩაკნატუნებული შაქრის ნატეხი ატკობდა.

შეიცვალა კადრი:

ეზოში, ღია დერეფანში, სიპ ქვაზე შემოდგმული თუჯის მძიმე, ღონიერი ნახშირის უთო, ფერდებზე ცერად გაჭრილ საჰაეროებიდან ნაკვერჩხლების თვალეებს აკვარკვალებდა.

გამოვიდოდა შინიდან უთოს პატრონი, მაღალი, ლამაზი, დეკრეტიანთ ახალმოყვანილი რძალი.

თეძოზე ხელის ნებდაყრდნობილი, როგორც პოდიუმზე, ეგრე გამოვივლიდა დერეფანს, თითქოს თვითონაც იხიბლებოდა შნოიანი ტანის მიმორხვეით. გახურდა თუ არაო, უთოს ძირზე ენის წვერზე დასველებულ თითს დაჰკრავდა, ახლა მეორე ხელს დაიბჯენდა თეძოზე და უთოს წინ და უკან გააქან-გამოაქანებდა, უფრო მეტად გაავარვარებდა, გამოაფხიზლებდა ჩათვლემილ ნაკვერჩხალს.

იცოდა, ღობეს ისე ვერავინ ჩაუვლიდა, ღრიჭოში თვალი რომ არ შემოეპარებინა, ამიტომ მოღერებულ ყელს ღიღინსაც ამოაყოლებდა.

ნამდვილი ანგელოზია, ქაა, თვალები სად ჰქონდა, ან პატრონი არ ჰყავდა, ამ „ლოტოს კოჭს“ როგორ გამოატანესო!

ამ დროს „ლოტოს კოჭი“ სარკესთან პირს იპარსავდა, დედაბოძის ლურსმანზე ბალთით დაკონწიალებულ ქამარზე სამართებელს აფხავებდა და აინუნშიც არ აგდებდა, გამვლელ-გამომვლელთა ცნობისმოყვარე მზერა მის ეზო-კარს თაფლს მისეული ბუზივით რომ შემობზუოდა.

არა, ქალი მართლა, რამ მოხიბლა, დატალღული ქოჩორი მაინცა ჰქონდეს, მაშ ქონებაა ყველაფერი?! ქონებამ უნდა დაგაბრმავოს და შენ შესაფერ სიყვარულს ხელი აუკრა?

პატარძალი სარეცხს გასაუთოვებლად ვიდრე ნამავდა, თანამეცხედრე პარსვას მორჩებოდა, ცხელ წყალში ამოვლებულ და განურულ მიტკლის ნაჭერს სახეზე მიიფენდა, სიცხოვლეს თვალმილულული გაუტვრინდებოდა და მერე ქაფის ნარჩენებს ჩამოინმენდდა, ყბებს ახლა ხე-



ლისგულელებზე მორიალებული ოდეკოლონით აინვადა.

ბოლოს, გახრიოკებულ, მზემოკიდებულ საქორჩეზე ამოზრდილ ორიოდე თმის ღერსაც მიეპარებოდა, რიგრიგობით, ნკაპ! – მაკრატლის წვერით წირვას გამოუყვანდა.

ახალი რძალი სოფლის ღვინის თვალი იყო – პირველად იმას ჩაეთამაშებოდნენ, იმას გაითხოვდნენ საცეკვაოდ.

ისიც ბევრს ახვენიებდა ვინმეს თუ რა! გაშლილ მკლავებს თავზემით ისე მორკალავდა, თითქოს გაბადრული, სოფლის სავსე მთვარე უნდა ჩაიხუტოსო.

თანდათან, ხელების კვანჩით სხვებიც გამოგოგმანდებოდნენ, მაგრამ ბიჭები მაინც უფრო ამისკენ მიიწვედნენ; ცდილობდნენ, ბუქნა-ბუქნით მის წინ ამოწვერილიყვნენ.

იღიმებოდა „ლოტოს კოჭი“, სხვებზე მეტად იწითლებდა ხელისგულებს ტაშისცემით.

დამთავრდებოდა ღვინი, დაიშლებოდნენ, წავიდ-წამოვიდოდნენ.

ესეც წამოიყვანდა და მთელი სოფლის ჯიბრზე, თავის ღამაზე ცოლს მკლავზე დაინვენდა...

აჰა, ნახშირის თუჯის უთომ საიდან სად მოგვიყვანა!

– ეე, ბიჭებო, ჩემო ძვირფასებო, ქალებმა თუ მოინდომეს, საშვილიშვილოდ გადაჰკიდებენ მოსიყვარულე დედამამიშვილებს! ქალები აშენებენ და ანგრევენ ტრადიციულ, პატრიარქალურ ოჯახებს! თუ რამე მნიშვნელოვანი მომხდარა მსოფლიოს ისტორიაში, იშვიათად რომ დედაკაცის მიზეზით არ ყოფილიყოს, ანდა მისი ხელი არ ერიოს! – იტყოდა ხოლმე სოფლის რვანლიანი სკოლის ისტორიის მასწავლებელი, – აგე, რა შორს მივდივართ, ბერძნებმა და ტროაელებმა ქალის გამო არ დააღწეს ერთმანეთს თავპირი?! ეგებ, მტრობის სხვა საბაბიც ცოტა არ ჰქონოდათ, მაგრამ მიზეზი ხომ მშვენიერი ელენე გახდა! კაცის „აქილევსის ქუსლიც“ სწორედ ქალია, თორემ, როგორი თვალწარმტაციც არ უნდა ყოფილიყო, აყვავებული ტროას იავარქმნა, ქვეყნის თვალი ჰექტორის და სხვა ვაჟკაცების დალუპვად ღირდა?... იმთავიდან მოყოლებული, ღამაზე ქალს, ნებსითი თუ უნებური ცოდო-ბრალის გამო, ბედი თუ უბედობა ხშირად ფეხდაფეხ მისდევს...

უსმენდნენ შუბლთან ჩატეხილ, გახუნებულ ცილინდრიან სოფლის პედაგოგს და, ალბათ, ზოგიერთი მაინც გულში გაივლებდა, ვინმე თავზეხელაღებულმა რომ გასტაცოს, ეს დაგვალული „ლოტოს კოჭი“ ცოლის დამბრუნებელია?!

– რაც შეეხება კაცს, – განაგრძობდა მას-

წავლებელი, – ღმერთის რჩეული „პირველი ვიოლინო“, უფლის მოადგილე დედამინაზე, მისი თითის აწევას, ზემოთ ნახსენები, მოუთვინიერებელი „ძუ ვეფხვიც“ კი ემორჩილება, რა თქმა უნდა, მე წამდვილ კაცებზე და წამდვილ ქალებზე მოგახსენებთ!..

„წამდვილ ქალებზეო!“ – ჩვენს დუხჭირ ყოფამი წამდვილი ქალისა რალა შემორჩათ!

ბაზრის გასასვლელთან, ყველა მხრიდან ორპირი რომ უქმუტუნებს, შალით მოზურდნული, შავად ჩალუსკუმებულ, აქოთებულ თევზის კასრებთან მოტრიალე, ერთ დროს პარისის და ტრისტანის „ნაფერებ“, გაუხეშებულ ხელს, დამარილებულ ხამსაში ურევს, რომ ამონუროს, ცელოფანში ჩაყაროს და კლიენტზე თუ ქვეყნიერებაზე გულმოსულმა სასწორზე დაახეთქოს.

რა ვიცი, იქნებ, ჩვენი სოფლის შებერებულის, სილამაზე გახუნებული რძალიც სადღაც ახლომახლოა, როგორც სხვა ყველაფერი, მოძრავი და უძრავი, ადამიანები, ფარდულები, დახლები, მყიდველები და გადამყიდველები, ისიც ბაზარს თავშეფარებულ, ცოცხალ ატრიბუტად ქცეულა და აღარ ახსოვს, აღარც სავსე მთვარის ჩასახუტებლად აპყრობილი ხელები, აღარც მასზე მეოცნებეთა თვალები, ყოველამ ფიქრებში რომ იტაცებდნენ და თავთავის „ტროაში“ მიჰყავდათ.

მართალია, მისთვის საწოლში ყავა არასოდეს მიურთმევიათ, მაგრამ, უნდა გენახათ, თვითონ „ლოტოს კოჭს“ თავს როგორ დაჰგურგურებდა, ქალაქში ან დღეობაში, სტუმრად თუ მიდიოდნენ, მაღალქუსლიან ფეხსაცმელს არ ჩაიცვამდა, ქმარი წამეტანი ტანმორჩილი არ გამოჩნდესო.

მოკლედ, ჩაქრა, ჩაინაცრა გაღვივებული ნახშირი!

გაცივდა სადღაც მიგდებული, აბლაბუდებში გახვეული თუჯის უთო!

სოფლის ჯაფამ სინორჩეს და სილამაზეს ნაართვა პენი.

აღესრულა ისტორიის მასწავლებელი და, იმის შემდეგ, სოფელში შლაპით აღარავის გაუვლია...

ეჰ, სეხნი, როგორ მინდა ახლა ჩემსავით ძილგატეხილი ჭოტი შემომენიანოს და შუალამეს ერთად დავურღვიოთ მყუდროება.

აი ისეთი, თუ საჭირო იქნება, დალუპული გემის მაშველ ნაეში ადგილს სხვას რომ დაუთმობს.

ეგეთს სად ნახავო, მკითხავ. იყო ერთი ასეთი, იშვიათი „ეგზემპლარი“. სიონში, თავისი უძილობის ფულუროში, ჩვე-





ნი „ხელობის“ კაცი ბუდობდა.

ვაჟას დლით ან წიგნი ეჭირა, ან ჩვენი მლეღვარე ცხოვრების კიდე უფრო ამფორი-აქებელ, ერთი და იგივე სახეებით აჭრელებულ ყვითელ პრესას ეცნობოდა.

პერიოდიკასთან ზიარება იმით მთავრდებოდა, რომ გაზეთებს „ლოცვა-კურთხევით“ მოაფრიალებდა და აწენილი ნერვების დასამშვიდებლად მოვლილ-დამარმარებულ ბალ-ბოსტანს დასტრიალებდა.

ჭკუის საკითხავ კაცს ნაცნობ-უცნობები ხშირად აკითხავდნენ.

დღისით დამტვრეული ჯავრის საკეტურები ღამით მთელდებოდნენ, ღამე ჰქონდა დარდიანი, უფრო მძიმედ გადასატანი.

სანოლმიც გამუდმებით ეწეოდა.

ტელევიზორის ეკრანს ზოგჯერ თვალს მოსწყვეტდა, ოთახს მოათვალიერებდა და მზერა კუთხეში მიკიდულ შვილის სანადირო ტანსაცმელზე და ნახევრად დაცლილ პატრონტაშზე გაუცივდებოდა.

ბიჭი თავის თვალწინ ხელიდან გამოაცალეს მიგზავნილმა არაკაცებმა.

სალოცავივით დაუნგრის შვილის სიცოცხლე.

ვინ, რატომ, რისთვის – ამ მძიმე თემაზე საერთოდ არ საუბრობდა და არც ვეკითხებოდი, მხოლოდ ვგრძნობდი, ანთებულ სანთელთან მდგომს როგორ მდულარეში უთრთოდა გული.

სხვების საფიქრალით ცხოვრობდა, სხვებზე ზრუნავდა, ალაღად, უანგაროდ, ყოველ ზაფხულს თავისთან მიწვევდა, ხარობდა ჩემთან შეხვედრით.

მეგონა, იობის მოთმინებით ჭამდა თავის სადარდელს.

თურმე, პირიქით, ჯავრი ხრავდა და ინელებდა.

საავადმყოფოდან დამირეკა, უფალი მიხმობს, ჩემზე ხელი აიღეს ექიმებმაო.

მეზუმრები თუ რაშია საქმე-მეთქი, – შევიცხადე.

ესეც არაფერი, ჩემო ძმაო, გახსოვს, მუხრანი – „იმდენი კარგი ვაჟკაცი მოკვდა, იმათზე კარგი ვინ უნდა მოკვდესო“... მეც ასე... ამას მოვეშვით, – პალატაში „ლიტერატურული პალიტრის“ ბოლო ნომერი ამოიტანეს, შენი ლექსებია... ნაიკითხე და ახლა თუ არ გაგიზიარე ჩემი შთაბეჭდილება, მერე გვიან იქნებაო!

გესმის, სენი, „გასვლის ზარმა“ უკვე დარეკა, ეს კიდეც...

თითქმის გაღმა გასულ კაცს გაოგნებული

ვუსმენ!

ბოლოს, აქეთ მებოდიშება, თითქოს იმ ქვეყნად თავისი ნებით მიდიოდეს, მაპატიე, ამ ზაფხულს ჩემთან, სიონში, ერთად რომ ველარ ვიქნებითო.

დიაგნოზი დასმულია, განაჩენი გამოტანილი – მაინც არ მჯერა, ეს გაუზზარავი ხმა სულმებერილი სანთელივით ნუთინუთზე რომ უნდა ჩაქრეს.

ვერ დავიჯერე, ვიდრე მოკლე ხანში, ნაყარი მინით ახლად აკოკოლავებულ მის საფლავთან არ დავდექი.

შეცდა პოეტი, არ გაგვწირავს უფალი, ადრე ნასული „იმდენი კარგი ვაჟკაცის“ მსგავსები, საბედნიეროდ, არ მოილევიან ჩვენ ნუთისოფელში.

ვაჟაც იმათი ტოლსწორი იყო!

რამდენჯერაც სიონის „ზღვიდან“ აკრეფილ ღამის ნისლებაფარებულ „ფულუროს“ წარმოვიდგენ, იმდენჯერ გული მიტირის, შვილის სამოსსა და პატრონტაშს, მამის მწუხარე თვალებით, ვერავინ რომ ველარ შეხედავს.

ერთი დედაბერი სოფლის დარდმა მოინელაო – ჩვენც საერთო სადარდელის მორევი გვაყურყუმელავებს, ჩასანთქმელად გვითრევს; ვიბრძვით, ვეძალავებით, ვუხმობთ თანამებრძოლებს, მაგრამ გულგრილობის უღრანი ყუმი სიჩუმით გვეპასუხება.

ვისაც როგორ ესმის, ხსნის გზას ისე ეძებს და ახლომახლოში თუ გადაკარგულში პოულობს კიდევაც.

შინ მხოლოდ დუმილით მოლაპარაკე, ძილგატეხილი ჭოტები რჩებიან, მარტო თვითონ რომ იციან – რას და რატომ ელოდებიან.

„ყატ-ყიტი-ყუუტი!“ – ღამის კედელზე ნისკარტის კაკუნით, დაშიფრული ანბანით ატყობინებენ ერთმანეთს, ჯერ კიდეც რომ ცოცხლობენ, ფიქრობენ, სუნთქავენ...

„ჭოტების გადაფრენა“ არ თქმულა და არ გაგონილა, ერთგულემა ჩვენთვის განგებისაგან ბოძებული ჯილდო და სასჯელია...

მოიხდი „სასჯელს“ და გადაიდე ფენი-ფენზე სასუფეველში!

ხეებშორის, მოასფალტებულ სავალ ბილიკზე, თავის დროზე პოპულარული ხელოვანის „ვარსკვლავი“ გაუხსნიათ.

არ ვიცი, აზრად რომელ ჭკუათმყოფელს მოუვიდა მისი ამ მიყრუებულ ადგილას „ამობრწყინება“.

თუმცა, ესეც არ არის მთავარი, ვარსკვლავს მინაზე რა უნდა, ვარსკვლავის ადგილი ცაშია.



მინიდან კი არ ამოიზარდა, სამყაროს, იესოს შობა, აღმოსავლეთში ამონათუბულმა ვარსკვლავმა ახარა.

მეროჭიკე მოგვები, ვარსკვლავის ღვთიურმა მიუწვდომლობამ და მინიშნებამ გაუყენა ბეთლემისაკენ მიმავალ გზას.

დაბინდება და ღამის ციციანათელები თვალს გაახელენ, ცის კაბადონზე ამოიქარგებიან; გგონია, (მით უმეტეს მთაში) ხელს აიშვერ და მისწვდები, მუჭში მოქცეული ბარცყვივით, მათ გულისცემას იგრძნობ.

იქ, დედამინას შემოვლებულ უსასრულობაში, კეთილი ჯადოქრებით, მზეთუნახავი პრინცესებითა და უფლისწულებით დასახლებული ჩვენი საზღაპრეთი, ვარსკვლავებზეა.

ჩვენი ბავშვობა იქ იყო ბედნიერი, ვიდრე მინაზე „ჩამოვიდოდა“ და მოზრდილების საზრუნავით დაიტვირთებოდა.

ახლა მალლა ვილა იყურება, ძილგატეხილი, მეოცნებე ქოტების გარდა.

ალარც ბავშვები, იმათი ვარსკვლავეთი ახლა ინტერნეტი და მობილურია.

ანდა, მალლა ახედვა რალად უნდათ, აგერ, ქუჩებში არ არის გამოფენილი, ამაგდარი ადამიანების მინაზე „ამობრწყინებული“ ვარსკვლავები?

სეხნი, რას იტყვი, ცოტა უხერხული ხომ არ არის, ზედ რომ დავდივართ და ტალახიან ფეხს ვინმენდთ?!

განსაკუთრებით, ამ ჩვენს დალოცვილ მთავარ ქალაქში, რომელი ქვეყნის, კუთხის, მთისა და ბარის, ფერის, ნებოვანების ტალახი ალარ შემოდის!

მოდის და მოდის, არც „განბაჟება“ უნდა, არც არაფერი!

მოდის ყველა მხრიდან დაძრული ბედის მადიებელი, გაჭირვებული საქართველოს ფეხსაცემელს აკრული.

მეეზოვის ნუნიათი ცოცხით იპოხება მინაზე „ვარსკვლავები!..“

პოპულარული ხელოვნის „ვარსკვლავის“ შორიახლო, ძელსკამზე გულალმა ვწვები.

ფიჭვებისა და კიპარისების ზემოთ, წვიმის შემდეგ გაბეცებული, დაძენილი ღრუბლები გადადიან.

აუზთან, მოვლილ ყვავილნარს, ოჯახებიდან მოყვანილი, ნასუქ-ნაპატიები ძაღლები და ადგილობრივი, პარკში „ჩანერილი“ მანანნალები იკლებენ, ქექავენ იქაურობას.

გაგიჟდები – საკბენად დადევნებულ მყეფარს მოსაგერიებლად ფეხს თუ აუქნევ, ნაირ-ნაირი

არამკითხე, ძალად მაცხონე „მეგობრები“ თუ ცხოველთა დაცვის არასამთავრობო ორგანიზაციები არ გაპატიებენ და ქალაქი რომ მოისისხა, ქუჩები სანეხველას დაემგვანა, ვითომც არაფერი.

უყურა ოთხფეხების თავაშეებულ ჯირითს გამვლელმა მამაკაცმა და ღიმილით მკითხა, ნეტავ, ამ ძაღლებს ყვავილნარი რამ შეაყვარათო.

ავგისტოს ომის „გმირს“ ვილამ შეაყვარა ვარდები-მეთქი.

იმას ვარდები ღამაში, სურნელოვანი ფურცლებით კი არა, ამ ფურცლებით შენიღბულ-შეფარული ეკლები უყვარდაო! – მითხრა და თითქოს ძველი ჭრილობა გამეხსნა.

რამდენი რამეა, დავინყება რომ გვინდა, მაგრამ ვერ ვახერხებთ, მთელი სიცოცხლე, კორიდის ხარივით, ზურგში ჩასობილ ხანჯლებად დაგვაქვს.

სული შემეხუთა.

თუ არ ნამოვჯექი, არ ვიცი რა მომივა.

ხეების ჩრდილში შეღებულ სკამზე პენსიონერებს ნარდი გაუშლიათ და კამათელს აგორებენ.

„თუ ღვინოა შუშაში,

ვილას ახსოვს დუ-შაში!“

ეს ისე, თავის შესაქცევად და გულის გადასაყოლებლად!

ბებრმა, გაავებულმა ყვავმა აკლებულ ყვავილნარს ყრანტალით გადაუფრინა, ნეკერჩხლის ტოტის კინკიბურაზე ჩამომჯდარმა გაშლილი ფრთები დაკეცა და შტო სიმძიმით დაზნიქა.

იქიდან დაუნყო აცეტებულ ქოფაკებს თვალთვალი.

ჩემ წინ ბანჯგვლიანი, მინას ძლივს აცდენილი, თოკშებმული ოთახის ძაღლით ქალბატონმა ჩაიარა.

ჩებოვის სულს ნუ შეანუხებ, იმ მანდილოსანმა არა, სანაპიროზე ფინიათი რომ დასეირნობდა.

ჩამიარეს და ვერ გავიგე, სპეციფიკურ სუნს ძაღლი აფრქვევდა თუ პატრონი.

ალბათ, ორივე!

რას ვიზამთ, ვისაც რით შეუძლია, თავს იმით გვამახსოვრებს...

ყვავი ტოტზე თავისთავს აქანავებს და საძილედ თავი ექინდრება.

„ყვავო, ყვავო, ყვანჩალა,

აქ რამ მოგაჩანჩალა!“

არ დავკვირვებოვარ, მართლა ჩანჩალებს თუ რითმამ „დაისაჭიროვა“ ასე!

ესეც იღბალია, ალბათ, შეხედულების გამო აითვალნუნეს მეზღაპრე-მეიგავებმა, მელექსებმა...





ნეტავი, ისეთს რას აშავებენ, სხვაზე ნაკლები ერთგულება იციან? ბახალა რომ გადმოუვარდებათ, უნდა ნახო როგორი ცოდვის კითხვას ატრიალებენ, რა დღეში არიან, ძაღლმა ან კატამ ბარტყს პირი რომ არ დასტაცოს!

იმ დროს ვინ ჩაიხედავს, ათვალწუნებული ანტიგმირის გულს, მშობლიური გრძნობის რანაირი ცეცხლი და ვარამი მდულრავეს!

ასეთ რამეს ყვავე ხომ არ ჩაიდენს:

გაზის შემოყვანამდე, სკოლები, ნახშირზე მომუშავე „საკაჩიგრო“-საქვაბეებით თბებოდა.

ჩვენთან, სარდაფში მონყობილ საქვაბეში, ცეცხლფარეშებად ცოლ-ქმარი, ნაციხარი დუნია და ციმბირიდან „დემობილიზებული“ ვინმე „ბარსუკა“ მორიგეობით, დღეგამოშვებით მუშაობდნენ.

„საკაჩიგროში“ გამურული დუნია, ქალაქის პარკში სასაიროდ გამოსული, დაბანილი, გამოკობტავებული და ფითქვინა თუ გამოგვეცხადებოდა ხოლმე, სამაგიეროდ, ლოთი „ბარსუკა“, პენზის ქვითაც რომ გეხება, როგორც გაშავებულ, ცხიმმომწვარ ტაფის ძირს, ფერს ვერ შეუცვლიდი.

ქმარი ერთი უჩინარი, უწყინარი ლოთი ბრძანდებოდა, ცოლი კი იმით იყო ცნობილი, რომ ლენინ-სტალინი ჰქონდა ამოსვირინებული.

– როგორ, ქალს, მკერდზე, კაცო? – შემეკითხები.

– ქალს, რა, მკერდი არა აქვს?

– კი მაგრამ... დუნიას ძუძუები არ ჰქონდა?

– ჰქონდა რომელია...

– მერე?

– რა მერე, ძუძუებს ზემოთ, ტანმორჩილი ბელადები, თანაც პროფილში, ვერ დაეტეოდნენ?

– კი, ალბათ...

– გაიპარებოდნენ გაკვეთილიდან უფროსკლასელი ბიჭები – რამდენიმე, რა თქმა უნდა, მთელი კლასი ხომ არ გაიხვეტებოდა... ჩააკითხავდნენ სკოლის სარდაფში, „ბარსუკას“ თანამეცხედრეს და ყელს გამოუწვევდნენ, ლენინ-სტალინი გვაჩვენე დეიდა დუნიაო.

– თანაც, დეიდაო!

– მამიდას ხომ არ დაუძახებდნენ, უფრო დეიდაა მიღებული... ბიჭები ბელადებს მიზეზობდნენ, თორემ განა არ იცოდა ქალმა, რა მუცლის გვრემაც ჰქონდათ და თითს დაუქნევდა, ოი, თქვე თურქის ეშმაკებო, გაჩვენებთ, მაგრამ ხომ იცით რაც უნდა მაგ საქმესო.

როგორ არა, გადამხდელეები ვართო!

აბა, თუ ხართ „ძენგი ვპერიოდო!“

ესენიც შეგროვებულ, შინიდან საუზმისთვის

გამოტანებულ ფულს მიართმევდნენ;

დუნია, მოფარებულში ჩაიხსნიდა საკინძქეს და ლიფიდან ძუძუებს ამოყრიდა.

ლენინ-სტალინს ვინ უყურებდა!

დამთავრდებოდა ხანმოკლე, წამიერი სეანსი, ისევე ჩააბრძანებდა ბიუსტჰალტერში ძუძუებს და ამოლაგდებოდნენ სარდაფიდან თვალეზაღმებელი ბიჭები.

ვერაგინ მოიფიქრა, დუნიასთვის ეკითხა, ან ის თურქი ვინ არის, ანდა იმის ეშმაკებო.

– ერთი მოსწრებოდა ბესარიონოვიჩი!

– ეე. დუნიაჩკა ისეთი შებერტყილი იყო, ბიზნესს არ ჩააგდებდა, უფასოდ არც იმას აჩვენებდა!

იფურცლება დავთარი, ათასჯერ გადაშლილი და „გადაკითხული“, მაგრამ მაინც, ზოგჯერ, ისეთი მივიწყებული ამბის ხელახლა აღმოჩენით გაიხარებ, თითქოს ნაზამთრალ, კარადაში შეკიდულ ტანსაცმლის ჯიბეში ჩარჩენილ ფულს მიაგენი.

მთავარი პოვნის სიხარულია, თორემ, ისე არ გამიგო, თითქოს, ათასობით ხელში გავლილ, გაცვეთილ კუბიურას და სულის „ამონარიდს“ ერთმანეთთან ვაიგივებდე...

დილით, აივანზე მოფრენილი, შემოჩვეული გვრიტი მარცვალს ხელისგულიდან კენკავს.

მოგონებების ხელისგული ჩვენც ასე გვაპურებს.

ჯერჯერობით!..

რამდენი იმშვიდებდა თავს, მე ვარ და ჩემი ნაბადიო!

განა ის „ნაბადი“ მერე სხვამ არ მოიხსნა?

„ნაბადს“ ვინ მოაცდენს, შენ წილ ნუთისოფელს ატარებ და, როგორც გადმოგეცა, ეგრე პენიანს, გაუხუნებელს, მერე ის გადაიბარებს, ბებია ქალმა დუნდულაზე თითები რომ გაუნკაპუნა და ქვეყნიერებას თავისი მობრძანება ტირილით ამცნო.

რა თქმა უნდა, „ნაბადი“ არც ჩემს ნასულ მეგობრებს გაატანეს, ტრადიციას რომ არ უღალატეს და წლეგანდელ შობასაც, „თრობის დუქანში“ შეიყარნენ.

ცხადივით სიზმარში, სუფრას თავში ჩვენი ყველა დიდი და მცირე ტრაპეზის უცვლელი ერკემალი, ბატონი ლერი უზის, მერე მიყოლებით და „დადგენილი“ თანმიმდევრობით, დავითი – „გრიგორიჩი“, გივი, ზელიმხანი, ისევე დათო-დავითი, ალექსი, იგივე „ტაფა“, ფარვიზა, ნუგზარი, კიდევ გივი, ომარი...

წინ გალიცლიცებული ქიქები უდგათ და



სანთლები უნთიათ.

„თუ დაგჭირდებით, იცი, სადაც უნდა მოგვძებნო, ახლა ყველა ერთ მისამართზე ვცხოვრობთ და იქიდან ფეხს არ ვიცვლით, სულ შინ ვართ!“ – მეუბნება თამადა.

მაგიდასთან ერთი, ცარიელი სკამია.

ვიცი, ჩემია, მაგრამ არ მეუბნებიან, დაბრძანდით, ჯერ „ფეხზე“ უნდა ვიტრიალო.

„ღვინო და ქალები ვის არ გვიყვარდა, მაგრამ ვიცოდით – ვისთვის რა უნდა გვეკადრებინა... აი ის, შორიახლო რომ გვივლის, არ შემოესვლება და ჩვენთან არ დაეჯდომება – ეგეთი ნუნკი იყო, ქუჩაში მიმავალ თავის ცოლსაც კი თვალს გააყოლებდა ხოლმე!“ – მანიშნა ფანჯარაზე სუფრის წინამძღოლმა, მაგრამ იქ ვერავინ დავინახე.

ინვიან სანთლები, ერთნაირად, თანაბრად.

მათ ციალს გაპიპინებული ქიქები ირეკლავენ.

„ეე, ძმებო, თავი რომ დაადეთ და ნახვედით, აღარ უშლიდნენ? რიგრიგობით გაილაღეთ და უკან, სუფრასთან რომ აღარ შემობრუნდით, ეგრე უნდა? დავიჯერო იქ უკეთესი ყველი ამოჰყავთ ანდა უფრო გემონმინდა ღვინო დაგახვედრეს?! - გაღეჭილ ლუქმას ცრემლს ვაყოლებ, – ამ ქალაქის სინდის-ნამუსის, კაცობის ჯებირები იყავით და, როგორ მოიშაღეთ, უკვალოდ გაქერით!.. იქნებ მეყოს ძალა და თქვენი ცხოვრების რომანი...“

სიზმარში ვპირდები, მაგრამ ცხადში რა ვიცი, რა გამოვა.

დააინტერესებს ვინმეს ჩემი ვრცელი, განწილილი მონათხრობი?

მით უმეტეს დღეს, როდესაც მომრავლდნენ მწერლები, რომელთა ნაკითხვის ნერვები და მოთმინება ჩვენს საუკუნეს აღარა აქვს.

ვნახოთ, რას ფიქრობს „მწყალობელი“ ხელისგული!..

მაშინ, ყოველი შეკრებისას, „თრობის დუქანში“, ხშირად გვითქვამს, გადავიღოთ ერთი საერთო სურათი, რა ვიცით, რა ხდებაო!

ვამბობდით, მაგრამ სერიზულად არ ვფიქრობდით იმაზე, რასაც „რა ხდება“ გულისხმობს.

ახლა სამუდამოდ დაგვიანებულია – რამდენიც გინდა, ცარიელი ნეგატივი ფოტოხსნარში ამოავლე!

ერთხელ მართლა მოვიპატიჟეთ ნაცნობი ფოტოგრაფი, მაგრამ... აპარატის გარეშე გამოგვეცხადა; მოგვიბოდიშა, ცოტა ხანში ნავალ და მოვიტანო, მაგრამ გამომთვრალი გასასვლელ კარს ველარ აგნებდა და აპარატის მომტანი ან გადამღები იყო?!

ჰოდა, ასე, ჩემ ცხად-სიზმარში სასურათ-ედ გამზადებულებივით სხედან, შემომყურებენ, მაგრამ რაღა შემიძლია, ობიექტივის ნაცვლად თვალს თუ ჩაუკრავ, თორემ ფოტოხელოვნების არმიაც რომ დავახვიო, ამ საქმიდან აღარაფერი გამოვა!

მათი ცხოვრების რომანსაც ფოტოგრაფი ხომ არ სჭირდება, თუმცა მოუცლელობის განუკურნელი ვირუსი ცხოვრებას ისე აქუცმაცებს, ჭამის რიტუალის დროსაც კი, „ლანჩზე“, ცხენებივით ფეხზე მდგომელა ვიღეჭებით; კუჭში ჩადის გამოუშუშებელი, ნაირნაირი „ფორმისა“ და „შინარსის“ ცომეული და ვის სცალია გუმინდელი „სპექტაკლის“ გადასახვევად და ხელახლა საყურებლად!

ეკრანი სისხლის გუბებში იხრჩობა, ყველაფერი გამიშვლებულია და ნამუსახდილი, გააკახპეს სიყვარულიც – ახლად ნამორჩიულ ბავშვსაც კი საოცნებო აღარაფერი დაუტოვებს; აღარც მითი, აღარც ზღაპარი, აღარც ძილის წინ, ფანჯრიდან დანახული, იდუმალებაში ჩაძირული ღამის ვარსკვლავები – მის თვალწინ პოზირებს სექსუალური „ხელოვნების“ ნიმუში – ღამის ყველა ნახვრეტში ფალოსგაყრილი დედაკაცი!

მაპატიე, სეხნი, უხერხულია, მაგრამ, რა ვქნა, უფრო რბილად და შეფარვით არ ითქმის, თორემ ვინ ოხერი – აღარც ალგორითებს და მეტაფორებს უდგათ შესაფერისი ამინდი.

რომანების დრო მოკვდაო, ნერდა შალამოვი... რატომ? იმიტომ ხომ არა, თავად მცირე „ფორმატებზე“ რომ იყო განაფული? ანდა იქნებ გაჭიანურებულ, დროის აჩქარებულ პულსთან შეუთავსებელ, უინტერესო თხრობას, მოსაწყენ „სიტყვაკაზმულ იდილიას“ გულისხმობდა?

არა ასეთი და ისეთი, ზოგადად რომანების დრო მოკვდა, მორჩა და გათავდაო!

ნეტა ჭოტებს რა გვენაღვლება, ბუმბულის „მაკინტოშიდან“ რომ ამოვვარდი – მოკვდა, მოკვდა, თან ხომ არ ჩავყვებით!

მოვეშვათ, ამ შობა ღამეს მაინც ჩვენს გულში ჩავიხედოთ, რომანის დროსთან ერთად, სიყვარულის დროც ხომ არ მოკვდა – ამოვქექით ჩრჩილით შეჭმული „აბგა“, ძველმანები ამოვბერტყოთ და, ჯიბეში ჩარჩენილი უზალთუნივით, ეგებ, ისეთ რამესაც გადავანყდეთ, ელვარება და ფასი რომ არ დაუკარგავს და გვაგრძნობინებს, ამ ნაპოვნისათვის ღირდა სიცოცხლეო.

ტრიალებს ძველი, ნემსისგან დაფშხალული გრამფირფიტა.

ნეტავ, რამდენმა, სიყვარულის „ნისკარტმა“ გაძიძგნა ჩვენი გული?





ჩამოთვალე და მორჩა! – რად უნდა ამას ხუთასგვერდიანი ლაიალაი, სერიალის მრავალწლიანი მართონი, „ჩაშაქრული“ ფინალით.

განა არ ვიცით, რომ ყველა სიყვარული, პირველიდან მოყოლებული, ერთი საერთო სათავიდან მოდის, ტყუპისცალებივით არაფერი ანსხვავებთ, მოჰყვებათ ერთნაირი სიკრიალე-სიანკარე, ვიდრე თანდათან არ აიმღვრევიან...

აიმღვრევიან და, აბა იქ იჩეკება რომანი და სერიალები!..

„აფსუს, რა გოგო იყავი, ვახვახიანთ ანო!.. როგორ გამოგყე ამ ბედოვლათ აბოსა!“ – ჩამჭკნარი ჭინჭრის ბლუჯებივით ჩაყვითლებულ, კალთაზე ამობრუნებულ ხელისგულებს ჩაელაპარაკება დუდლუნა, ცხვირში ნაჭერილი, გამალიზიანებელი ხმით.

აბო, ჭიქას ჭიქაზე მიჭახუნებს და გაღიმებული, თავის გადაქნევით მეუღლეზე მანიშნებს, ხედავ, რა ამბავშიაო?!

ვაკვირდები ხან ერთს, ხან – მეორეს და აბოზე გული მომდის, ეს ვახვახიანთ საფრთხობელა ცოლად რამ მოაყვანინა.

ეჰ, ამნაირები იცის ბრმა სიყვარულმა?

აჰა, ხომ ვნატრობდი – მეორე ჭოტი გვერდით მომიჯდა, დიდხანს არ შეგანუხებთ, თითო „სტაქანი“ ვთქვათ და ჩემი გზით წავალო.

საით მიდის ეგ შენი გზა-მეთქი!

საითაც წამიყვანსო.

ერთი ჯიბიდან არაყის ნახევარლიტრიანი ამოიღო, მეორედან პლასტმასის ერთმანეთში „ჩახრახნილი“ ჭიქები და ორი კარტოფილიანი, სიცივით გაფხუკული ღვეზელი.

მართალია, ხანდახან მგონია, რომ ღმერთი ყველას გაჩენაში არ ურევია, მათ შორის, თქვენი მონა-მორჩილისაც, მაგრამ შობა ღამეა და უფალი ვახსენოთო.

ჭიქები შეავსო, გაიღიმა და... ცალ მხარეს ორი ვერცხლის კბილი რომ გქონდა, რა უყავი-მეთქი.

ხელიდან ლამის ბოთლი გაუვარდა, დამაკვირდა:

– ნამდვილად მქონდა, მაგრამ თქვენ საიდან...

– სტამბაში მეტრანაპაყედ რომ მუშაობდი, იქიდან...

– კი, კი, მგონი, მეც გიცანით...

– კბილებზე გკითხეთ...

– ციხეში ჩამომართვეს!

– რატომ, ნარკოტიკი ან აკრძალული ლიტერატურა ხომ არ იყო!

– უარესი!.. რალაც საქმე უნდოდათ შეენერთ, არ დავთანხმდი და ოთხმა ვერზილამ გადა-

მიარა, გონზე რომ მოვედი...

– დაგაცალეს?

– არა, ბიჭო, „შუქურას“ ნაბუშრებს გაუჭირდებოდათ!.. – არაყი გადაჰკრა და პირი მომუნა, ცხარეაო.

უფრო მგონია, ციხის გახსენება „ეცხარა“, თავად არაყი დიდი არაფერი.

თითოც ჩავცხოთო.

ჩავცხოთ, ჩემი რა მიდის-მეთქი! – გამეცინა.

აი, სასმელმა თვალეზე ლიბრი გადამწმინდა და ახლა ნამდვილად გაგისხენეთ – გაზეთის რედაქციაში მუშაობდითო.

თავი დავუქნიე.

მე ყველა კბილი ადგილზე მქონდა და ჩემი წარსულის ქექვა აღარ გაუგრძელებია!

თავისი თქვა:

– სტამბა რომ დაიხურა, დავრჩი უმუშევარი და რას აღარ მივედ-მოვედე; ბოლოს, კარგი ბიბლიოთეკა მქონდა – ნიგნების გაყიდვა დავინყე. თავიდან არა უშავდა, მერე და მერე, ხალხს ისე გაუჭირდა, რალა ენიგნებოდა... რა მექნა, კურტნის მუშად, ჩემი ჯანმრთელობის გამო, არ მოვდგებოდი, თავმოყვარეობას შევაფურთხე და ხელი გავიშვირე... ჩემი თავი ჯანდაბას, ლოგინად ჩავარდნილი ბიძა და იმის ცოლი მყავდა შესანახი... პენსიით მარტო წამლებს ვერ ასდიოდნენ, ყოველდღე პური მაინც რომ არ შემენოდებინა, ვინ იყო იმათი პატრონი.

რაო? ალბათ, სიკეთეზე სიკეთით ვპასუხობდი?.. რომელ სიკეთეზე, მთელი სიცოცხლე დედაჩემს იმ ერთ ოთახს ედავებოდნენ, ჩვენ რომ ვცხოვრობდით... რა ჯანდაბად უნდოდათ, უშვილძიროებს, რაც ჰქონდათ ისიც ოხრად რჩებოდათ! ისე, ღვთის წინაშე, გრძნობდნენ თავის დანაშაულს, სულ ბოდიშობდნენ, ინანიებდნენ, ვიდრე არ ავუკრძალე, მაგ საკითხზე კრინტი აღარ დაძრათ-მეთქი.

განსაკუთრებით, ბიძაჩემი განიცდიდა, მიწოდებულ ლუკმას სინანულის ცრემლს აყოლებდა, ესაო, რაცა გვაქვს, შენ დაიმტკიცე და მშვიდობაში მოიხმარეო.

მაგის მკადრებელი ვიყავი? მით უმეტეს, როცა გარდაიცვალნენ – ერთი დილით მიიცვალა, მეორე, სალამოს ფეხდაფეხ მიჰყვა, მაშინვე გამოუჩინდნენ „ჭირისუფლები!“

იმას ვამბობდი... მოდი, მესამეც, წასულე-ბი ვახსენოთ, თავისი წილი ცხოვრების სიზმარი რომ ნახეს და... ჰო, ეგრე... იმას გეუბნებოდი, გავიშვირე ხელი და ეკლესიასთან მათხოვრების გრძელ რიგს მეც ამოვუდექი ბოლოში.

ჯერ მერიდებოდა, სახეს ვმალავდი, უკან



ვინევი, ნაცნობს არ გადავეყარო-მეთქი, მერე, იცოცხლე...

ერთმა, ჩემამდე რომ მოვიდა, საფულე გადა-
მისხნა, რაც ხურდა მქონდა დავარიგე და მეტი
ალარ მაქვს, უნდა მაპატიოო...

დალოცვილო, ცარიელს რომ მაჩვენებ, მე
ხომ ვერ აგივსებ, მონყალების გაცემა აქედან
დაგენყო და საბოდიშოდ საქმე არ გექნებო-
დათ-მეთქი.

გაეცინა – კარგით, მომავალში ეგრე მოვ-
იქცევი, მაგრამ აქედან თუ დავინყებ, მაშინ ხომ
მეორე ბოლოში დამრჩება ვინმე განუკითხავიო?!

დარჩეს, სულ არ მკიდა-მეთქი!..

გესმის, იმ ვილაცაზეც მე უნდა მედარდა!

მე ვინმე მკითხულობს?

ფეხი რომ გავჭიმო, ისე ავყროლდები, კარს
არავინ შემოაღებს!

ეს ჩემი „კოლეგა-მათხოვრებიც“ ისე მიბ-
ღვერიან, თითქოს წილში ჩავუჯექი... არ იციან
ჩემი ოფოფების ამბავი... მე თუ არა, გალიის
ჩიტი მაინც შეიბრალონ, მთელი დღე მარტო-
ბით გულგანყალებული რომ მელოდება, წყალი
და მარცვალი თუ არ მივართვი, სული ამოხდე-
ბა... ახლა ნახე საკენკი როგორ გაუძვირეს, ნახე-
ვარკილოიანი კოლოფი, უკვე ოთხი ლარი ღირს!..
ამათ, ამ ჩემ „მეწილეებს“ თითი დაუუქნიე, ჭკუით
იყავით, თორემ სააღდგომო კვერცხებივით, თავ-
ებით დაგაჯახებთ-მეთქი.

დაგვაჯახებ და გამოვიძახებთ, ვინც საჭ-
იროაო!

გამოუძახონ, რა, ციხით გამაკვირვებენ?
ანდა ისეც დაჭერილები არა ვართ?

მოკლედ, ისეთი სულწაწყმედილები არიან,
ნება თუ მიეცი, ღმერთსაც „სროკზე“ გაუშვებენ!

ერთხელ თეთრთავსაფრიანმა რუსის ქალებ-
მა ჩამიარეს. წინ რომელიც მოდიოდა, იმას, ორი
სეფისკვერი ეჭირა.

ერთი მე გამომინოდა.

რომ შემომთავაზა, რატომღაც გამიკვირდა,
ჯერ სეფისკვერს დავხედე, მერე – ქალს მივა-
ჩერდი – ასაკის მიუხედავად, სუფთა, კრიალა,
ცისფერი თვალები ჰქონდა და თავსაფრის ბო-
ლოები ნიკაპთან ისე გაებანტა, თითქოს ყელზე
ფრთაგამლილი მტრედი შეაფრინდაო.

სეფისკვერი არ გამოვართვი, ხელისგულზე
თვითონ დამიდო.

აგვისტოს ომის მერე მავინყდება რუსებიც
ქრისტიანები, თანაც მართლმადიდებლები რომ
არიან.

ურჯულოებით მოგვექცნენ და იმიტომ!

ეკლესიის ეზოდან გასვლისას ქალები ერთ-

მანეთს თავის დაკვრით გამოემშვიდობნენ და
გაჩერებასთან ჩამომდგარი სხვადასხვა მხარეს
მიმავალი ტრამვაით წავიდნენ.

მაგარი ტრანსპორტი იყო.

ვატმანი ზარს ჩამოჰკრავდა, წირვის მერე
გამოშლილებს აფრთხილებდა, მოვლივარ და
გამეცალეთო.

კონდუქტორი, კისერზე ჩამოკიდებული ხე-
ლჩანთიდან ძაღლის ენასავით ჩამოგრძელე-
ბულ ხვეულს ბილეთებს ახევდა და მგზავრებს
ურიგებდა.

სამკაპიკიანი გადაგეხადა და გინდა მთელი
დღე წინ და უკან გველო.

სამ კაპიკად, ძმაო!

მაშ არ იყო დასაქცევი ის ქვეყანა?! ახლა სამ
თეთრად სამი თითის კომბინაცისაც არ გაჩვენ-
ებენ!

მოდ, ბარემ... თითოც გამოგვივა და...

კობტა გოგოს ისე როგორ ჩავუვლიდით,
„ანკესი“ არ გადაგვეგდო, თვალი არ გაგვეყოლე-
ბინა. მობილურს ჩაჩერებული თინეიჯერები, გო-
გოს დაინახავენ? ბოძს რომ ეჯახებოდნენ, თავს
მალლა არ ასწვენენ, თითქოს გზა ბოძმა უნდა
დაუთმოთ... ანგელოზივით ქალიშვილი სუნა-
მოს სურნელს და კაბის შრიალს შემოგაფრქვევს
(ზოგი ჯერ კიდევ იცვამს კაბას) არ უნდა შეხე-
დო, ძარღვებში სისხლი გაქვს თუ მთხლე!.. ეს
რა დრო დაგვიდგა-მეთქი, ძმაო, მგონი, კაცები
კაცებს უფრო უყურებენ... ესმერალდამ რომ
ჩაუაროთ, თავისი მოკიკინე თხით, თხას დაუკ-
ლავენ და შეუჭამენ... აბა, ჯინა ლოლობრიჯიდა
კიდევ ნორჩი რომ იყოს, თავს იცოცხლებდა?

ტრამვაზე ვლაპარაკობდით... სახედარივით
პატიოსანი, ერთგული, ქალაქის კოლორიტი –
გვერდზე გაუხვევდა თუ რა, დაადგებოდა თავის
გზას და მიდიოდა, მიდიოდა, იაფი, უხიფათო, ჰა-
მაკივით გარწევდა, ნამდვილი „სახალხო“ ტრანს-
პორტი... რა ქნეს, კაცო, აუყარეს ლიანდაგები
და თვითონ კიდევ გავარვარებულ მარტენის ლუ-
მელს შეაჭამეს.

აფსუს, ჩვენი ქალაქის წითელბიბილოვანი
მამლები!

აი, იმ ჩასახვევში, ცნობილი საკონდიტრო
იყო, ფუნთუშა ცხვებოდა, კაპიკებად... გაივლიდი
და ვანილის სუნი დაგათრობდა... ახლა ყოფილ
საცხოზზე კორექციის სალონის რეკლამა ჰკიდ-
ია, ყურებს ვხრეტავთ და თმებს ვაგრძელებთო...
რაც გასახვრეტი იყო, გამჩენმა ყველაფერი დაგ-
ვაცოლა და შენ რაღას ხვრეტ, შე... ანდა სხვას
არაფერს აგრძელებ, მაგალითად... ენას? თუმცა,
რაღა დაგრძელება უნდა, ქალი თუ კაცი ენით





ყვერებს იფხანენ!.. ქალებს სადა აქვთ?.. ზურგი ხო აქვთ!

ასეთები მით უმეტეს ჩვენთან მრავლობენ, – დიდ ქალაქს ნაგავიც ბევრი აქვს...

ამას წინათ ცოცხლად შემორჩენილი თანაკლასელები შევხვდით. ჩვენმა გადაკრუხებულმა გოგოებმა შეიცხადეს, აფსუს, როგორი კოხტები იყავით და რას დამგვანებინართო.

მომივიდა გული – მამაძალი, თუ ეგეთი ლამაზები ვიყავით, მაშინ ვერ გვითხარით და ვერ „ავითვისეთ“, უკანასკნელი კახების დევნაში, ლამის, „ათაშანგმა“ რომ შეგვჭამა-მეთქი... ხუმრობით, რა თქმა უნდა... იმდენი იცინეს, ერთ დროს ქათქათა „ბროლის“ კბილიანებს, კინაღამ პროტეზები დასცვივდათ!..

მოკლედ, ჩაიარა ცხოვრებამ, განვლილ გზაზე სულელი ბრძენიც ბევრი ვნახეთ და ბრძენი სულელიც.

– ეგ როგორ გავიგოთ?!

– როგორც ვთქვი, ისე... აბა, მანამდე ვიცოცხლოთ, ვიდრე „დემოკრატიის შუქურა“ ვერცხლის კბილებს უკან დამიბრუნებს... ერთმანეთის პატივისცემი „ფარა“ ჯიბეში სულ გვიჭყაოდეს!.. ცოდოა და უმწეო დღევანდელ დღეს უფულო კაცი!.. თორემ მერე? მერე ფული რაღად გვინდა, იმ ქვეყანაში, ტრამვაი, უფასოდ გვარახხრახებს...

თუმცა, კუბოში წამოგორებულს სამად გადაკეცილი ცხვირსახოცის ნაცვლად, პიჯაკში, ნიკოლოზის ოქროს თუმნიანს თუ ჩაგვიდებენ, არ იქნება ურიგო.

კაცი ვართ, რა ვიცით, იქნებ იქაც დაგვჭირდეს!..

სეხნი, როცა ფინიები ყეფენ, დიდი, ბრძენი ნაგავები სდუმანო, დამიბარა თანამეინახემ წასვლისას და, როგორც გამომეცხადა, ეგრევე გაქრა, არც დამელოდა, არც მკითხა, ეგებ მეც მქონდა რამე გულის მოსაოხებლად მოსაყოლი:

„ნეტავ საით ხარ, თეთრო დობილო, დაღონებულო ველის შროშანო, გულის სიღრმეში ისევ ფოფინებ ცრემლო, თვალიდან ვერამომშრალი.“

მაშინ, „როცა ამ სტრიქონებს ვწერ“, არც უძილობა მჭირს და არც ჭოტობის პრეტენზია მაქვს; ჩემი მზეთუნახავები ჯერ კიდევ კოშკში ცხოვრობენ და ერთმანეთს ეცილებიან – რომელი დაასწრებს ნანწავის გადმოგდებას.

ვცხოვრობ რუსი მეიგავის სახელობის ქუჩაზე, იტალიურ ეზოში, აივანიანი სახლის მეორე სართულზე, ამხანაგთან ერთად, ორფანჯრიან „სტუდენტურ“ ოთახში.

რიკულებიან აივანს ახლაც ვხედავ, გაბმულ-გამობმული თოკებით, სამი ოჯახის სარეცხით და მკერდზე მანვნის ქილებმიხუტებულ დედაბრით.

ქალი, როგორც კი მერძევის ხმას გაიგონებდა, აივნის ბოლო კარიდან გამოსული, ჩვენს ფანჯარასთან ცარიელი ქილების წკარუნით ჩაივლიდა, მოხვეული კიბის მოაჯირს ხელჩაკიდებული საფეხურებს დაუყვებოდა, შუა ეზოში დასაძახებლად ყელმოღერებული წყნეთელი კაცისგან ორ ქილა მანონს შეიძენდა და ისევ ჩოჩიალით, სვენებ-სვენებით ამოდიოდა.

ერთ ქილას თვითონ მიირთმევდა, მეორეს, რომელიც ნაბახუსევე, ჯერ კიდევ ლოგინში მწოლიარე შვილს ეკუთვნოდა, საერთო სამზარეულოში ემაღაყრილ პირსაბანში, ონკანიდან მონანწკარე წყალს გასაგრილებლად შეუდგამდა.

დედაბრის მემკვიდრე, მალალი, შეხედული, ორმოცს გადაცილებული სახლმმართველობის ინჟინერი, მონიტელიგენტო და მაშასადამე სასმელის პატივისმცემელიც, ერთი სიტყვით, პენენიკა ლოთი, სამსახურში დილით გამოცხადებოდა და, ხშირად, ცოტა ხანში „გამზადებული“ უკან ბრუნდებოდა – ჩაარტყამდა სახლმმართველობის ხელოსანი ამფსონების კამპანიაში ასიოდე გრამს და ზომიერად შეუჩინყლილებული, ხის ძველ კიბეს ააჭრიალებდა.

აივანზე გავლისას, ფანჯრიდან მოგვიკითხავდა, შევიდოდა სამზარეულოში და ვიდრე ონკანს შეგრილებულ მანონს გამოაცლიდა, მედიდური, მკერდთან თავადური ხელის მიტანით, გაზქურასთან მოტრიალე, ზურგშექცეულ ფაშფაშა ქალს თავს დაუკრავდა, სიცოცხლე და გამარჯვება ქალბატონო ასიაო!

ქალი სუფთად პირგაპარსულ, ალაგ-ალაგ ნითლად სახედაფოთილი, ოდეკალონის სუნად აქოთებულ კაცს, ტუჩის კიდევები აქეთ-იქით რომ გაურბოდა, ხეირიანად არც მოხედავდა, თავადაც მსმელი ქმრის პატრონი, ისე, ამრეზილი მიუგდებდა სალამს.

კაცი არ იმჩნევდა უპატივცემლოდ რომ ექცეოდნენ, ქილის თავზე დაგროვილ წყალს გადანურავდა, თხელი, არისტოკრატიული თითებით გადაშხვეპავდა და, ციმ-ციმ, თავისი ბინისკენ წაიღებდა – არ უყვარდა მორყეული, ათქვეფილი მანონი.

დედაბერი ხშირად მისტიროდა იმ დროს, როდესაც მთელი სართული მის ცხონებულ მამამთილს ეკუთვნოდა.

ვინმეში არავის ავერიოთ, თავბერიშვილები ვართ, შვილო, ვილაც კონმაზოვ-დარდიმანდი-



ანცები ან ცხვარიპარიაშვილები კი არა. ეს ჩემი გოგაც, შეხედულების გარდა, უნიჭიერესი იყო, მოსკოვში დატოვეს სამუშაოდ, მაგრამ ჩემ ქმარს ვორკუტაში რომ ამოაყოფინეს თავი, ჩვენც დაგვაქციეს, საკუთარ სახლში, ამ ერთ ოთახში, თავის სოროსავით შუშბანდში შეგვკუჭეს და ბიჭიც სამსახურიდან გამოუშვეს!.. რას ვიზამთ, ეგეთი ყოფილა ცხოვრება, ახლა წუწინ ასიას, დორბლიან მეხორცე ამბაკოს და, ვინ იცის, კიდევ საიდან მოთრეულ ნაყარ-ნუყარებს უნდა ვუგორო ნითელი კოჭი, საერთო სამზარეულოში ველოდო წყლის ონკანთან როდის მიმიშვებენ!.. ამ დღეში მამამთილს რომ ვენახე!.. აფსუს, კოტე თავებერიშვილო! ნაქეიფარი ერთ ეტლში ქუდსა და ტროსტს ჩადებდა, მეორეში თვითონ ჩაბრძანდებოდა და ეგრე გამოივლიდა ვარანცოვს... ესეც შენი „პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით“ – ამას უკვე, რატომღაც, რუსულად დააყოლებდა ხოლმე...

ეგეთ, აკრძალულ რაღაცებზე ხმამალა ლაპარაკის არ გეშინიათ, ვინმემ რომ დაგასმინოთ... კი არ გამოლეულან მაგ ხელობის ხალხი-მეთქი...

მეშინია, შვილო, როგორ არ მეშინია! რა დღეებიც გამოგვატარეს, იმას რა დამავინყებს, მაგრამ, ამათ პარპაშს რომ ვუყურებ, უნამუსოდ რომ ეპატრონებიან, იტაცებენ ყველაფერს, ის შიში და გულისხეთქვაც კი მავინყდებაო.

გოგას, დაკარგულ-გასხვისებული მემკვიდრეობა, მაინცდამაინც, არ ადარდებდა, მით უმეტეს მაშინ, როცა მანვნის ქილა მოციცქნულ შუშბანდში შეჭქონდა, პატარა მაგიდასთან მიმჯდარი, საფენგადაფარებულ საპურეს გადახდიდა, ნაჭრის ოთხკუთხა ხელსახოცს ყელთან „აკურატნად“ ჩაიფენდა და სადილის კოვზით საქმეს შეუდგებოდა.

ერთხელ, ჭამის დროს რომ შევუსწარი, დაიმორცხვა: მანვნის სიყვარული და ნაჭრის ყელში ჩაფენა, საბავშვო ბალიდან დამჩემდაო.

დასჩემდა, დასჩემდა, რა იყო ამაში ცუდი.

ისე, ამ ჩვევას მაშინ მაინც შეეხსენებინა თავი, შექეიფიანებული ხინკლის ქაფქაფა წვეწას ვიდრე გულისპირზე გადაივლებდა ხოლმე.

მიირთმევდა მანონს, მოინმენდდა ტუჩებს, მიეყრდნობოდა ვენური, მაღალზურგიანი ჩალის სკამის საზურგეს და მლოცველივით აპყრობილ ჭროლა თვალეში მშვიდი, თვინიერი სევდის ღრუბლები გადადიოდნენ.

ამ პოზაში, ასიამაც მოჰკრა თვალი, აივანზე სარეცხს რომ ფენდა და იდაყვი წამკრა:

– ხედავ, როგორ გარინდული ზის?... ამისი

ცოლი კიდევ გულაობს!

– რა იცი, რომ გულაობს!

– რა ცოდნა უნდა, უქმრო, გაცილებულ ქალი მამ რას იზამს? – ღონიერ თეძოებზე დონივი შემოიყარა.

– ვინ გითხრა რომ გასცილდა?

– ეე, არაფერი იმალება!.. ანდა რა შესაფერისები იყვნენ, გოგა მამად ეკუთვნოდა!

– მაშ, გულაობსო, არა? უქმროდ რომ დარჩე, შენც იგულავებ?

– მეე? – იტაცა გულისპირზე ხელი, თითქოს, რაც თქვა, რაღაც იმაზე უკადრისი შესთავაზეს, ან იქვე, სახალხოდ გაუპატიურება დაუპირეს, – ეე, ბიჭოჯან, ხო იცი, როგორ პატივს გცემ და ეგეთი რამე არ უნდა გეკადრებინა! – ამოილითვა სარეცხის ტაშტი და სამზარეულოსკენ თეძოების რხევით წავიდა.

ავედევნე.

– რატომ, რატომ არ უნდა მეკადრებინა? გამოდის რომ ყველა ქმარს გაცილებული ქართველი ქალი ბოზია და დანარჩენები, სომხები, რუსები, თათრები, ასირიელები, ქურთები, ებრაელები, პატიოსნები ხართ?

შეცბა, საკითხის ასე გამწვავებას არ ელოდებოდა.

– არა, ღმერთმანი, მე ეგ არ მითქვამს!

– ხომ იგულისხმე?

– ვაიმე!.. არა-მეთქი!.. ის ლამაზია, ახალგაზრდა, ექიმი, ჯეირანივით დადის... მე კი, აბა, ვის რად ვუნდივარ, – ისე საცოდავად ამოიოხრა, შემებრალა.

– ნუ გეშინია, ასია, მოინდომე, გაბედე და ვილაც, შესაფერისი, უეჭველად გამოგიჩნდება!

– კარგი, რაკი ეგრეა, მე რაღას ვუყურო, განა „ჩემი“ ნაკლები ლოთია? – ჩაიქნია ხელი და ტაშტი ონკანს შეუდგა.

ხედავ, თურმე, რა მომხდარა? დედამთილმა კიდევ – ავადმყოფი მამის მოსავლელად, დროებით გადაცხოვრდა მშობლებთანო.

არც აყალ-მაყალი, არც რაიმე ამის მსგავსი, არ გაგვიგია.

ახლაც, ზოგჯერ მაინც, შემოუვლიდა ხოლმე დედამთილს და წვრილქუსლიანი ფრხსაცმლის პაკიპუკზე ვიგებდით მის მობრძანებას.

თავებრიშვილების რძალი თუ უკვე ნარძლევი, მართლა ძალიან ლამაზი იყო.

კიბის ძირში, ეზოს შემოკედლებული, ბებერი, ბალანდაკონტლებული ძალი იწვა.

წყნარი, თვინიერი, მშვიდი, ზედ რომ შესდგომოდი, ხმას არ ამოიღებდა, მარტო ერთადერთ ადამიანს, მეეზოვე სერგოს შეუღრენდა ხოლმე





და ისიც, დამფრთხალი, უკან დაიხევდა:

– გიჟია, ოხერი!.. რას მერჩი, რო ამომიჩემე, გველი შეგინვი?.. ჯერ მეძალეებმა ჩამოიარონ, თუ არ გაგატანო, დამაცა! – დამუქრებული მეეზოვე, წვიმით დამბალ ფოთლებს ცოცხს ღონივრად მოუსვამდა, თან თვალი ნაგაზისკენ ეჭირა, ემანდ, რამე არ მიხიმანდროსო.

მხოლოდ ჩვენ კი არა, თავბერიშვილების რძალს, ფეხის ხმაზე, ძალღიჯ კი სცნობდა, მთვლემარე, ჩულივით მიგდებული წამოდგებოდა, მოყოჩაღებული შესწამუტუნებდა და ფეხებთან გაუნვებოდა.

მანანწალასაც კი, მის დანახვაზე თუ გული შეუქანდებოდა, ჩვენ რა, დახოცილები ხომ არ ვიყავით – აბაკუნდებოდა დერეფანში წვრილქუსლიანი „ფრანცუსკი“ და შემოჟონავდა შეღებული ფანჯრიდან დამბანგველი „შანელი“; ხანდახან, თითქოს საგანგებოდ, სწორედ ჩვენ ფანჯარასთან ჩაეჭედებოდა ფეხსაცმლის ქუსლი იატაკში და, რომ დაგვიძახებდა, მიშველეთ, ბიჭებოო, მისახმარებლად არ გავიქცეოდით?.. აბა, ტერფგადატყაულ ასიას ფეხი კოჭამდეც რომ ჩაჰყოლოდა, კისრისტეხით ვინ გავარდებოდა, თუ ქმრის გასაგონად არ აკვივლდებოდა, შე ლოთო, ხომ არ მოკვდი, დროზე გამომხედეო!

მაშინაც...

ჩაჭედული ქუსლი რომ არ მოტეხილიყო, ფიცრის ნაბზარიდან ფრთხილად უნდა ამომეძვრინა.

დედამთილისთვის მოტანილი ტკბილეულის პარკი ფანჯრის რაფაზე ჩამოედო და, ფეხსაცმლის პატრონი ფეხაკანჩურებული დამყურებდა.

ისე იღიმებოდა, ალბათ, ეგონა, რომ საქმეს შეგნებულად ვაჭიანურებდი.

იქნებ არც უამისობა იყო?!

უცებ ერთმანეთს გასმულ მუხლისთავებთან კაპრონი გაშარიშურდა და სმენა მომტაცა.

„ჰა?!“

როგორც იქნა ქუსლი „ტყვეობიდან“ დავიხსენი.

მადლობაო, ფეხსაცმლისკენ დაიხარა.

ჩაცმაში მივეხმარე.

ხელის ნები წვივზე მომიხვდა და, ჩემდა უნებურად, კაპრონის შარიშურის დინებას აუყვა.

„ასე მიცურავს ლოტოსი წყალზე!“

ალარ იღიმებოდა, მუხლებში ჩამჯდარმა ერთხანს მიყურა, მიყურა და მერე შუბლზე ჩამოშლილ თმაზე თითები გადამაყოლა, აი, ისე, თამამ, „ცხვირმოუხოცავ“ ბიჭებს ჯიუტ ქოჩორს რომ გადაუსწორებენ ხოლმე.

ვიდრე გავარკვევდი, მომეჩვენა თუ უპეებში ცრემლი მართლა ჩაუდგა, სადღაც კარი გაჯახუნდა.

მჭახე ხმამ საფეთქლები მატკინა და თვალეზი მოვხუჭე.

ფეხსაცმლის კაკუნის ხმა დერეფანში წინ აღარ წასულა, უკან, კიბისკენ გაბრუნდა.

წამომდგარმა, თვალეზი რომ მოვიფშვინტე, პირველად რაც დავინახე, ფანჯრის რაფაზე დარჩენილი ტკბილეულის პარკი იყო...

რა მკითხე, სეხნი?

მერე რა მოხდა?

არაფერი, სულ ეს იყო, გაიყინა „ლოტოსი წყალზე!“

სამაგიეროდ, წავიდნენ წლები!..

გაჰყვნენ დროის დინებას...

თვალეზი ხომ არ ბერდებოდა!

არც ხსოვნაში ჩარჩენილი სილამაზე ქუნება!..

ამას წინათ, წირვაზე, ერთი, შორიახლო მდგომი, ასაკით შემეჭვნარი ქალბატონი თვალეზით მივამგვანე – არ დამიჯერებ და, თითქოს მაღალმა ძაბვამ მიიტაცა, ამენვა ხელის ნები – წამიერად ისევ „გაცურდა ლოტოსი წყალზე.“

პირჯვარი გადავისახე და შენდობა ვითხოვე! არ გამოვემცნაურე!

რატომ?

შემეშინდა, ვაითუ, მართლა ის გამოდგეს-მეთქი.

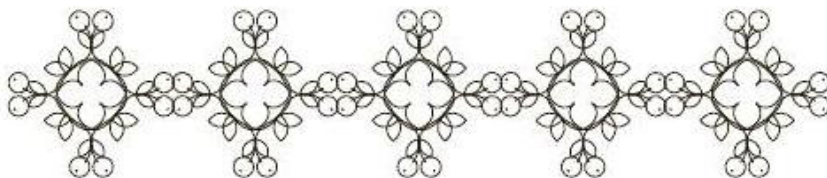
რა ვქნა, უცნაურები ვართ ქოტები!

ახლა რალა შეგვცვლის – ვიდრე „ნითელ წიგნში“ შეგვიტანენ, რომ არ ჩაგვთვლიმოს, ხანდახან შუალამეს გავკვივით და სადღაც, შორიახლო ჩასაფრებულ, სახელდაურქმეველ შიშს ვაფრთხობთ.

ვინ გვეტყვის, როდემდე მოვიგერიებთ!.

ამიტომ, სეხნი, მოდი ნულარ გადავდებთ, ვინც დავრჩით, ერთხელაც შევიკრიბოთ და სამახსოვრო სურათი გადავიღოთ.

რა ვიცით, რა ხდება!



ჰოქია

გიორგი გიგაური

მ
ღ
ა
ღ
ა
ღ
ა
ღ
ა
ღ
ა
ღ
ა
ღ
ა

ნუთუ ბედმა და... ბედისწერამ ასე ინება?! –
ლამით არა და... არ მასვენებს ფიქრი, – ნყეული,
მიკრთება ძილი, ფიქრში ჩაფლულოს არ მეძინება,
ასეთ სიბნელეს როდი იყავ, სულო, ჩვეული?!...

შერლომამ ჩემმა, ლამის, ახლა, შემშალოს ჭკვაზე,
რომ... სადარდელი სიკვდილამდე თავს მომახვია...
ბედი ყოფილა – ყველაფერი, ამ ქვეყანაზე,
გულს ვიკეთებ და... სადღარ მჯერა: ჩემზე ახია.

აღბათ, სულ, მალე, ბებერ სულში ჩამობნელოდება,
მიკრთება ძილი, არ მასვენებს ფიქრი, – ნყეული,
ჩემი წარსული სიზმარივით, გამახსენდება,
ასეთ სიბნელეს არ იყავი, სულო, ჩვეული.

გ. გიგაური



ბოლოს მაჭარიც ღვინდება...

რა სახელიც მაქვს: ჩემს სოფელში, სახლში, თუ, გარეთ,
სიკვდილის მერე, უეჭველად, გამოვლინდება...
არვინ შეხედოთ ჩემს ცხოვრებას ავად და მწარედ,
არა უშავს რა, მაჭარიც, ხომ, ბოლოს, ღვინდება..

25. X. 2022

ასეთ სიბნელეს, არ იყავი, სულო, ჩვეული

დალამდება და... ბებერ გულში ჩამობნელებს,
ფიქრს მიეცემა – უიმედოს, ნატანჯი სული,
ჩემი წარსული სიზმარივით გამახსენდება,
ტყვიანაკრავი ირემივით შეკრთება გული.

ნუთუ ბედმა და... ბედისწერამ ასე ინება?! –
ლამით არა და... არ მასვენებს ფიქრი, – ნყეული,
მიკრთება ძილი, ფიქრში ჩაფლულს არ მეძინება,
ასეთ სიბნელეს როდი იყავ, სულო, ჩვეული?!...

შეცდომამ ჩემმა, ლამის, ახლა, შემშალოს ჭკვაზე,
რომ... სადარდელი სიკვდილამდე თავს მომახვია...
ბედი ყოფილა – ყველაფერი, ამ ქვეყანაზე,
გულს ვიკეთებ და... სადღაც მჯერა: ჩემზე ახია.

აღბათ, სულ, მალე, ბებერ სულში ჩამობნელებს,
მიკრთება ძილი, არ მასვენებს ფიქრი, – ნყეული,
ჩემი წარსული სიზმარივით, გამახსენდება,
ასეთ სიბნელეს არ იყავი, სულო, ჩვეული.

21. I. 2023

წოტა სიცოცხლე გერჩიოს

რად გინდა დიდხანს სიცოცხლე, ხალხს არ უყვარდე გულითა,
ქაჯმა დაკრულზე გაცეკვოს და მოგისყიდოს, – ფულითა,
არ აფასებდნენ შენ სიტყვას, გატარონ – გამტკნარებული,
წოტა სიცოცხლე გერჩიოს, – კაცურად გატარებული.

25. IV. 2023. შუამთა



ლაძე ატმის ზალში

შვილიშვილს მარიკოს!

ატმის ყვავილი, სურნელს ჰფენდა დაუსრულებელს,
ვერ აშინებდა, გაზაფხულის სუსხი და თქემი,
გულში იმედებს აცოცხლებდა, – აუსრულებელს,
რა კარგი იყო ატმის ბალი, აპრილის თვეში.

წვიმდა და ქარი ბაღში ხეებს მიძიმედ არხევდა,
ატმის ყვავილი პირს იბანდა, – თოვლით და თქემით,
გათენდა, რტოებს შვის სხივები სითბოს აფენდა,
რა კარგი იყო – ატმის ბალი, – აპრილის თვეში.

შენს დაბადებას გადავძახებ ტყეს და მთაგორებს,
რომ მოიტანე იმედი და სიცოცხლე ჩემში...
ეგ, დაბადება გაზაფხულს და ყვავილს მაგონებს,
რა კარგი იყო – ატმის ბალი, აპრილის თვეში.

ჩემს გულგულას!

თუ, ხარ: ვაჟკაცი და... სოფელში შენ ხალხს ახარებ,
თუ, მათ სიყვარულს, შენი გული დაუფერია,
თუ, შენი ქცევით, სოფლის ლხინი ქვას არ ახალე,
თუ, ხალხს უყვარხარ, სხვა სიმდიდრე არაფერია.

ჩემო სოფელო, შენი მიწის მწვანე ხავერდი,
მასხოვს, პატარას ბევრჯერ ფეხქვეშ გამიფენია,
არ დამაყვედრო, როგორც დედა შვილს არ აყვედრის
მუდამ მახარებს, შენს მიწაზე რაც მირბენია.

არ დამაყვედრო შენს მიწაზე ფიქრის თარეში,
ვნანობ დაგტოვე, დრო ტყუილად გავანიავე,
თითქოს, მრცხვენია, ვერ გიყურებ ისე, თვალებში,
რომ განშორებით ეს შეხვედრაც დავაგვიანე...

ო, როგორ მინდა: მოვიხადო კაცური ვალი,
და ჩემს გულგულას სიყვარული გავუნანილო,
რომ... განშორებამ, სინანულის დატოვა კვალი
იმ, ბოლო გზაზე – ცრემლიანმა რომ გამაცილოს.

დარდით დავტოვებ ჩემს გულგულას, მის ცას და ფესვებს
მინდა მათ გულში, რომ... წიგნივით, გადავიშალო,
იმიტომ „ექსოვდი“ ჩემ სოფელზე დარდიან ლექსებს,
სიკვდილის მერეც, ჩემი კვალი არ წაიშალოს.

ვცდილობ, დაეთესო სიყვარული, სოფელში, ხალხში,
იმ ქვეყნად, მათმა მონატრებამ კვლავ, დამიმონოს...
რა ბედნიერი, უდარდელი ვიქნები მაშინ,
ჩემმა სოფელმა, ერთხელ, მაინც, რომ მომიგონოს.

8. IX. 2023. შუამთა



გიორგი გიგაური



ჩემ სოფელს!

ნაწყვეტი

მე ჩემი სოფლის სიყვარული, ფეხდაფეხ დამდეგს,
რადგან, სამშობლოს დავინყება არვის არ უნდა,
სიკვდილის შემდეგ დედის გვერდით, მინაში ჩამდეთ.
რომ გულგულის მზე დაჰყურებდეს ჩემ საფლავს, – მუდამ.

მე დედაზე ვერ ვლაპარაკობ

შემომეჩვია სინანული, გულის ტკივილი,
რომ ბევრი მრჩება, დედაჩემზე, სალაპარაკო,
მისი სახელის ხსენებაზეც მომდის ტირილი
და, სამწუხაროდ, მე დედაზე, ვერ ვლაპარაკობ.

რომ... მისი სული, პატიოსნად, დაფრინავს ცაშიც,
იქიდან, ცდილობს, ჩემი გზები, რომ... დაალაგოს...
ილევა წლები სიბერისა, დათოვა თმაშიც,
მანც, უცრემლოდ, მე დედაზე ვერ ვლაპარაკობ.

ვერ ვლაპარაკობ, თითქოს სიტყვა მიწყდება ყელში,
გულში მყავს, გულში, – საამაყო და... საარაკოდ...
მისი თვალები, სალოცავად, არსებობს ჩემში...
და, ამიტომაც, მე დედაზე ვერ ვლაპარაკობ.

29. VII 2022

დედას!

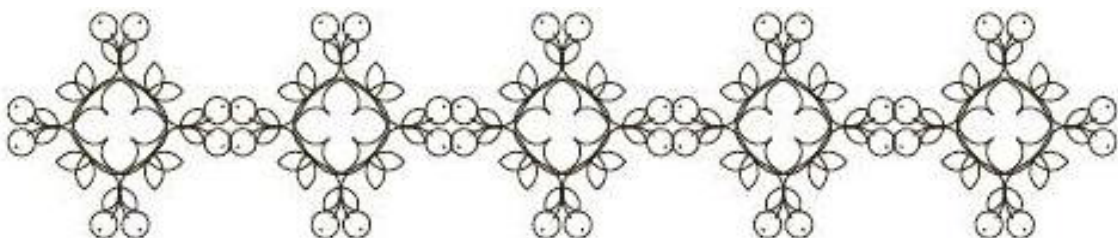
დედას დაბადების დღეზე. „106 წელი“

სიზმარში ხშირად, ვნახულობ დედას,
ჩემი სიზმრები – ტკბილზე ტკბილია,
როგორ ნუხს ჩემზე, თვალნათლივ ვხედავ,
და... სიკვდილისაც – არ მეშინია.

P. S.

ის ერთი სიტყვა სიკვდილის წინ, რა იყო, ნეტავ? –
ჩემთვის სათქმელად, რომ ლამობდა და... ვერ თქვა დედამ.

25. VII. 2022



შვილიშვილს – ერეკლეს!

ერთი თხოვნა მაქვს, სიცოცხლის მერე:
მოდი, ჩემ საფლავს ფეხი დაჰკარი,
შენ იქ დაგხვდება – დედ-მამაც ჩემი
და... საბოლოო ჩემი „სახლ-კარი“.

მოდი, დაადგი ფეხი სამარეს, –
ჩემო, პატარა, – „სულის ნანილო“,
რომ... გავიხარო, – შენი დანახვით...
და... სამარეშიც გამაყმანვილო.

21. XII. 2021

26



საოჯარია წუთისოფელი

საოჯარია – წუთისოფელი, –
არც კი დაგაცდის თვალის გახელას,
აქრობს სიცოცხლეს როგორც სანთელი,
სიკვდილს დრო მისცა აუ, რამხელა.

17. VIII. 2020

სინანული...

სანამ, სიკვდილი ფეხს დამაბიჯებს,
სანამ, ჩადგება დარდის ქუხილი,
ჩემს წარსულს ვნანობ, ჩემს მცდარ ნაბიჯებს,
თუმცა, გვიანია – ჩემი წუხილი.

5. VI. 2022

იზოზოქრე ცხოვრების ზღვა

იზოზოქრე ცხოვრების ზღვა, ჩემს ირგვლივ,
იზოზოქრე რალა უნდა დამაკლდეს?!..
შემატოვე მარტოობას პირისპირ,
დასაკარგიც ყველაფერი დავკარგე.

დარდის ლოდებს ვეხეთქები წყალივით,
გული უძღვებს, როგორც – ძველი ქვითკირი,
ხან, კი ღამით ავცრემლდები ქალივით,
ჩემს წარსულს და ჩემს ცხოვრებას მივტირი.

იზოზოქრე, როგორც გინდა დამტორე,
მკვნესარე გულს ფიქრი ველარ აახლებს...
სიყმანვილე მე წარსულში დავტოვე,
და... ცხოვრებაც დარდს და ნაღველს არ მაკლებს.

არ მაშინებს მაგ ტალღების სიმძიმე,
და ცხოვრების ბედუკულმა ტრიალი,
ვატყობ, გულში ისადგურებს სიცივე...
და... სიკვდილიც აგვიანებს ტიალი.

იზოზოქრე, – ცხოვრების ზღვა, – ჩემს ირგვლივ,
იზოზოქრე რალა უნდა დამაკლდეს?!..
ვიცი, დავრჩი – მარტოობის პირისპირ,
დასაკარგიც, ყველაფერი, დავკარგე.

21. I. 2022

იქნება, ჩემი ბრალია?..

დღესაც, არ ვიცი რა ხდება, –
გულს რომ ატირებს – დადაგულს...
დღეს, გვიანია – გოდება,
ვინ დააბრუნებს დაკარგულს?!..

ნუთუ, – სიკვდილი გამრიყავს,
სულში იქროლებს ქარია,
იქნება, ვიყავ მართალი,
ან, – იქნებ, ჩემი ბრალია?..

2. VIII. 2008

წვიმა და ღამე

ღამის წყვდიადში გავედი გარეთ,
მარტოსული და ღონემიხდილი,
თვალი შევავლე ჩემს სარკმელს მწარედ,
ის – შავი იყო: როგორც სიკვდილი.

ვუცქერდი, ბნელში, ჩემ ეზო არეს,
ნაწვიმარ ვარდის ნახვა მინდოდა,
ბნელოდა ძლიერ არ ჩანდა მთვარე,
ვფიქრობდი როდის ამოვიდოდა?..

სურნელს აფრქვევდა თეთრი ვარდები,
ალარ მინდოდა შემოსვლა სახლში,
სახურავიდან, წვიმის წვეთები,
თითქოს ცრემლებად წყდებოდნენ მაშინ.

ვერ შევაჩვიე სიბნელს თვალი,
არ ჩანდა მთვარე, ელავდა, ქუხდა,
და... გამახსენა, რომ, „ერთი ქალი“
ალბათ ჩემსავით წუხდა და წუხდა.

ნუთუ, – სიცოცხლეს ფასი აქვს ჩალის?!..
მთელი ცხოვრება დამიდგა წინა,
წარსული, აწმყო და მომავალი, –
ყველა, ერთად, რამ დამაკარგვინა?!..

წარსული რატომ მაფიქრებს მხოლოდ? –
ვერ დაგიბრუნებ დღევ, გარდასულო,
და, მაინც ვცდილობ სიცოცხლის ბოლო –
როგორმე მალე, არ დავასრულო.

შევედი სახლში მწუხარე, სველი,
ბნელოდა, გული ფიქრებით ვლალე,
არ მასვენებდა – წარსული ჩემი,
დარდის და განცდის წვიმა და ღამე.

25. V. 2016



ლანა
მანველი

მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ა
ნ
ვე
ლი

გვიან ღამით, რელიგიური შტერებიდან დაბრუნებულს კარი რომ არავინ გაუღო, გულმა რეჩხი უყო. გასაღებით საკეტი სწრაფად გადააჭრია და დაწარიღებულნი ზინის დანახვაზე ყველაფერს მიხვდა. მაშინვე მურადს დაურეკა და მასთან ერთად პოლიციაში წავიდა. წოლს, შვილის გატყვევებაში ადანაშაულებდა და ზვეშვის დაბრუნებას ითხოვდა.

ლ. მანველი



Il est où le bonheur
სად არის ბედნიერება
(რომანი)

გაგრძელება. დასაწყისი იხ. „ოლე“ №4, 5, 2021 წელი; „ოლე“ №1, 2, 3, 4, 5, 6, 2022 წელი; „ოლე“ №1, №2, №3, №4, №5, №6, 2023 წელი.

მელანი

– მელანი... ელიასს მხოლოდ ერთი სიტყვა, მისი სახელი მოეწერა.

მოზღვავებული ემოციებისგან ეგონა გული გაუსკდებოდა. თვალები დახუჭა და სახე გაშლილ ხელისგულებში ჩამალა.

ესე იგი, ელიასს ის კიდევ ახსოვდა. ტკივილის და შვების ცრემლები სცვიოდა თვალებიდან, გულიდან, მთელი სხეულიდან.

– სული დამელალა... ველარ ვუძღებ... მტკივა, ელიას... – ჩურჩულებდა და არეული გონებით მომავლისკენ გზის გაგნებას ცდილობდა. დიდხანს ტიროდა. ბოლოს დასიებული ქუთუთოები ერთმანეთს დააშორა და დაბინდული მზერით, ელიასის პასუხის ქვეშ თავისი მობილური ტელეფონის ნომერი მიაწერა.

უჩვეულო სინყნარე სუფევდა სახლში. მიუხედავად იმისა, რომ სიცხის გამო, ყველა ფანჯარა ღია იყო, ქუჩიდანაც არანაირი ხმა არ მოისმოდა. ისეთი შეგრძნება დაეუფლა, თითქოს ამქვეყნად მხოლოდ ის და ელიასი დარჩენილიყვნენ. დედამინის სხვადასხვა წერტილში, მაგრამ ერთსულად.

ემირი და აია ჯერ ისევ არ ჩანდნენ.

გარდერობში საგულდაგულოდ გადამაღული, საფრანგეთიდან ჩამოტანილი სუვენირების პატარა ყუთი მოძებნა და კალთაში ჩაიდო. თვითონ ყუთიც სუვენირი იყო, ანეტის ნაჩუქარი. დროის დინებისგან დაძველებული და გაცრეცილი. ბავშვობაში ძალიან უყვარდა ამ ყუთზე გამოსახული ნახატების და ნარწერების თვალიერება. ელზასურ სამოსში გამონყობილ გოგონას მარჯვენა ხელი ყვავილებით მოხატული ურიკისთვის ჩაეკიდა, რომელშიც მასზე უმცროსი, წითელკოპლებიან კაბაში გამონყობილი გოგონა იჯდა და საფრანგეთის ალამს მხიარულად აფრიალებდა. ყუთს ზემოდან – „es Authentiques de Hansi“ ეწერა. გვერდებზე ასევე ტრადიციულ სამოსში გამონყობილი ბავშვები ეხატა. ყველას ერთად გრძელი სანოტო ფურცელი დაეჭირათ და მღეროდნენ. მელანიმ ყელში მოწოლილი ცრემლი ჩაყლაპა და საცოდავი ღიმილით სახურავი ახადა. პირველი, რაც თვალში მოხვდა, ანეტის სპილენძისგან დამზადებული სამაჯური იყო. ბებიამისი მას მაღალი წნევისგან თავის დასაცავად ატარებდა ხოლმე. ვიდრე მაჯაზე მოირგებდა, ხელისგულებში მოიქცია და თითები მაგრად მოუჭირა. ელიასის ნაჩუქარი ქრისტეს შობის სცენის ამსახველი პატარა ბარათიც იქვე იდო. ხელში ფრთხილად აიღო, ჩვეულებისამებრ ჯერ მიუალერსა, მერე კი გულზე მიიდო.



ბლეკჯეკი

მურადი ბათუმში პირველად მაშინ მოხვდა, როდესაც ემირს კიდე ერთი მალაზიის გახსნა უნდოდა და ნიადაგის მოსამზადებლად ის საქართველოში გააგზავნა. იქაურ თურქ საქმოსნებთან გასაუბრების შემდეგ, აჭარელი მაკლერის თანხლებით რამდენიმე კომერციული ფართიც მოინახულა და საბოლოო გადაწყვეტილების მისაღებად ემირს ფოტოები და სხვა ბევრი საჭირო ინფორმაცია გაუგზავნა. თითქოს ყველაფერი რიგზე იყო, რომ არა მისი დაინტერესება აზარტული თამაშებით. სასტუმროში, სადაც ის დაბინავდა, კავკასიაში ყველაზე დიდი და მდიდრული კაზინო ფუნქციონირებდა. თურქეთში მზარდი თვითმკვლელობების, მკვლელობების და გარკვეული სოციალური თუ კულტურული მიზეზების გამო, ქვეყნის ხელისუფლებამ 1996 წლის 15 აგვისტოს გამოქვეყნებული ცირკულარით ყველა კაზინო დახურა და თამაში აკრძალა.

მურადმა, იმ საღამოს, ცოტათი განტვირთვა გადაწყვიტა და ცნობისმოყვარეობით შეხსნა კაზინოს კარი. ნეონის განათებამ მაშინვე თვალი მოსჭრა. დარბაზში უზარმაზარი ნითელი, ოქროსფერი ყვავილებით მოხატული ხალიჩა დაეფინათ. მსუბუქად შეაბიჯა, რბილი იატაკი თითქოს მის ტერფებს იკრავდა. პირველივე მაგიდასთან შეჩერდა, ჯერ შორიდან აკვირდებოდა მოთამაშეებს, მერე კი თავადაც მიუჯდა „ბლექჯეკის“ სათამაშო მაგიდას და დილერს თურქულად მიესალმა. იმ ღამით მცირე თანხა მოიგო. ბოლოს კაზინო კარგ ხასიათზე დატოვა და ღამის გასაგრძელებლად ბარში შევიდა.

ახალი გატაცების შესახებ ძმისთვის არაფერი უთქვამს. მერე კიდე რამდენჯერმე ითამაშა და რაც თანხა ჰქონდა მთლიანად წააგო. სტამბოლში ნასესხები ფულით დაბრუნდა.

ლუი

ჟანამ რომ მიატოვა, ეს ამბავი ლუის დიდად არც სწყენია. გათენებისას, კლუბიდან დაბრუნებულს დაცარიელებულმა სახლმა ცოტა არ იყოს შეებაც კი მოჰგვარა. ჟანას ყველაფერი თან წაეღო, ის ნივთებიც კი რომლებიც მას არ ეკუთვნოდა, მაგალითად ლუის ვინილების კოლექციიდან რამდენიმე თან გაეყოლებინა, ისინი რომლებსაც ლუი ბოლო ხმაზე თითქმის ყოველდღე უსმენდა და ყოვ-

ელთვის ფირსაკრავთან იდო. რამდენი ხანია ერთმანეთთან ურთიერთობას ჩხუბის გარეშე ვეღარ ახერხებდნენ და ლუიმ იფიქრა, რომ მან ამით სამაგიერო გადაუხადა. და არა მარტო ამით. ჟანას ნასვლისას გასაღებების ჩამოსაკიდი დაფაც ჩამოეგლიჯა, ანეტის სარკე გადაეყირავებინა და მაგიდაზე სიგარეტის ნამწვავებით სავსე საფერფლე და სანახევროდ დალეული ყავის ფინჯანი დაეტოვებინა. ბოლო დროს ლუის სახლში გაჩერება აღარ უნდოდა, ერთმანეთს ვეღარ იტანდნენ და ორი სიტყვის შემდეგ ის და ჟანა ისტერიკას აწყობდნენ.

ლუი ჯერ ჩამოჯდა, მომხდარი კარგად გააანალიზა, შემდეგ დალლილობის მიუხედავად ყველა კუთხე-კუნჭული მოიარა და დილაამდე, ჟანას იქ ცხოვრების ყოველგვარი კვალი წაშალა.

„მეხვედრა“

ბოლო დროს აიას ბაღში ნასვლა აღარ უნდოდა. დილდილობით თავბრუსხვევებს და მუცლის ტკივილს უჩიოდა. სტამბოლელმა ექიმებმა მისი ავადმყოფობის მიზეზი ვერ დაადგინეს. უამრავი გამოკვლევა ჩაუტარეს, სისხლის ანალიზი კი გამოსაკვლევად ანკარაში გააგზავნეს. ბოლოს ექიმთა კონსილიუმზე, მიღებული პასუხების მიხედვით, საბავშვო შაკიკი დაუდგინეს და შესაბამისი მკურნალობის კურსიც დაუნიშნეს. მაგრამ, გოგონას ნამლების დალევა არ უნდოდა. მელანი აძალღებდა. ემირი ჩხუბობდა, შვილის ავადმყოფობაში მას ადანაშაულებდა და მედიკამენტების მიცემას უკრძალავდა.

იმ დღეს, აია ისევე სახლში დარჩა. პონები საწოლის გვერდით მდგომ ტუმბოზე გაამწკრივა და გვერდით მიუწვა. მელანის რომ არ აეყენებინა მთელ დღეს ასე ძილ-ღვიძილში გაატარებდა. ტანსაცმელი ჩააცვა და ეზოში ჩაიყვანა.

აიას საქანელაზე ქანაობა უყვარდა. გოგონა ბავშვებთან არ კონტაქტობდა. მათგან მოშორებით იდგა და თავის რიგს მორჩილად ელოდა. მელანი აგულიანებდა, მაგრამ საშინლად დამორცხვებული აია დედას ეკვროდა და ბავშვებს სახეს არიდებდა. ბოლოს იძულებული გახდა თავადაც საქანელაზე დამჯდარიყო და შვილი კალთაში ჩაესვა. ერთხანს ასე იქნანავს, მერე ერთად ითამაშეს ქვიშაში. უფრო მელანი „თამაშობდა“, აია წარამარა



ისუფთავებდა ქვიშით დასვრილ ხელებს და ბრაზობდა. სახლში ასვლისთანავე აბაზანის მიღება მოითხოვა, თბილ რძეში გახსნილი შოკოლადის ფხვნილი დალია და დაიძინა. მელანიმ, ვახშმის მოსამზადებლად, საყინულიდან, გასაღობად, ხორცი გამოიღო, ავეჯს მტვერი გადანმინდა და კომპიუტერს მიუჯდა. ის იყო წერა უნდა დაეწყო, რომ მისი მობილური განათდა. ეკრანს დახედა და მაშინვე გული ყელში მოეჭვინა, – საფრანგეთიდან რეკავდნენ.



ლანა მანველი

– Oui, Allô?

წამიერი სიჩუმის შემდეგ, მისთვის ამქვეყნად ყველაზე მშვიდი, იმედის მომცემი სასიამოვნო ხმა გაჟღერდა:

– მელანი...

მელანის ლელვისგან ყელი გაუშრა, ხელი უნებლიედ გულისკენ წაიღო და წლების განმავლობაში მხოლოდ თავისთვის, ფარულად ნათქვამი სახელი უცნაური მსხვერველადი ხმით აღმოხდა:

– ელიას...

– élanie, tu es ma rose éternelle... pour l'amour éternel...*

ღმერთო! როგორი ამაღელვებელი იყო ეს სიტყვები.

მელანიმ ცხვირში სიმწარე იგრძნო, თვალებიდან ცრემლები გადმოსკდა და პატარა ბავშვივით ლულულული დაიწყო:

– Je l'espère... Je l'espère Elyas!**

უაღრესად დაბნეული ყვებოდა თავის ტკივილზე, მარტოობაზე, სევდაზე. ისევე, როგორც შვილი ელის დედისგან გამხნევენას, დაყვავებას, თავზე ხელის გადასმას, მსგავსი მოლოდინით უცბადვე მიეკედლა თავის ერთადერთ და უჭკნობ იმედს.

მიზრაჰბთან

ბარგის ჩალაგება ისე დაიწყო, ყველაფრის ასე უცბად მიტოვების გამო, სინანული ერთი ნუთითაც არ უგრძვნია. გონებაში მხოლოდ ელიასის ნათქვამი: „ჩემთან წამოდი, მელანი...“ უტრიალებდა და განუსაზღვრელი ენერგიით ავსებდა. ემირის მიერ მიცემულ

* შენ ხარ ჩემი მარადიული ვარდი... მარადიული სიყვარულისთვის... (თარგმანი ფრანგულიდან).

** იმედია ასეა, იმედია ასეა, ელიას! (თარგმანი ფრანგულიდან).

მინდობილობას, რომლითაც აიას საზღვრებს გარეთ გაყვანა უპრობლემოდ შეეძლო, ვადა ჯერ კიდევ არ გასვლოდა. პატარა ჩემოდანში თავისი და აიას ტანსაცმელი, წარსულიდან გამოყოლილ, მისთვის ძვირფას და სხვებისთვის არაფრისმეტყველ ნივთებთან ერთად გაამზადა და დროებით გარდერობში დამალა. მერე ავიაკომპანიაში დარეკა, სამგზავრო ბილეთები დაჯავშნა და ელიასს შეტყობინება გაუგზავნა. ბავშვი არაფერს ეკითხ

ებოდა. საღამოს მამასთან ერთად უყურა საბავშვო ფილმს და იქვე მიეძინა. მელანის კიდევ ერთხელ ეტკინა გული არშემდგარი ოჯახური ერთობის გამო და მძინარე აია ხელში ფრთხილად აიყვანა. ემირს ცოლისთვის ყურადღება არ მიუქცევია, ფეხები აიასგან განთავისუფლებულ ადგილზე შემოაწყო და ტელევიზორი სხვა არხზე გადაართო.

მელანის ღამით თითქმის არ სძინებია. აიამაც რამდენჯერმე წამოიტირა. დილაუთენია წამოდგა, საუზმის სამზადისს შეუდგა, მაგრამ ემირმა არ ინდომა, სუფურის კოვზით თაფლი გადაყლაპა და სამსახურში წავიდა. მელანი სწრაფად მოემზადა, გზისთვის ორი სენდვიჩი შეახვია, გარდერობში დამალული ბარგი გამოიღო და ტაქსი გამოიძახა. ნახევრად მძინარე აიას ლოგინშივე ჩააცვა. ბავშვი არაფერს არ ამბობდა.

არც მაშინ უკითხავს რამე, როდესაც თვითმფრინავში ჩასხდომამდე, მელანიმ ყურში უჩურჩულა: დედიკო, იცი, საფრანგეთში მივფრინავთ. აიამ ქერა, კულულებიანი თავი მორჩილად დაუქნია და მზერა აარიდა, ხოლო ვარდისფერ პონის, რომელიც ხელში ეჭირა თითები მაგრად, ნერვიულად მოუჭირა და სახე წამოუნითლდა. მელანი ჩაეხუტა. მისი ასეთი მდგომარეობა აფიქრებდა, რამდენჯერაც ემირს შესჩივლა, ის – „არაფერიც არ სჭირსო ჩემს შვილს!“ – ჯიუტად იმეორებდა და ცოლს მისი ახლობლებისგან ბავშვის გარიყვაში ადანაშაულებდა.

ელიასი ბაზელის აეროპორტში დახვდათ. შავ შარვალს და შავ პერანგს ბორდოსფერი თხელი შარფი უმშვენებდა. ასევე შავი ფერის კაბა ეცვა მელანისაც. უცხო ადამიანის დანახვაზე გოგონა დედის მკერდს კიდევ უფრო მიეკრა. მელანის ნიკაპი აუკანკალდა. ელიას-





მა მელანისთვის ამქვეყნად ყველაზე წრფელი ღიმილით გაუღიმა და ორივე გულზე მიიკრა.

მელანიმ შვებით ამოისუნთქა. ელიასი მისთვის მშობლიური სახლივით იყო, სადაც შეიძლება არასოდეს დაბრუნდე, მაგრამ მუდამ გეგულბოდეს.

ბაზელიდან კოლმარამდე მანქანით 64 კილომეტრი უნდა გაევილოთ. აიას მალევე ჩაეძინა. მელანის მობილურის ეკრანზე ემირის უპასუხო ზარები გროვდებოდა. ელიასმა თანაგრძნობით შეხედა და ისევ გაუღიმა.

თუ არ ჩავთვლით, რამდენიმე საჭირო წინადადებას, მგზავრობის დროს თითქმის არ უსაუბრიათ, თუმცა ერთმანეთის გვერდით ყოფნა ორივეს ბედნიერებას და სიმშვიდეს ანიჭებდა. მელანი წარსულში, ელიასთან დაკავშირებულ მოგონებებში ჩაძირულიყო. ელიასსაც თვალწინ ის პატარა, ნაწყენი მელანი ედგა და როგორც მაშინ, იმ შორეულ წარსულში, ახლაც მის შველას ცდილობდა. თავისთვის იღიმებოდა. მელანი ახლა უკვე მის გვერდით იყო და თუ ისიც მოინდომებდა, მთელ თავის სიცოცხლეს მას შესწირავდა. ვიდრე სახლისკენ მიმავალ გზისკენ გაუხვევდნენ, მანქანა „პატარა ვენეციის“ უბანთან შეაჩერა. მელანის ძალიან უყვარდა ეს ზღაპრული, ფერადი არქიტექტურით და ყვავილებით მორთული ქალაქი. მდინარე ლაუხის სანაპირო ტურისტებით იყო სავსე. ელიასმა აიას წყალი და ტკბილეული უყიდა, ხოლო მელანის წითელი ვარდების თაიგული მიართვა და გაუმეორა: თუ ეს *ma rose éternelle... pour l'amour éternel...* მელანიმ არ უპასუხა, მხოლოდ გაუღიმა და თავი დახარა.

კარი ლეამ გაუღოთ. მელანივით მასაც შავი სარაფანა ჩაეცვა, მხრებამდე შეჭრილ თმაზეც შავი ნაჭერი გადაეჭირა. ელიასი დედას ჰგავდა. მან მელანიც და აიაც კეთილად მიიღო. ისე იქცეოდა, თითქოს მათ სულ იცნობდა. ვიდრე მელანი კედლებზე გამოფენილ ელიასის ნახატებს ათვალიერებდა, ხოლო *le tarte flambée*-ს ამზადებდა, ელიასი აიასთან მივიდა, რომელიც თავისი ზურგჩანთიდან ნელ-ნელა იღებდა პონებს და პატარა ნოხზე ამწკრივებდა.

– აბა, ჩვენო პონი, შეიძლება მეც შენთან ერთად ვითამაშო?

აიამ თანხმობის ნიშნად თავი დაუქნია და მორცხვად გაუღიმა. ელიასი იქვე ჩაჯდა, ზურგით დივანს მიეყუდა და მტკივანი ფეხი რის ვაივავლახით გაშალა.

მელანის კვალდაკვალ

ემირმა, დღის განმავლობაში, სახლში რამდენჯერმე დარეკა, მაგრამ უშედეგოდ. მელანი არც მობილურზე პასუხობდა.

– „Allah bilir sen yine ne işler çeviriyorsun?!“ – გაიფიქრა ცოლის მისამართით და ისევ თავის საქმეებს მიუბრუნდა.

გვიან ღამით, რელიგიური შეკრებიდან დაბრუნებულს კარი რომ არავინ გაუღო, გულმა რეჩხი უყო. გასაღებით საკეტი სწრაფად გადაატრიალა და დაცარიელებული ბინის დანახვაზე ყველაფერს მიხვდა. მაშინვე მურადს დაურეკა და მასთან ერთად პოლიციისში წავიდა. ცოლს, შვილის გატაცებაში ადანაშაულებდა და ბავშვის დაბრუნებას ითხოვდა. დილაუთენია Turkcell-ის ოფისში წავიდა და რადგანაც მელანის მობილურის სიმ ბართი მის სახელზე იყო გაფორმებული, ბოლო თვეების სატელეფონო ზარების ამონაწერი უპრობლემოდ გამოითხოვა. შემდეგ გაბრაზებულ გულზე ლონდონში დარეკა და იქაურ „ძმებთან“ ჩაღლას სასწრაფოდ სტამბოლში დაბრუნების საქმე მოავგარა.

სატელეფონო ამონაწერიდან უამრავჯერ გამოყენებული ფრანგული ნომერი ამოწერა და მაშინვე დარეკა. არავინ არ უპასუხა. ამჯერად, სტრასბურგში, შარლოტას დაუკავშირდა და მომხდარის შესახებ მოუყვა.

ზარი მიზრაჰუბთან

შარლოტამ დიდხანს, ყოველგვარი ჩარევის გარეშე უსმინა ემირის უსასარულო წუხილს; იმას, თუ როგორ აკეთებდა ყველაფერს ოჯახისთვის, მისი ქალიშვილი კი მაინც არ იყო კმაყოფილი. არ ურთიერთობდა მის ნათესავებთან, ბავშვებსაც უკრძალავდა მათთან ურთიერთობას და მუდმივად სევდას და განმარტოებით ყოფნას ამჯობინებდა. მიუხედავად იმისა, რომ კმაყოფილი იყო მელანის სისუფთავით და მოწესრიგებულობით, ის მაინც არ იყო კარგი ცოლი და მისი თანამდგომი. მოუყვა, როგორ მოულოდნელად, ყოველგვარი ამბის დატოვების გარეშე მიატოვა და აიაც თან წაიყვანა. ჩაანერინა ფრანგული ნომერი, რომელზეც ბოლო პერიოდში სისტემატურად რეკავდა მელანი და ასევე ხშირად უკავშირდებოდნენ ამ ნომრიდანაც. თუ როგორ აერია ყველაფერი, მელანის

* ღმერთმა იცის კიდევ რას აკეთებ?! (თარგმანი თურქულიდან).



ნასვლით და ამის გამო უამრავი საქმე გაუფუჭდა. უთხრა ისიც, რომ განცხადება შეიტანა პოლიციაში და ჩაღლა სტამბოლში დააბრუნა. როგორც იქნა შენუხებულმა შარლოტამ ლაპარაკი შეანწყვეტინა და ჰკითხა: „ჩემგან რას ითხოვ? ჩემი შვილი მე არ დამკავშირებია და არც მისი ადგილსამყოფელი ვიცი“.

ემირს უნდოდა, რომ მას მის მიერ მიცემულ ნომერზე დაერეკა და ადრესატის ვინაობა გაეგო.

შარლოტა დაჰპირდა და დროებით დაემშვიდობა. საგონებელში ჩავარდნილი ქალი ერთხანს ფიქრობდა როგორ მოქცეულიყო, – ლუისთვის დაერეკა თუ მელანისთვის მიენერა. არც ერთი არ უნდოდა. ბოლოს გადაწყვეტილება მიიღო და ემირის მიერ მიცემული ნომერი აკრიფა:

– Allo! – მამაკაცის ხმის გაგონებაზე შეკრთა. ცოტა შეეცოცხლდა, მერე გამბედაობა მოიკრიბა და მტკიცე ხმით წარმოთქვა: „Bonjour, შარლოტა ვარ, მელანის დედა!“

აღელვებული სუნთქვის გაგონებაზე მაშინვე მიაყოლა: „ვინ ბრძანდებით? შეიძლება ჩემს შვილს დაველაპარაკო?“

– Bonjour, Madame, მე ელიას მიზრაჰი ვარ! გადავცემ და თვითონ დაგირეკავთ.

შარლოტა გაბრაზდა და დაიყვირა: „სჯობს შვილების დედა ოჯახს დაუბრუნოთ!“

პასუხი აღარ მოუსმენია, მაშინვე გათიშა. ელიასის წერილები გაახსენდა და ლუისთან მოუნდა ლაპარაკი. როგორც ჩანს, მელანი ისევ წარსულში იქექებოდა.

– წყეულო ებრაელო! – ტელეფონი გადააგდო და სიგარეტს ხელისკანკალით მოუკიდა.

Mauvaise mère*

მელანიმ დედასთან დარეკვა არ ისურვა. იცოდა, რომ მასთან ვერც სიტბოს და ვერც თანაგრძნობას ვერ იპოვიდა. ლუის გახსენება ხომ საერთოდ ზარავდა. მიზრაჰებთან კარგად იყო, აიაც კონტაქტური გახდა. ვიდრე შემდგომ ნაბიჯებს გადადგამდა, მცირე ხნით მაინც სიმშვიდეში ყოფნა სურდა. ემირი ყოველდღე უამრავ შეტყობინებას უგზავნიდა. ხან ეჩხუბებოდა, ხან უყვავებდა. აია ერთხელაც არ უხსენებია. ბოლოს მელანი მის გზავნილებს ნაუკითხავად შლიდა. ელიასი და ლეა თავს დასტრიალებდნენ. ისე გრძნობდა, თითქოს

* ცუდი დედა. (თარგმანი ფრანგულიდან).

მათი ოჯახის წევრი იყო. აია, პონებით ხელში სულ ლეას დასდევდა და თავის ამხანაგებზე უყვებოდა. ჩუმად უამბო იმ „ცუდ“ ბავშვზეც რომელმაც ბაღში, მისი პონები კარადაში დამალა და უკან აღარ აძლევდა. მელანი თურქეთში დაბრუნებაზე არც იფიქრებდა, რომ არა ჩაღლას შეტყობინება.

ლეა სამსახურში, ხოლო ელიასი სტრასბურგში, დეიდამისის საქმეების მოსაგვარებლად იყო წასული, მელანის მობილურში ახალი შეტყობინება რომ შემოვიდა.

ბრაზით და ზიზლით იყო სავსე ჩაღლას სიტყვები. მათი კითხვისას მელანის თვალთ დაუბნელდა და შეტორტმანდა.

– Je te déteste profondément parce que tu es une mauvaise mère pour moi, même si tu n’es même plus ma mère pour moi.** – ჩაღლა ამგვარად ამთავრებდა, დედის სალანძღავ წეროილს.

მელანის კეთილი მომავლის ყველანაირი იმედი გადაენურა და შვილის მწარე სიტყვებით გონებაარეულმა უკან დასაბრუნებლად სწრაფადვე დაიწყო მზადება.

უკან

ტაქსში რომ ჯდებოდნენ, ელიასის მეზობელი – მადამ გიზელი ქუჩას გვიდა. აბარგებული მელანის დანახვაზე შეჩერდა და სახეზე გაკვირვებული ღიმილი გამოესახა. მელანიმ თავი ჩაღუნა. ან კი რა უნდა ეთქვა? – ის რომ ასე ქურდულად ტოვებდა ოჯახს? გარბოდა იმ ადამიანებისგან, რომლებმაც ამქვეყნად ყველაზე კეთილი გულით შეიფარეს ის და თავისი შვილი?

მიზრაჰებთან სტუმრობისას, როდესაც აიას გარეთ ასეირნებდა, ხშირად ესაუბრებოდა მადამ გიზელს, ახლა კი გამარჯობაც ვედარ უთხრა. აია ისევ ჩაიკეტა, გაჩუმდა და უტყვად მიჰყვებოდა დედის გზას. სევდისგან გათანგულმა, სტრასბურგის მატარებლების სადგურიდან დაურეკა ემირს. მან თითქოს არც არაფერი მომხდარიყოს, ისე მშვიდად შეხვდა მის ზარს და პარიზიდან სტამბოლამდე თვითმფრინავის ბილეთები უყიდა. მელანი ჩაქრა, გაილია და მორჩილად გაუდგა უღიმღამო და უმომავლო გზას.

** „ძალიან მძულხარ, რადგან ჩემთვის ცუდი დედა ხარ, მიუხედავად იმისა, რომ შენ ჩემთვის დედა აღარ ხარ.“ (თარგმანი ფრანგულიდან).



მელანის წასვლის შემდეგ ელიასი და ლეა, მათზე თითქმის არ საუბრობდნენ. ელიასმა მხოლოდ ერთხელ დარეკა სტამბოლში, ერთადერთი შეკითხვით: „მელანი, რატომ?“

ტელეფონი ისე გათიშა, პასუხი არ მიუღია. ისევ თავის თავში ჩაიკეტა და დღეების განმავლობაში დედას ყურადღებასაც არ აქცევდა. ასე გავიდა ერთი თვე. ერთ დღესაც, პარიზის კონგრესის სასახლეში, მნიშვნელოვან გამოფენაზე მიიწვიეს. გამგზავრების წინა საღამოს, რატომღაც დედასთან მოუნდა საუბარი. მისი ოთახის კარზე წყნარად დააკაკუნა და რადგანაც პასუხი ვერ მიიღო, მცირე ხნის შემდეგ შეხსნა.

ლეა ხის, ყვავილებიან ნაჭერგადაკრულ სავარძელში იჯდა. გულზე სამკუთხედად ამოჭრილი შავი კაბა ეცვა. მხრებამდე გაშლილ თმაზე, ჩვეულებისამებრ, შავი ხავერდის ნაჭერი გადაეჭირა. ყურებზე ისააკის ნაჩუქარი სამთვლიანი ბრილიანტის საყურე ეკეთა. მუხლებზე საოჯახო ალბომი ედო გადაშლილი. იჯდა ასე ფიქრებში გარინდებული. ელიასი ჩუმად მიუახლოვდა და მის წინ ჩაიმუხლა. ლეა შეკრთა. შვილს



მხატვარი სოფიო ქელიძე

გაკვირვებულმა შეხედა და ხელი მის გამხდარ ლოყისკენ წაიღო.

– როგორ ხარ, დედა?

– თავად როგორ ხარ მელანის შემდეგ?

– ლეამ კითხვაზე კითხვითვე უპასუხა და მკრთალად გაუღიმა. ელიასმა ალბომი მოარიდა და თავი კალთაში ჩაუდო...

სახლიდან დილაუთენია გავიდა. ლეას მისთვის მაგიდაზე საუზმე გაემზადებინა და ზედ გაზეთი გადაეფარებინა. ხელი არ უხლია.

გამოფენის დროს დედისგან შეტყობინება მიიღო. მერე ვნახავო, გაიფიქრა და მობილური გამორთო. სასტუმროში დაბრუნებისას, ტაქსში ტელეფონი ჩართო და შეტყობინება გახსნა:

– თავს გაუფრთხილდი, ელიას!

დედისთვის პასუხი მაშინვე არ დაუბრუნებია. კარგად იცოდა, რომ ლეას, მისი ასეთი უყურადღებობა ხშირად გულს სტკენდა, მაგრამ ზოგჯერ თავს ვერ ერეოდა, ადამიანებთან ურთიერთობისას რაღაც ძალა ზღუდავდა. მის მიმართ გამოვლენილი სითბო ეუცხოებოდა და აფრთხოებდა. მხოლოდ ნომერში დაბრუნების შემდეგ უპასუხა: „დედა, მიყვარხარ!“

ლეამ არ უპასუხა. არც შეტყობინების მიღება დაფიქსირდა. ალბათ, რაიმე საქმით არისო დაკავებული, – გაიფიქრა და ვიდრე ვახშმის დრო მოვიდოდა, დასასვენებლად სანოლზე ჩამოჯდა. ფეხი აწუხებდა, ორივე ხელის დახმარებით სანოლზე შემოდო და ბალიშზე გადაწვა. გამხდარ, დაღლილ სახეზე ყვრიმალეები გამოკვეთოდა, შეჭმუხნულ შუბლზე ნაოჭები გასჩენოდა. სევდით სავსე თვალები დახუჭა და ზედ ხელისგულები დაიფარა. ის იყო ძილში წავიდა, რომ მობილურმა დაურეკა. თვალდახუჭული გადასწვდა. კოლმარის პოლიციიდან რეკავდნენ. ელიასი სანოლზე წამოჯდა და სმენა დაძაბა.

– ვწუხვართ მუსიო მიზრაჰი, მაგრამ ვალდებულები ვართ გაცნობოთ, რომ დედათქვენი საგზაო შემთხვევას ემსხვერპლა... გზად მიმავალს, მანქანა დაეჯახა და ადგილზევე გარდაიცვალა...

ელდადაცემულ ელიასს, თვალწინ, დედის ოთახში დაკიდული ფოტო დაუდგა – ახალგაზრდა ლეა, პატარა ელიასით კალთაში. პოლიციის ინსპექტორი დაემშვიდობა. ელიასმა სახე ხელებში ჩამალა და ხმამაღლა ატირდა: „მიყვარხარ, დედა!..“

**თამარ
კოლეტიშვილი**

მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ლ
ა
ნ
ა

რატორამ დამლავა და, ზოგჯერ, ეხოვრებდა,
მინდა, რომ ვუყურო შორიდან,
ახლარ, შევიყუტე მყუდრო სამყოფელში...
და, უნდა, ტირილი მომინდა...
სძირად, დგება წყისი, – ძნელად ასატანი,
როცა... შენ არ იყი: რა გინდა...
მინდა – მწყობრად ქარებს გავატანი,
მინდა – დავინადო, – თავიდან.
ნეტავ, ჩამომესხნას, მხრიდან, მძიმე ტვირთი...
ნეტავ, მოვიძრო – წყხილი...
გულში – დარდის ფია, ისე, შემომიჩნდა,
როგორც – ზევს: ჭეჭა-ქუხილი.

თ. კოლეტიშვილი

მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ლ
ა
ნ
ა
მ
ლ
ა
ნ
ა



სიყვარული...

სიყვარული, იცი, თითქოს,
ველზე ქარის ქროლვაა,
გაზაფხულის სიმწვანეა,
მკერდში გულის ჩქოლვაა.
ციდან ურჩი ფანტელების
ნაზად ჩამოთოვლაა,
აზვირთებულ ზღვის ტალღების,
შხეფის ამოსროლვაა.
წვიმის წვეთში მზის სხივების
არეკვლა და თრთოლვაა,
ჩანჩქერების ჩქერის ჩქამით
მთა და ბარის მოვლაა.
ჩვილის თვალში ჩაკარგვაა,
სიკეთისკენ ლტოლვაა,
სანთლით ხელში, უფლის სახლში,
ლოცვები და თხოვნაა...
სიყვარული – იცი, კარგო.
შენი გულის პოვნაა...



**თამარ
კოლეტიშვილი**

მიდის წლები...

წუხილს ვატან შემოდგომის ქარებს,
მოვალ, გვიან ჩავიმუხლავ – შენთან,
გეტყვი, მხოლოდ, როგორ დავილაღე...
და... არ გეტყვი, რაც მინდოდა მეთქვა.
არ გეტყვი, რომ... იმ, ოცნებებს, – ლამაზს,
არ ეწერა გაცოცხლება, – ცხადში,
რადგან... შენ მე შემადარე მრავალს,
რადგან... შენთვის ვიყავ, თითქმის, ბავშვი.
მიდის წლები... და... დაგვათოვს – თმებზე,
დროის ჩარხი ჩვენს განვლილ გზებს ქარგავს,

და... ოდესმე, მე მოყვები – შენზე,
ერთი, – გულქვა – მზეჭაბუკის ამბავს...





რალაცამ დამლალა...

რალაცამ დამლალა და, ზოგჯერ, ცხოვრებას,
 მინდა, რომ ვუყურო შორიდან,
 ახლაც, შევიყუჟე მყუდრო სამყოფელში...
 და, უცბად, ტირილი მომინდა...
 ხშირად, დგება წუთი, – ძნელად ასატანი,
 როცა... შენც არ იცი: რა გინდა...
 მინდა – მწუხარება ქარებს გავატანო,
 მინდა – დავიბადო, – თავიდან.
 ნეტავ, ჩამომეხსნას, მხრიდან, მძიმე ტვირთი...
 ნეტავ, მოვიშორო – წუხილი...
 გულში – დარდის ჭია, ისე, შემომიჩნდა,
 როგორც – ზეცას: ჭექა-ქუხილი.
 სადღაც, ჩაკარგულა გზები, – სანავარდო,
 თითქოს, არც ყოფილა, არასდროს,
 ახლა, აღარავინ, აღარ მეგულება –
 ჩემი სატკივარი – გავანდო.
 დამაქვს – გადაღლილი, სულის სარკოფაგი,
 დამაქვს – გადაღლილი სხეული...
 მიკვირს... ახლა, სევდაც – ისე შემიყვარდა,
 როგორც, ერთ დროს, ჩემი რჩეული.
 ლანდებს – მოლაციცეს, – მკრთალი მთვარის შუქზე,
 ვსახავ: ჩემი სულის – ნაწილად...
 რალაც შეიცვალა, განა, მარტო, ჩემში?!
 რალაც შეიცვალა, – ნამდვილად...
 სადღაც, მინდა წასვლა, შორს, ამ სამყაროდან,
 სადაც არ იქნება – ტკივილი...
 მინდა, რომ ცხოვრებამ ცრემლი გვაკმაროს და
 ზეცამ შეისმინოს ჩივილი...
 სადაც – სინმინდია, შვება, სიხარული,
 იქით ვილტვი, – მეტი რა მინდა?!
 მინდა: ყვავილები, მზე და... სიყვარული,
 მინდა: დავიბადო, – თავიდან!...

ტერენტი გრანელს...

„არა – სიცოცხლე, არა – სიკვდილი;
 არამედ, რალაც, სხვა“ – სურდა ეთქვა,
 იჯდა მდუმარე და... ფერმიხდილი...
 და... ამქვეყნიურ ტკივილზე წერდა.
 თუ, არსებობამ დალალა, – ერთობ,
 მხრებზე დაანვა – ამ სოფლის ტვირთი,
 დაატყდა რისხვად ცხოვრების ექო,
 ისე, ვით, ნაპირს – ტალღების – ზვირთი...
 იყო: ასეთი პოეტი, კაცი,
 რომელიც, მხოლოდ, ტკივილზე წერდა...
 ერთი შეხედვით – კუმტი და... მკაცრი,
 თან, დაჰყვებოდა – უთქმელი სევდა.
 ეძებდა: ნუგემს, ხსნასა და შეელას,
 სურდა ეპოვა – რალაცა, დიდი...
 და – ასკეტური, მიმქრალი მზერა,
 ზოგჯერ, ხდებოდა მდორე და... მშვიდი,
 იქნება, მიხვდა, სულ, წამით, – თუნდაც,
 რადგან... სჭარბობდა – ძალა, – ღვთიური,
 რომ... ეს, – რალაც, სხვა, როგორც მას სურდა,
 სიყვარულია, – მარადიული...



ლიანა
მეტონიძე

მ
ლ
|
მ
ლ
|
მ
ლ
|
მ
ლ
|
მ
ლ
|
მ
ლ
|
მ
ლ

ინანამ ხელები კისერზე მოხვია, თავისკენ მიიზიდა და ნაზად ეამბოროა.
ენმერქარი ამ ამბორმა უფრო გაახელო. უნდოდა საყვარელი ქალი თავიდან მოეშორებინა, ისე თითქოს მასთან არაფერი აკავშირებდა.
„მას არ ვუყვარვარ, უბრალოდ რწობს.“ – მეფის გულის მძიმე ლოდი დაანვა, – უბრალოდ იწის რომ უნდა ვუყვარდე. ეს არის და ეს, მაგრამ ამგვარი მიჯნურობა ხომ ჭეშმარიტი მიჯნურობა არ არის? განა შეიძლება ვინმეს სიყვარული დააძალო?!”

ფ. მეტონიძე



იძ, სადაც ღმერთები მეფობენ

ვუძღვნი ჩემს ლექტორს – ნინო სამსონიას

I
ურუქის ბრწყინვალებას მზეც კი დაეჩრდილა. მცხუნვარე სხივები აგურთა წყობას მორჩილად გასდევდა.

მშვიდი დღე იყო. უხმო, ოდნავ ნალვლიანიც კი.

ენმერქარი გიპარში ისვენებდა. თითქოს რალაც უხილავს ძლიერ ჩაეფიქრებინა. სამყოფელში ბოლთას სცემდა, შემდეგ დიდრონ აგურის კედლებს აცქერდებოდა.

მოსვენებადაკარგულს მხოლოდ სამომავლო თავგადასავლები თულა აფიქრდებოდა.

არათას დამორჩილების შემდეგ ცხოვრების ხალისი წაერთვა. მისთვის უძრავა და მდუმარეც კი გახლდათ. და რალა უნდა ილონოს მეფემ, როდესაც მეზობლებს დაიმორჩილებს? მაშინ ხომ სამყარო მდორე წყალივით მიედინება. აღარც ხალისია და აღარც ავხორცი სწრაფვა დიდებისაკენ.

– ღმერთებო, დაე მომივლინეთ სატანჯველი! – იტყოდა ხოლმე ენმერქარი.

თითქოს ამ სიტყვით ღმერთებს ცდიდა.

ღმერთები ერთად შეგროვდნენ, მოითათობირეს... კაცმა არ უწყის რა გადანყვიტეს. მათ ხომ ვერავინ ვერაფერს შეჰბედავდა. მხოლოდ მორჩილად თუ მოისმენდნენ განაჩენს.

ენმერქარის სული აფორიაქდა. სიზმრადაც კი რაიმე უჩვეულოს ხედავდა. თითქოს რალაც შორეული გასაჭირი ახსენებდა თავს. სარეცელზე ბორგავდა, გვერდს ხშირად იცვლიდა, ძილში ლაპარაკობდა.

და ენმერქარს ეძინა მაშინ, როდესაც ღმერთები მის ბედ-ილბალზე მსჯელობდნენ.

II

იმ დღეს ღრუბლებმა შუბლი საავდროდ შეკრეს.

საშინელმა ჭექა-ქუხილმა შეაზანზარა ურუქის კედლები.

ენმერქარი უმადოდ იყო, მაგრამ მაინც განიზრახა ინანასთან ხლება.

როგორც კი ფეხი ეზაგინაში შედგა, სახეზე ოდნავ შესამჩნევი ღიმილი გამოესახა.

სწორედ იმგვარი ღიმილი, რომელსაც კაცს საყვარელი ქალის ხილვა აღუძრავს ხოლმე.

გვირგვინოსანი ინანას კრძალვით მიუახლოვდა. ინანამ შეჰკვივლა, ისე რომ ყველა სხვა ხმა გადაფარა.

„– სიცრუეა! – უეცრად ენმერქარს გულმა რეჩხი უყო – „ნუთუ ცრუობს?!“

– შენი ხილვაა, რაც სამარადჟამოდ მასხივოსნებს, – ინანას ხმა ტკბილ სიმღერას წააგავდა, მაგრამ ენმერქარს რახან ერთხელ შეეპარა ეჭვიანობის საშინელი განცდა, სათაყვანებელი მიჯნურობისკენ გული ველარ მიიბრუნა.

„– რა მემართება? – ჰკითხა საკუთარ თავს – „ეს ხომ ჩემი ინანაა! მისით ამოდის და ჩადის მზე!“

ინანამ ხელები კისერზე მოხვია, თავისკენ მიიზიდა და ნაზად ეამბოროა.





ენმერქარი ამ ამბორმა უფრო გაახელა. უნდოდა საყვარელი ქალი თავიდან მოეშორებინა, ისე თითქოს მასთან არაფერი აკავშირებდა.

„მას არ ვუყვარვარ, უბრალოდ ცრუობს,“ – მეფის გულს მძიმე ლოდი დაანვა, – უბრალოდ იცის რომ უნდა ვუყვარდე. ეს არის და ეს, მაგრამ ამგვარი მიჯნურობა ხომ ჭეშმარიტი მიჯნურობა არ არის? განა შეიძლება ვინმეს სიყვარული დააძალო?!“

ენმერქარი საშინელმა ეჭვებმა შეიპყრო. რალაცის თქმა დააპირა, თუმცა სიტყვები თითქოს ყელში ქვასავით ეჩხირობოდა და რამდენჯერაც პირს გააღებდა, უმალ დუმდებოდა არჩევდა.

„იცის, რომ ხელს ვერ მკრავს! მე ხომ მეფე ვარ! მეფეს ვერაფერს ვერაფერს გაუბედავს!“ – ბოლო წინადადებას გამოაფხიზლა, თავი მაღლა დაიჭრა და ინანას ალერსს მეტი სირბილით შეხვდა. თითქოს ქალის შაქარივით დანამულ ტუჩებს მცირე ხნით მინებდა.

„ის ეშმაკია,“ – ჩასძახოდა მეორე ხმა – „მან კარგად იცის როგორ გამოიყენოს თავისი ხორციელი ვნებანი. თავბრუს გახვევს!“

ენმერქარმა ინანა განზე გასწია.

ქალმა გაოცებით შეხედა.

აქამდე ენმერქარს მასთან ალერსი არასოდეს შეუწყვეტია.

მაშ, ახლა რალა მოხდა?

რამ უბიძგა უგონოდ შეყვარებულ მეფეს ესოდენ გულცივი ნაბიჯისაკენ?

ენმერქარი კედელს მიეყრდნო. მზერა ღია კარიდან შემოპარულ სინათლეს გაუსწორა. ფერმკრთალი ჩრდილები სახეზე დასთამაშებდა.

– განა მე მიყვარს ინანა? – ამის გაფიქრება ერთი იყო და თავს საშინელი ქარტახილი დაატყდა.

* * *

განა შეიძლება ინანას არსიყვარული? ეს ხომ ბუნების კანონზომიერებად იყო ქცეული. მეფეს უნდა ჰყვარებოდა ქალღმერთი. მას არ შეეძლო უბრალო მოკვდავებს გატოლებოდა.

მაშ რად აერია ფიქრის მდინარება?

ენმერქარი მძიმედ სუნთქავდა. სახეზე სისხლი მოანვა. ინანას ვნება უკუაგდო.

გმირისთვის შეუფერებელ სისუსტეს ავლენდა.

– რამ აგიმღვრია გონების სიმშვიდე? – ჰკითხა ინანამ.

ენმერქარს მისი ხმა ახლა უფრო ფარისევლური ეჩვენა.

– ურუქის ბედ-ილბალი მაფიქრებს, – იცრუა ენმერქარმა.

ინანა მას ყურადღებით დააცქერდა. ბოლოს ინანა მეფის სიტყვა.

– სხვა რა უნდა იყოს! – დაიმშვიდა თავი. სუფრის გასაშლელად მსახურს მოუხმო. მსახურმა უმალ შემოუტანა საუკეთესო ხორცი, ყველი, ახალი პური, ლეღვი, ფინიკი, მუქი და თეთრი ლუდი, მათრობელა და კიდევ ღმერთებმა უწყის რა.

ენმერქარს შუბლი არ ეხსნებოდა. ინანამაც სატრფოს გულცივობით მოინყინა.

– ლეა, – მიმართა მსახურს, – მეტი ღვინო მოგვართვი.

„იქნებ ღვინომ აალაპარაკოს,“ – გაუელვა გონებაში.

მსახური ღვინით ხელში დაბრუნდა. ჭიქებში ჩამოასხა და ჯერ ინანას, შემდეგ ენმერქარს გაუწოდა.

ენმერქარმა სასმისი გამოართვა. ორწამიანმა ხელის შეხებამ თვალი აუხილა. მზერა მსახურს მიაპყრო.

რანამსაც ეს მოხდა, ადგილზე გაშეშდა. მის წინაშე თავს იწონებდა მოკრძალებული ქალის ნატიფი სილუეტი.

ლეა იდგა მორჩილად, საქმიანად.

ღვინო დაასხა, პური გატეხა, კერა გაახურა.

ენმერქარი მოწყურებული თვალეებით შესცქეროდა მსახურს. ეთაყვანებოდა მის სიმშვენიერეს, უბრალოებას.

აქამდე არასდროს გაეხედა სხვისკენ, რადგან გვერდს ინანა უმშვენიებდა. ინანას სადარი მთელ ქვეყნიერებაზე არ მოიძებნებოდა.

განა შეიძლება ვინმე შეედაროს მის სიდიადეს?

ინანათი იწყებოდა სილამაზე და სიყვარული.

და მერე რამდენი უბრძოლია ენმერქარს მისთვის! თავად არათას ბატონი ენსუხგირანაც კი ილტვოდა ქალღმერთის გულის დასაპყრობად, მაგრამ ენმერქარმა სძლია. სძლია და თან როგორ! მთელი არათა ურუქს დაუმორჩილა!

და რა მოხდა ახლა? რამ ნაახდინა უძლეველი მეფის სული? როგორ მოჰკიდა მას ხელი ადამიანურმა სისუსტემ და როგორ ნაუბილნა სხარტი გონება?



საკმარისი იყო ლეასკენ გაეხედა, რომ მზერა უხევდებოდა, სუნთქვა უმძიმდებოდა და ქალისადმი საშინელ მიჯაჭვულობას გრძნობდა.

იცოდა, ეს არ შეეფერებოდა მის ძლევამოსილებას, მაგრამ თავს ვერ ერეოდა.

„– შეუძლებელია, შეუძლებელი!“ – ბობოქრობდა გულში – „ჩვეულებრივ მსახურს ჩემი გულის მონადირება არ შეუძლია!“

არა და არა! იგი ვერ დაუშვებდა მოკვდავთა მსგავსად რაღაც ცხოველურ ზმანებას აეტანა და ყველაფერი ამ გამოუსწორებელი ცოდვისთვის შეენირა.

ურუქის დიდებული მეფე კრთოდა არურუს მიერ შექმნილი ქალის წინაშე!

III

ენმერქარს ბედი დასცინოდა.

ღმერთებმა მოითათბირეს და გადანყვიტეს მისთვის ყველაზე დიდი სატანჯველი მოვევლინათ.

„– რაღა მაინცდამაინც ქალი?“ – ბორგავდა ენმერქარი – „გამოეგზავნათ უკვდავთა არმია ურუქის დასაპყრობად! ანდაც ენსუხგირანასნაირი მტერი? თუგინდ გრძნეულის ხელით სიცოცხლეს გამოვესალმებინე, მაგრამ რაღა ქალი? რაღა მოკვდავი არსება, რომლის სიყვარულიც საუკუნოდ დამტანჯავს?!“

ენმერქარი ინანასთან ხლებას გაურბოდა, მაგრამ რამდენჯერაც ლეას სახე მოენატრებოდა, უმალ მისკენ იწევდა.

საკუთარ თავს უწყრებოდა ამგვარი სისუსტის გამო.

ფარულმა კავშირმა წყვილი დააახლოვა. ორთავეს გულზე ცეცხლი მოჰკიდებოდა და შეუმჩნეველად იწვოდნენ ურუქის კედლებქვეშ.

ინანას ეჭვები ღრღნიდა.

მისთვის შეუმჩნეველი რჩებოდა ენმერქარის და ლეას საიდუმლო ტრფობა, თუმცაღა თითქოს ალლოთი ხვდებოდა, რომ ენმერქარი მისდამი გაცივდა.

ალარც ძველებურად ამკობდა ათასი სამშვენიისი სიტყვით და ალარც სიყვარულს ეფიცებოდა ისე ძლიერ, როგორც უნინ.

– მშვიდობის ჟამს მომეწყინა, სულ ეს არისო, – ასე პასუხობდა ენმერქარი და თვალს არიდებდა.

ინანასთვის ეს პასუხი კმაროდა, რადგან იგი თავს უფლებას არასოდეს მისცემდა,

რომ თავისი სიდიადე ვილაც მომაკვდავი ქალისთვის გაეტოლებინა.

„უძრობამ დალაღა,“ – ფიქრობდა გულში – „მუდმივი ბრძოლის შემდეგ წყნარი ყოფა მომაკვდინებელია!“

ასე გადანყვიტა და ამ საკითხს მეტად აღარ ჩაღრმავებია.

IV

ენმერქარის ყოფა დამძიმდა. მისთვის დღეც აღარ თენდებოდა ისე, რომ ლეა არ ენახა. უეცარმა სიტკბობამ თავბრუ დაახვია.

მეფისათვის შეუფერებელ უძლურებას იჩენდა არურუს შექმნილისადმი. მუდამ თავს ევლებოდა. მალულად უთვალთვალებდა. როდესაც ინანა თვალს მოატყუებდა, ენმერქარი ლეას ეტრფოდა.

იცოდა, თავი რა საშიშ ხაფანგშიც გაჰყო, მაგრამ სურვილებს ვერ ეწინააღმდეგებოდა.

თავიდან თავს ძალიან მტკიცედ და გადაჭრით შეუძახებდა ხოლმე – ჩემნაირ დიდებულ მეფეს მხოლოდ ინანას ღვთაებრივობა თუ შეეფერება. სხვისი ადგილი ჩემს სამყოფელში არ მოიძებნება. მხოლოდ ინანაა ღირსი სახოტბო სიტყვისა და სარეცელისა. ეს განგებამ დაადგინა და მე ამას ვერ შევეწინააღმდეგები! – ეს გაფრთხილება დაიზუთხა და გულში ღრმად შეინახა.

მაგრამ ერთხელაც გაუგონარი რამ მოხდა.

მიჯნურთან მალულად მისულს მოეჩვენა, რომ ლეას მეღამი ემოსა. რქიანი ტიარით დამშვენებული ლეა ამორძალების დედოფალს უფრო წააგავდა, ვიდრე მომაკვდავ არსებას.

მისი მოკრძალება გამქრალიყო და იგი ჩაენაცვლებინა ძლევამოსილებას.

ენმერქარი ქალს უსიტყვოდ მოშორდა. სასწრაფოდ დაბრუნდა თავის სამყოფელში და იქიდან კარგა ხანს არ გამოსულა.

* * *

მეორე დღეს ენმერქარი ბორცვიან მალეობს აუყვა. ცივი მდინარე შიშველი ფეხებით გადალახა და დაბლობზე გავიდა.

მიდიოდა მარტოდმარტო. გზად არავინ შეხვედრია, რადგან უკაცრიელ ტყეში არც ერთი თავზეხელაღებული შეაბიჯებდა. გაიარა კედრების წყება და კლდეს მიადგა.

კლდე ციცაბო და ძალიან საშიში ჩანდა.





ენმერქარი კლდეზე მიცოცავდა. დაბლა ერთხელაც არ ჩაუხედავს. იგი ისწრაფვოდა მხოლოდ წინ, დინჯად და სხარტად.

მელამის ხილვამ მეფე გადარია.

„ეს წარმოუდგენელია! ალბათ მომეჩვენა“ – ფიქრობდა გზად – „ყველაფერს ვინამებ, გარდა ამ ამბისა!“

კლდე დაილია და მის შუაგულში მომცრო სამყოფელი გამოჩნდა.

ენმერქარმა შიგნით კრძალვით შეაბიჯა.

– არასთან მოვსულვარ, – აღელვებით დაიძახა.

– მომიახლოვდი! – მოხუცის ხმა ექოსავით გაისმა.

V

არა ცეცხლს მისჯდომოდა.

გარედან მონაბერი ქარი კედლებს აზანზარებდა.

ენმერქარმა არ იცოდა, საუბარი როგორ წამოეწყო.

მის მეფურ გვარს ამგვარი დაბნეულობა არ შეშვენოდა.

„– მხნედ უნდა ვიყო,“ – გაიფიქრა გონებაში – „თავი ისე უნდა მეჭიროს, გეგონება ჩემს სულს ვერავინ ააფორიაქებს!“

– ვხედავ რალაცას ძლიერ ჩაუფიქრებიხარ! – არამ სტუმარს მზერა გაუსწორა, – აქ რამ მოგიყვანა?

– არის ერთი ქალი... – ენმერქარმა სცადა დაჟინებული მზერისთვის თვალი აერიდებინა, მაგრამ ვერ მოახერხა.

– ახლა გასაგებია რაშიც არის საქმე, – გრძნეულმა ხელები ცეცხლისკენ მიმართა, – თანაც მოკვდავი ქალი!

ენმერქარს თითქოს თავზე ცეცხლი წაუკიდესო, ისე ბორგავდა ერთ ადგილას. არარას ვერაფერს დაუმალავდა, რადგან გრძნეულმა უკვე ყველაფერი მასზე კარგად უწყოდა.

– არურუსთან შეხვედრა მსურს!

– არურუ აქ არის! – გრძნეულმა ცეცხლის ალს ხელი შეახო და იქიდან არურუს სახე გამოჩნდა.

– არურუ! – ენმერქარი ფეხზე წამოიჭრა, ხელი ცეცხლისკენ გაიმვირა, თუმცა უმალ უკან გამოსწია.

საშინელმა ალმა ხელი დაუნვა.

– არურუ! – ენმერქარის ხმა სამყოფელში ექოსავით გახმოვანდა, – გევედრები წარავლინე ლეა იქ, საიდანაც მოგიყვანია! ის ხომ უთუოდ ჩემს სატანჯველადაა მოვლენილი!

არურუს სახეზე ღიმილმა გადაურბინა. მეფის ამგვარმა თხოვნამ უმალ ჩინებულ ხასიათზე დააყენა.

– განა შენ არ ითხოვე სატანჯველი? – ნიშნისმოგებით მიუგო.

– მე შევერკინები უძლეველ გოლიათს, გადავივლი საშინელ ქარტეხილებს, დავლაშქრავ ახალ მინებს, ოღონდაც ლეა განმარიდე!

– ეს შეუძლებელია, – არურუს მტკიცე სიტყვამ ჰაერი გაკვეთა.

– მოიცადე! – შესძახა ენმერქარმა, მაგრამ არურუ ცეცხლში ზუსტად ისე სწრაფად გაუჩინარდა, როგორც გამოჩნდა.

– ღმერთების ნებას ვერავინ შეენინააღმდეგება, – გრძნეულმა მეფეს ისეთი სახით შეხედა, თითქოს აფრთხილებდა, ამაზე შორს აღარ შეეტოპა.



– ლეა! – ენმერქარის მღელვარებას საზღვარი არ ჰქონდა, მომეჩვენა მას მელამი მოსავდა. ნუთუ... ნუთუ ეს შესაძლებელია? ის ხომ არ არის ღვთაება. არა, ეს ნამდვილად წარმოუდგენელია!

არა უხმოდ იჯდა. ენმერქარი იტანჯებოდა, ის კიდევ ხან ცეცხლის აღს ეთამაშებოდა, ხანაც გარედან მონაბერი ქარის ხმას უსმენდა.

– მელამი გაფრთხილებაა, – წარმოთქვა გრძნეულმა, – უკანასკნელი გაფრთხილება, რომ ლეა მიატოვო!

ენმერქარს ამის გაგონებაც კი არ უნდოდა.

თავი ასე უმწეოდ არასოდეს ეგრძნო.

ის ხომ დიადი მეფე იყო! მერედა როგორ შეიძლება მეფეს ასეთი უსუსური როლი მოერგო?

– მე გაფრთხილებენ? მერედა ვინ ბედავს ჩემს გაფრთხილებას, – გაბრაზებული ენმერქარი ფეხზე წამოიჭრა.

– ღმერთები, – ღიმილით მიუგო არამ.

* * *

ენმერქარმა შეპასუხება ვეღარ გაბედა.

ღმერთების მიერ არჩეულ გზას ვერავინ გადაუხვევდა. მას სურდა მსოფლიოს მბრძანებლობა რომ ეგდო ხელთ, თუკი ღმერთები მონინდომებდნენ, ყველაფერს უმაღ დაკარგავდა. იგი ისევე აღიგვებოდა მინისაგან, როგორც ჭექა-ქუხილში ობლად დარჩენილი ვარდი.

სიამაყე ვერ დაეძლია, ისევე ჯიუტად ცდილობდა გამარჯვებას.

გრძნეულს კი კაცმა არ უწყის ქვეყნად რამდენი მომჩივანი ჰყოლია!

ენმერქარი ბოლთის ცემას მოჰყვა.

სასწრაფოდ რაიმე უნდა ელონა.

ლევას სიყვარულზე უარის თქმა ეძნელებოდა. ქალის გახსენება ერთი იყო, რომ თვალთ უბნელდებოდა. საკვირველია, ასე რატომ ეძვირფასებოდა ერთი მოკვდავი, როდესაც ინანა მზად იყო მასთან სარეცელი გაეზიარებინა.

– რა უნდა გავილო, რომ მასთან ერთად ვიყო? – მულოდნელად წამოიძახა ენმერქარმა.

გრძნეულმა მეფეს დაკვირვებით შეხედა.

მის სახეზე შეუპოვრობა და სიმტკიცე ამოიკითხა.

„გაიღებ კი იმ ყველაფერს, რაც სიყვარ-

ულისთვისაა საჭირო?“ – თითქოს მალულად ეკითხებოდა.

– ღმერთებმა შენი და ინანას ბედი ერთმანეთს წინათვე დაუკავშირეს, – არას ცივმა პასუხმა ენმერქარს ყველა გზა მოუჭრა.

– მაგრამ უნდა არსებობდეს რაიმე გზა! – არ ნებდებოდა ენმერქარი.

არა ისევ ცეცხლს მიაშტერდა. შემდეგ თვალები დახუჭა და ხმადაბლა ჩურჩულს მოჰყვა.

„ღმერთებს ელაპარაკება, – გაიფიქრა ენმერქარმა, – „დაე მიჩვენონ სწორი გზა!“

* * *

არამ თვალები რომ გაახილა, სახეზე უსიამო გამომეტყველება დააჩნდა.

– შენ მოგეჩვენა, რომ ლევას მელამი მოსავდა, – წყნარად მიმართა გრძნეულმა, – სწორედ ის რქიანი ტიარა, რომელიც ზღვარია ღვთიურ და ადამიანურ სამყაროში!

– ასეა, – ენმერქარის ხმას სევდა შეერია.

– ეს უკანასკნელი გაფრთხილებაა ღმერთებისგან, – არამ ცეცხლს ნაცარი დააყარა და საშინელმა კვამლმა იქაურობა დაფარა, – ლევას სიყვარულზე უარი უნდა თქვა, თორემ ორ სამყაროს შორის წონასწორობა დაირღვევა!

ენმერქარს თვალები აეხილა. იგი მიხვდა, თუ რატომ წარმოესახა ლეა მელანიტ დამშვენებული.

ეს ხომ საშინელი დაცინვა გახლდათ!

რალას გაანყობდა? როგორ დაიოკებდა მიჯნურის გულს?

– წარმოუდგენელია ხსნა არ მოიძებნებოდეს! – წამოიძახა გახელებით, ისე თითქოს ვერ დაეჯერებინა, რომ თურმე ოდესმე მეფეებიც მარცხდებოდნენ ბედისწერის წინაშე.

– ბედისწერას წინ ვერავინ აღუდგება, – არა თავის ნათქვამს იმეორებდა, – ასეთია ღმერთების ნება!

ენმერქარმა თავი ნერვიულად ჩაქინდრა. ფიქრები შემოაწვა და ხელები უსუსურად გაასავსავა.

– მაშ თუ ლევას არ წარავლენთ იქ, საიდანაც გამოგიგზავნიათ, ღმერთებს შეავედრეთ სწორი გზა მიჩვენონ!

არა როგორც ჩანს სულების სამყაროში გადავიდა. ენმერქარი კი ჯიუტად იმეორებდა, ხსნა უნდა არსებობდესო, ისე წარმოუდგენელიაო.

გრძნეულს თვალები აუელვარდა.





– მხოლოდ ერთი გზაა, – წარმოთქვა ჩურჩულით, – ტახტზე უარი უნდა თქვა, ურუქს გასცილდე და მთელი ძალაუფლება უკან მოიტოვო!

VI

ენმერქარი ამ ამბის გაგონებამ შეძრა. სათაყვანებელი ურუქის დათმობაზე ფიქრიც არ შეეძლო.

სიყვარულმა ხელი კი დარია, მაგრამ გონება ისევ ცივად უმუშავებდა.

და ვინ იყო ენმერქარი ურუქის გარეშე? და რა იყო ურუქი ენმერქარის გარეშე? სიცარიელე და სხვა არაფერი.

არ არსებობდა ეს ორი ცნება ერთმანეთისგან განცალკევებით. ვერ იარსებებდა ეს ორი დებულება უერთმანეთოდ.

სათაყვანებელი ლეა... მისი დარბაისლური გამოხედვა, მოკრძალებული ქცევა.

ენმერქარს კი სატანჯველი სატანჯველზე ემატებოდა. ქალზე ფიქრს თავი ანება, რადგან როცა ლეაზე ფიქრობდა, თავს ყველაზე სუსტად გრძნობდა.

ღმერთებმა ენმერქარი მასხრად აიგდეს! მისი სიტყვები კარგად დაიხსომეს და მეფეს უკანვე შემოუბრუნეს!

* * *

ენმერქარი შინ დაბრუნდა.

რამდენიმე დღიანმა ხეტიალმა და შიმშილობამ მისი გონება გაანმინდა.

ამ უდიდეს სატანჯველს თავადვე უნდა გამკლავებოდა. სხვა გამოსავალი არ იყო.

მისთვის ურუქით იწყებოდა და სრულდებოდა ყოველი დღე და ღამე.

როგორ უნდა ესულდგმულა უმისოდ? ეს იგივეა მეომრისათვის ხელ-ფეხი წაგერთმინება.

„ჩემთან პაექრობა განიზრახეს“, – გაუელვა გონებაში, – „დაე იყოს ასე!“

ღამე თეთრად გაათენა და ყველაფერი უმალ გადანყვიტა.

VII

მომდევნო დღეს თავის ვაზირს უხმო.

– ეს პირობა სწრაფად უნდა შემისრულო! – ბრძანა ვაზირს.

– გისმენთ ჩემო მეფეო!

– დღეს ერთი ქალის ხელი უნდა ითხოვო,

– მიუგო ღიმილნარევი ხმით, – მისი სახელია – ლეა...



ეპილოგი

შუამდინარული ეპოსი ღვთიური და ადამიანური სამყაროს ნაზავია. ეს არის ადგილი, სადაც ღმერთები ადგენენ კანონებს, სხვანი კი მას ემორჩილებიან.

წარმოუდგენელია გაეცნო ამ მისტიკურ ცივილიზაციას და გვერდი გულგრილად აუარო.

ეპოსები დამანგრეველი ძალითა და სისწრაფით იზიდავენ მკითხველს, რომელიც ამ უზარმაზარი კულტურითაა მონუსხული.

„იქ, სადაც ღმერთები მეფობენ“ არის ჩემი პირველი მოკრძალებული მცდელობა შემეზიფებინა ამ უდიდეს სამყაროში, რომელიც ჯეროვან გააზრებას საჭიროებს.

„ურუქის ბრწყინვალეობას მზეც კი დაეჩრდილა“ – პირველივე წინადადება ურუქს მივუძღვენი, რადგან სწორედ ურუქია შუამდინარული ეპოსის მთავარი „კერა“. ურუქში მეფობს ჩვენთვის ცნობილი სამივე ხელმწიფე: ენმერქარი, ლუგალბანდა და გილგამეში.

გასაკვირი არც არის, რომ ეპოსების მამოძრავებელი ღერძი ურუქია და მის აღწერას საკმაოდ დიდ დროს უთმობდნენ. აგურთა წყობაც ხომ ურუქის სავიზიტო ბარათია, თანაც გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ მისი მშენებლობა სწორედ ჩვენს გმირს – ენმერქარს მიენერება.

ამ მცირე მოთხრობით, განვიზრახე ურუქის იდილია დამერღვია და მისი უძლიერესი მეფე საგონებელში ჩამეგდო.

ენმერქარმა მრავალი ბრძოლა გადაიხადა და ახლა საუკუნო მშვიდობამ მოაწყინა.

„ღმერთებო, დაე მომივლინეთ სატანჯველი!“ – ეს იყო მისი სიტყვა უმოძრაობის ჟამს.

აქ კარგად ჩანს ენმერქარის მოუსვენრობა, სწრაფვა თვალუნვდენელი მწვერვალებისაკენ. იგი იმდენად მამაცია, რომ ღმერთებს ევედრება, სატანჯველი გამოუგზავნონ, ახალი განსაცდელი მოუვლინონ.

შუმერულ ეპოსებს ვინც გაეცნობა, ის კარგად ნახავს, რომ ენმერქარისთვის არანაირი ფიზიკური გამოწვევა ახალი არ არის და მისი სიმამაცის გამოცდა უბრალოდ ფუჭი დროის კარგვა იქნებოდა.

ამიტომ საჭიროა ღმერთებს ისეთი რამ მოეფიქრებინათ, რაც უძლიერეს მეფეს სულით-ხორცამდე შეძრავდა.

„და ენმერქარს ეძინა მამინ, როდესაც ღმერთები მის ბედ-იღბალზე მსჯელობდნენ“

– ეს მონაკვეთი არამარტო ენმერქარს, არამედ ნებისმიერი ჩვენთაგანის ბედისწერას დაუკავშირე. ადამიანიც ხომ ასეა, სანამ ფიქრობს და ორჭოფობს, მანამ ღმერთი ადგენს მის სამართალს...

ენმერქარი ძლევამოსილი მეფეა, მაგრამ მასაც კი აღმოაჩნდა უდიდესი ნაკლოვანება. ეს ნაკლოვანება უხეშად რომ ითქვას, სიყვარული გახლდათ. მას უყვარდება ინანას მსახური, რაც ბედის ირონიაა, რადგან ენმერქარის ყველა ეპოსში ინანას ქება-დიდების მომსწრენი ვართ. უბრალო მოკვდავი ლეას შეყვარება კი დიდი პარადოქსია.

სახელი ლეა ბიბლიას დავესესხე. ბიბლიის თანახმად ლეა გახლდათ ლაბანის ასული, რახელის და, იაკობის ცოლი და იაკობის შვიდი შვილის დედა. ლეას ბიბლიური ცხოვრება გასდევს ერთ გრძელ გზას, სადაც საჭირო იყო უდიდესი მოთმინება და ბედთან მორჩილება. ამ შემთხვევაშიც, ჩემი პერსონაჟი უუფლებო მსახურია, რომელიც საკუთარ ბედ-იღბალს თავად ვერ განაგებს.

მოგეხსენებათ რას წარმოადგენდა სიყვარული უძველეს ხანაში. ჩვენ შეგვიძლია საქართველოს ისტორიის წარსულის ფურცლებიც მოვიშველიოთ.

აქ უხვად ვხვდებით მეფეთა პოლიტიკურ ქორწინებებს, რომელსაც საერთო არ ჰქონდა ჭეშმარიტ სიყვარულთან. ქვეყნის გამგებელს კი „ადამიანური სისუსტე“ არასოდეს არ ეპატიებოდა.

მას არ შეეძლო გადაეხვია იმ გზისკენ, რომელიც ავალდებულებდა თავისი სამშობლოს კეთილდღეობაზე ეზრუნა.

ამ შემთხვევაშიც, ენმერქარი დიდი დილემის წინაშე დგას. საქმე უფრო მწვავე მოვლენასთან გვაქვს, რადგან ეს ის სამყაროა, სადაც ყველაფერი წინათვეა დაწერილი და მისი შეცვლა არავის ძალუძს.

ურუქის კანონზომიერება დაადგინეს ღმერთებმა და არა მოკვდავებმა.

აღსანიშნავია თუ როგორი სინთეზია ღმერთებს, ადამიანებსა და გრძნეულებს შორის. ისინი ერთად თანაარსებობენ, რაც ერთის მხრივ გასაკვირიცაა. აქ ძალთა თანაფარდობა სხვადასხვანაირად ნაწილდება.

ენმერქარს სწორედ ეს აგიჟებს. მისი წარმოდგენით იგი იმდენად უძლველია, რომ არავის აქვს უფლება რაიმე გადაუწყვი-

ტოს, მაგრამ ჩვენ ამ მოთხრობაში კარგად შეგვიძლია დავინახოთ, თუ რა კრძალვით შედის იგი გრძნეულის სამყოფელში. ენმერქარი გარეგნულად ცდილობს გვაჩვენოს, რომ მასზე დიადი არავინაა, მაგრამ გულის სიღრმეში ისიც წინასწარ განერილ კანონებს ემორჩილება. შუამდინარეთში ბედისწერას უმთავრესი დატვირთვა ჰქონდა. მის წინაშე მეფეც კი უძლური ხდებოდა.

ენმერქარმა გრძნეულთან ხლება ლეას ტანზე მელამის ხილვის შემდეგ განიზრახა. ეს მელამი მხოლოდ მისთვის იყო ხილული და ის ღმერთებმა ეს მეფის შესაშინებლად გამოიყენეს. მოგეხსენებათ მელამი იყო შემზარავი და მომაკვდინებელი შუქი, რომელიც მხოლოდ ღმერთებს მოსავდათ. მელამის წართმევა ღვთიურობის დაკარგვის ტოლფასი იყო. ენმერქარს აგიჟებს რქიანი ტიარის ხილვა, რადგან ხვდება, რომ მელამი ამ შემთხვევაში ზეციური და ადამიანური სამყაროს კანონზომიერების დარღვევას მოასწავებდა.

ღმერთებმა ენმერქარს უმძიმესი განაჩენი გამოუტანეს. მათ უძლველ ხელმწიფეს მთელი ძალაუფლების დათმობა მოსთხოვეს.

ენმერქარი გარდა იმისა, რომ საკმაოდ პატივმოყვარე გახლდათ, ურუქს როგორც მამა-შვილს ისე უყურებდა. ურუქის გარეშე ენმერქარი იქცეოდა უუფლებო მსახურად, რაც მასზე დამღუპველად იმოქმედებდა.

გრძნეულისაგან შინ მიმავალ ენმერქარს გულში საშინელი ორთაბრძოლა გაემართა.

მას უნდა აერჩია სიყვარული ძალაუფლების გარეშე, ან ძალაუფლება უსიყვარულოდ...

დიდი ორჭოფობის შემდეგ იგი ირჩევს ძალაუფლებას.

„– დღეს ერთი ქალის ხელი უნდა ითხოვო, – მიუგო ღიმილნარევი ხმით, – მისი სახელია – ლეა...“ – ეს იყო მეფის საბოლოო გაბრძოლება, დაუმორჩილებელი ღმერთების წინააღმდეგ.

ამ შესტით კარგად ჩანს, რომ დასასრულს, მაინც ის წყვეტს სათაყვანებელი ქალის სამომავლო ბედ-იღბალს და თავისივე ხელით ამიჯნურებს ვაზირთან, ნიშნად იმისა, რომ ენმერქარი ღმერთებს საბოლოო გამარჯვების ნებას არ აძლევს.

27.12.2023–28.12.2023



გიგა
ტუხიშვილი



ტყის ვადალმა ტყე მოჩანდა,
ტყის იქით, კი – მთების ნყოზა,
მთების ნყოზას მთა მოსდევდა,
და იმ მთებზე ძლიერ თოვდა.

გასწქეროდა ერთი კარი,
თვალში წრემლის გუბე ჰქონდა,
თბილი თეთრად შეფერვოდა,
წვერი მკერდზე დაწვეწოდა.

სახე ნაოჯს დაესერა,
ხელი აჰკანკალობოდა,
ვინ გაიგებს, მოხუცს გულში,
რა ტკივილი უღვივოდა.

გ. ტუხიშვილი

პოეტური ბაელები

გიგა ტუხიშვილი დაიბადა 1995 წელს თელავის რაიონის სოფელ კურდღელაურში.

კურდღელაურის საჯარო სკოლა დაამთავრა 2013 წელს.

წლების მანძილზე ვარჯიშობდა ძიუდოში ცალკლამანიძის სახე-ლობის სპორტსკოლაში, – დაიმსახურა მრავალი ჯილდო.

გატაცებული იყო ასევე ფეხბურთით.

სიჭაბუკის წლებში დაიწყო ლექსების წერა.

ძალიან დასანანია, რომ 27 წლის ასაკში შეწყდა პოეტური სიცოცხლე...



გიგა ტუხიშვილი

ზედის ვარსკვლავი

გამონათე, ჩემო ვარსკვლავო,
რატომ ჩამქრალხარ, რად იმალები,
ნუ გეშინია მე არ მოგწყვეტავ,
მხოლოდ, დავტკბები შენი ყურებით.

ნუთუ, არ გინდა, რომ იყო ჩემი,
და ბრჭყვიანობდე შენ, ჩემს თვალებში,
ვიცი, რომ გინდა, მაშ ხელს რა გიშლის,
ნუთუ, მოგაკლდა ჩემი ალერსი?..

ვიცი, რომ მაღლა, მთვარეს უყვები,
რომ გტკივა გული და წუხარ ჩემზე,
ვიცი, რომ მოგდის ცხარე ცრემლები
და... წუხარ ამ, ჩემს უიღბლო ბედზე.

მაშ, მე, რაღა ვქნა?.. მე, ხომ მარტო ვარ?
ვერავის ვუმხელ ჩემს გულისნადებს,
მხოლოდ, კალამი არის ჩემს გვერდით,
და ჩემს ნაფიქრალს ფურცელს ვანდობ...

გამონათე ჩემო ვარსკვლავო,
ნუ მემალეები, ნუ ჯავრობ ჩემზე,

გამონათე, ჩემო ვარსკვლავო,
ერთად ვიდარდოთ უიღბლო ბედზე.

ჩვენ, ერთად, უნდა დავატრიალოთ
ზედის ბორბალი ნალმა, ძლიერად,
მაშინ, გახდები შენ, ჩემთვის, უკვე,
მიზნად, სიკეთედ, სახედ, იერად...

* * *

დღე გალეულა, დაიწყო ღამე,
კარგი ლექსივით, ანათებს მთვარე,
მათი შემყურე, მეც გავთამამდი,
და... ლექსის წერა მეც დავიბრაღე.

ცაზე ვარსკვლავებს შევნატრით ყველა,
თურმე... ისინი ჩვენ მოგვნატრიან,
ცას მოსწყდებიან, მოქრიან ჩვენკენ,
ხან, უსასრულოდ იკარგებიან.

მათი შემყურე, მოვწყდები მინას,
და... ჩემი კალმის წვერსაც ავლესავ,
აბა, რა ვუყო?.. მეც, რაც გულს მიწვავს,
ჩემს ღამაზე ფიქრებს ლექსად გავლექსავ.



ცაზე ვარსკვლავებს უცინის მთვარე,
და... აციმციმებს – ჩვენი გულისთვის,
მე კი, შევეყურებ უვრცეს ცას ღამე
და... ვწყდები მინას ლექსის მუზისთვის.

* * *

თუკი ყველას სწამს თავის უფალი,
მისია, მართლა მადიდებელი,
აქ, ხომ, მეცა ვარ თავისუფალი,
ნებით ვარ მართმადიდებელი.

ცხოვრების მიზნად მე ავირჩიე,
შევემნა ისეთი, რასაც დრო ვერ სძლევს,
მე ცხოვრების რიტმს ვერ შევეჩვიე
მე ვერ მივეყვები სხვების ნაკვალევს.

თავკერძობაა, იქნებ, ამის თქმა,
უფალი მკიცხავს, იქნებ, ამისთვის,
მაგრამ... რად მინდა მე საფლავის ქვა?...
ქვაზე ნახატი, უცხო, ყველასთვის.

სიკვდილის შემდეგ, მინდა სიცოცხლე,
ახლაც, რომ მოვკვდე, არაფერია,
მხოლოდ, ერთი რამ, მინდა ვიცოდე,
რომ... ფუჭად, ცრემლი არ დამდენია.

მე იალქანი არ მინდა ვიყო,
გემს ზღვის ტალღებში, რომ მიაქანებს,
მე. თვითონ, მინდა გემი რომ ვიყო,
ჩემი მიზანი მიმაქანებდეს.

თავკერძობაა, იქნებ, ამის თქმა,
ჩემი მიზანი, იქნებ, მცდარია,
მაგრამ... მე მინდა, რომ ის ხე ვიყო
რაც საუკუნოდ მსხმოიარეა.

სიკვდილის შემდეგ, თუკი ვიცოცხლებ,
ახლაც, რომ მოვკვდე, არაფერია,
მხოლოდ, ერთი რამ, მინდა ვიცოდე,
ცხოვრება ფუჭად არ გამლევია.

მობურთის ფიქრები

ტყის გადაღმა ტყე მოჩანდა,
ტყის იქით, კი – მთების წყობა,
მთების წყობას მთა მოსდევდა,
და იმ მთებზე ძლიერ თოვდა.

გასცქეროდა ერთი კაცი,
თვალში ცრემლის გუბე ჰქონდა,
თმები თეთრად შეფერვოდა,
წვერი მკერდზე დაჰფენოდა.

სახე ნაოჭს დაესერა,
ხელი აჰკანკალებოდა,

ვინ გაიგებს, მოხუცს გულში,
რა ტკივილი უღვივოდა.

იქნებ, სულაც, არ სტკიოდა
და სიცოცხლე უხაროდა,
ტყის გადაღმა, ტყის ყურება
მისთვის, იქნებ, იყო ტკობა?..

ტყის უკან კი ბუმბერაზი,
აოცებდა მთათა წყობა,
ვინ გაიგებს, მოხუცს გულში
სტკიოდა, თუ, უხაროდა?!

იქნებ, იმ დროს, ისხენებდა,
როცა იყო – ახალგაზრდა?...
მაშინ, ის მთა, ის ტყეები,
ასე, დიდი, სულ, არ ჩანდა.

იქნებ, გული არ ბერდებოდა,
მაგრამ... ძალა აღარ მოსდევს,
ან, ვინ იცის, მის თვალებში
ალალ ცრემლებს ბრწყინვა ჰქონდეს?!

დრო მიჰქროდა, მაშინ, წლები
ერთი წამის მანძილს ჰგავდა,
ნიქარათი, ნიკორათი
მთვარის შუქზე მინას ხნავდა.

ათი გულიც ვერ დაიტევს,
ოცნებები ჰქონდა, – ჰოდა...
გასცქეროდა – გაშლილ სივრცეს,
თვალში ცრემლის გუბე ჰქონდა.
თეთრი თმა და თეთრი წვერი –
და... სხეული განცდით თრთოდა.

ტყის გადაღმა, ტყე მოჩანდა,
ტყის იქით კი – მთათა წყობა,
მთების წყობას მთა მოსდევდა
და, იმ მთაზე – ძლიერ თოვდა.

გაზაფხული

გაზაფხულია მოცრემლავს – მარტი,
აყვავებულა – ია და ვარდი,
გაზაფხულია, შეიგრძნეს მთებმაც,
ადიდებულა: რიონი, მტკვარი...

გაზაფხულია, – ბელურა, შამვი
დილას ჭიკჭიკით ეგებებიან,
გაზაფხულია... მალე, მერცხლები
თბილ ქვეყნებიდან დაბრუნდებიან.

გაზაფხულია, ბუნება ჰყვავის,
მისი სურნელი იფრქვევა – ირგვლივ,
გაზაფხულია და... მარტი მარტობს, –
ახალ სიცოცხლეს უმღერის იგი...



ნიმუ
ქალიძე

მ
ა
რ
ი
შ
ე
მ
ე
გ
ქ
ა
ლ
ა
ქ
ის
გ
ზ
ა
და
ს
რ
უ
ლ
და
...

ოწოდე ნუთი იარეს ფეხით,
ოწოდე ნუთი და ოწოდე არარსებული საუკუნე.
ბოლოს ქვიანი გზა დასრულდა...
შემდეგ ქალაქის გზა იწყებოდა...
ერთმანეთის პირისპირ იდგნენ.
მარიშკა მკაფიოდ გრძნობდა როგორ ფეთქავდა მისი
შვილის გული შუასაყარში.
ტკივილი აძლიერებდა გულისრემას და გზას დაეძებ-
და ბიჭის ნათელი თვალებისკენ წრემლად რომ ქრულიყო.
მაგრამ ზიჟს თვალები ისე დაეხუჭა თითქოს ქუთუთოები
დაეკემსათ მისთვის.

ნ. ჯელიძე



მწყემსი ქალი მარიშკა

(ნამდვილი ამბავი)

ჩვენთან,
ჩემსა და თქვენს სამშობლოში რომ მოდიო-
და, არ უტირია.

ისე დატოვა საკუთარი სხეულის ნაწილი
საკუთარი სულის ნაწილთან, არ უფიქრია მათ
შორის ოდესმე ფერფლისფერი სამყარო თუ
ჩადგებოდა. ჯერ არდაბადებული იმედებით
მოემგზავრებოდა.

საკუთარი სახლის არარსებული ხის ქიშკარი
რომ გამოიხურა მაშინ მოიხედა მხოლოდ,
ხის სახლის მოქარგული ფანჯრებიდან დედა
ი-მზირ-ებოდა მის მიღმა მიმავალი მზერით,
გზას გაჰყურებდა. მარიშკასთვის არ შეუხედავს.
თვალს არ სწყვეტდა ქვევით, ქალაქისკენ ჩამა-
ვალ ოღროჩოღრო გზას...

თითქოს ქვებს თვლიდა,
იმ ქვებს, საუკუნეებად რომ იქცეოდნენ
ლოდინში.

შვილი გზის გასაყარზე იდგა.
მარცხნივ უკრაინის თვალუნვდენელი სტე-
პები იწყებოდა, უკვე მზით გადახრუკული ბალ-
ახისფერი. დედამ საკუთარი დედის მზერას თვა-
ლი რომ მოსწყვიტა, შვილმა მარჯვნივ გადადგა
ნაბიჯი. მოკლე შარვალი ეცვა და დიდი ფეხსაც-
მელი...

გრძელი ხელები ჰქონდა.
ფართო ხელისგულები.

რაც უფრო იზრდებოდა, მით უფრო მატუ-
ლობდა მის ხელისგულებზე დამსკდარი კოჭრები.

ზოგჯერ სისხლიც სდიოდა, ნაკეცებში ჩამ-
ჯდარ ჭუჭყს ჩამოჰბანდა ხოლმე. არ მოსწონ-
და ბიჭს ნათელი ხელისგულები, გაიქცეოდა და
თივის ზვინს ჩამოუსვამდა ხელს. ალაგ-ალაგ

დამსკდარ კოჭრებში ხმელი ბალახის ჩხვლეტას
გრძნობდა...

პირველად მაშინ ისწავლა ტკივილის მოთ-
მენა.

ვერ იტანდა სისხლიან ხელისგულებს.
ეს მაშინ იყო.

ახლა გზისგასაყარის მარჯვნივ იდგა.
გზისგასაყარის გზის დასაწყისში.

ქალაქისკენ რომ მიდიოდა იმ გზის.
ამ გზაზე დედა უნდა წასულიყო.

არ იცოდა რა ეთქვა ქალისთვის, რომლის
ნერვულ უჯრედებსაც დაატარებდა საკუთარ
სხეულში.

არ იცოდა როგორ დამშვიდობებოდა ქალს
ამ გზას რომ ჩაივლიდნენ, საუკუნეებადქცეულ
ქვებიან გზას...

ოციოდე ნუთი იარეს ფეხით,
ოციოდე ნუთი და ოციოდე არარსებული
საუკუნე.

ბოლოს ქვიანი გზა დასრულდა...
შემდეგ ქალაქის გზა იწყებოდა...

ერთმანეთის პირისპირ იდგნენ.
მარიშკა მკაფიოდ გრძნობდა როგორ
ფეთქავდა მისი შვილის გული შუასაყარში.

ტკივილი აძლიერებდა გულისცემას და გზას
დაეძებდა ბიჭის ნათელი თვალებისკენ ცრემ-
ლად რომ ქცეულიყო. მაგრამ ბიჭს თვალები ისე
დაეხუჭა თითქოს ქუთუთოები დაეკემსათ მის-
ვის.

მარიშკას მუდამ დამსკდარი ტუჩები ჰქონდა
ქარისა და მზისგან.

ახლაც მწველი სხივები დასთამაშებდნენ
მტკივან ტუჩებზე.



თვალეები არც მაშინ გაუხელია ბიჭს დედის შეხება რომ იგრძნო...

თითქოს მისი სახის დამახსოვრებას ცდილობდა სამუდამოდ გონებაში. საკუთარ თავს აიძვებდა ქვეცნობიერად, რომ მოენატრებოდა. თვალს დახუჭავდა და მის სახეს დაინახავდა.

„დაკემშილი“ თვალეები დაუკოცნა მარიშკამ. დახუჭულ თვალეებს მიღმა მზერა დაიმახსოვრა და ჰორიზონტს მიღმა მიმავალ გზას გაუყვა...

ხელბარგი არ ჰქონდა, მხოლოდ საკუთარი შვილის სევდა აეკიდებინა ზურგზე.

უკრაინის სტეპებს ემშობებოდა დაკემსილთვალეებიანი ბიჭის დედა – მარიშკა...

ულამაზესი სოფელია ჩვენი გომარეთ-სოფელი,

ხალხი კეთილშობილი, სიკეთით სავსე,

მზის სოფელია ჩვენი სოფელი,

ფერმა, სადაც მარიშკას უნდა ემუშავა პატარა, მორაკრაკე მდინარის პირას იყო გაშენებული.

შრომას შეჩვეულ მარიშკას მუშაობა არ გასჭირვებია. სისხლამ დილაზე დგებოდა. როცა მზის პირველი სხივი გამოჩნდებოდა სამყაროს აღმოსავლეთით, მოჭიკჭიკე ჩიტებთან ერთად ეგებებოდა ალიონს...

ამ წუთებში, სადღაც მდინარის ქვეს უკან მიყურებოდა ხოლმე მისი ტკივილი...

მთელი სხეულით გრძნობდა, შორს უკრაინის სტეპებში მისი დაკემსილთვალეებიანი ბიჭიც ასევე შეჰყურებდა მზეს...

გული გულს გრძნობდა... განსაკუთრებით მაშინ, ერთი სისხლით თუ მოედინებოდა ორივე გულში. დროდადრო დედა საკუთარ გულს ხელისგულზე დაიდებდა და დიდხანს დააჟინებოდა ათვალეირებდა... ეს გული სისხლის გუბედ რომ იქცა, მაშინ მიხვდნენ მოჭიკჭიკე ჩიტები შვილის გულს რომ ათვალეირებდა მარიშკა სინამდვილეში.

ძალიან უყვარდა თავისი ნაირფერი ძროხები, რიყრაჟზე ბლავილით რომ აღვიძებდნენ არემარეს... თითქოს სიცოცხლე ახალ ძალას

იძენდა ყოველ ახალ დღეს. მოვლა-პატრონობას არ აკლებდა მარიშკა ძროხებს, რომლებიც მადლიერების ნიშნად სავსე ჯიქნებით ბრუნდებოდნენ საძოვრებიდან... ხელის შეხებით გრძნობდა მარიშკა თანდათან როგორ ა-მდინარ-და რძე სადინარებში.

ერთ დღეს, მაშინ, როდესაც, მარიშკას მზის საკუთარი სხივი ჩამოტყდა აღმოსავლეთის მზეს, ფერმა დაიხურა.

დაკემსილთვალეებიანი ბიჭს ცრემლი ჩაუდგა ჩაშავებულ უბეებში. დედის წასვლის შემდეგ სტეპებს რამდენჯერმე ეცვალათ ფერი.

გაოგნებული იდგა ჰორიზონტამდე მიმავალ გზაზე, ვერ გადაეწყვიტა შინ, უკრაინაში დაბრუნებულიყო ხელმოცარული თუ კვლავ ებრძოლა ჯერარდაბადებული იმედის დაბადებისთვის...

თავადაც დაეხუჭა თვალეები. საკუთარ თავს





უმზერდა ფერფლისფერი სამყაროდან, საკუთარ დაწყვეტილ ნერვებს და გულს უკან დამალულ სევდას.

შვილი ენატრებოდა ძალიან. მხოლოდ გულით არა, ნერვებით.

ბოლოს დარჩენა გადაწყვიტა, შემოდგომამდე თითქოს.

კეთილ ხალხს რა გამოლევს ჩვენს გომართ-სოფელში... ერთ-ერთ მადლიან ოჯახს შეუფარებია, თბილი კერა შეუთავაზებიათ და საჭმელ-სასმელიც უხვად მიუწოდებიათ მისთვის.

მარიშკა მწველავად მუშაობდა... ქათქათა თბილი რძით რომ აავსებდა სათლებს და საქონელს დააბინავებდა, ოთახში შეიპარებოდა და დიდხანს იდგა სარკესთან.

არავინ იცოდა რას ფიქრობდა ამ დროს.

საკუთარ თვალებს აკვირდებოდა დიდხანს, საკუთარ თვალებში დაეძებდა შვილის სილუეტს ასე ძალიან რომ ენატრებოდა.

შინაგანი ტკივილის მიუხედავად ბოლო დროს მარიშკა ძალიან დამშვენებულია, სხეულის ფორმები შევსებოდა და თვალებში უცნაური იმედი ჩასახლებოდა.

ახალგაზრდა მწყემსი სტუმრობდა ოჯახს, ბოლოს დროს ხშირად.

მარიშკას გულს, შვილს რომ ეკუთვნოდა პატარა ნატეხი ჩამოსტეხია ახალგაზრდა მწყემსისთვის.

.....

გამთენიისას გაუდგნენ გზას.

მდუმარედ მიყვებოდნენ ცხვრის ფარას... გომართის ქვიან ფერდობზე რომ შეფენილიყო უკვე. ალაგ-ალაგ ბატკნების გაუბედავი ბლავილი ისმოდა ნაცრისფერ სივრცეში.

მესამე დღე იყო იმედის გაჩენიდან.

მესამე დღე იყო შვილს რომ ვერ უკავშირდებოდა.

მესამე დღე იყო... გული სისხლად რომ ინვეთებოდა.

.....

ომი რომ დაიწყო, კახეთის გზას ადგნენ.

კაშკაშა მზე ანათებდა,

ქათქათა ხუჭუჭა ბატკნები მზის სხივებთან თამაშით ირთობდნენ თავს.

მარიშკა იქვე, ხის ძირში ჩამომჯდარიყო და თვალდახუჭული ისრუტავდა მზის სითბოს. ხეს ხმელი ტოტები და მიწაში ღრმად გადგმული

ფესვები ჰქონდა. ჯერ ცოცხალი.

ამბავი კეთილმა მწყემსმა მოუტანა.

პირველად მაშინ ატირდა გული. შუასაყარში კედლებს ეხეთქებოდა გალის ჩიტივით.

ტკივილამდე უნდოდა შვილის ნახვა.

საკუთარ ხელს უკბინა ჩუმად.

თითქოს ტკივილი შეუმსუბუქდა.

ტკივილმა ტკივილი ჩაახშო.

დანიშნულების ადგილს რომ მიაღწიეს მზე ფერდობებს უკან ჩამალულიყო უკვე.

ჰაერივით ისრუტავდა მარიშკა ომის ამბებს, მუდამ ეკითხებოდა კეთილ მწყემსს.

მოვლას არ აკლებდა მწყემსი, მაგრამ ილეოდა მარიშკა.

შვილი ენატრებოდა,

შვილის ხმა ჩაესმოდა,

შვილს ეძახდა.

ომში წასულ დაკემსილთვალებიან ბიჭს.

.....

გამთენიისას ჩამოვარდნილა ჭურვი.

ერთ მთლიანობად ქცეულა სტეპი და სოფელი.

ფართოდ გახელილი უძრავი თვალებით იმზირებოდა...

ოდესღაც დაკემსილთვალებიანი ბიჭი.

ბავშვობაში მარიშკას ჰგავდა...

დედასავით ნათელი თვალები და გრძელი ხელები ჰქონია თურმე.

.....

დიდხანს მდგარა კართან კეთილი მწყემსი, იქამდე სანამ მარიშკას თავად არ გამოუხედავს დაგვიანებით შემფოტებულს...

კითხვა უსწავლია უცხო ქვეყანაში,

ფიქრების კითხვა,

ადამიანების დატანჯულ სახეებზე.

შვილის სიკვდილი რომ ამოუკითხავს,

საკუთარი ხელით ამოუგლეჯია საკუთარი გული.

კახეთში დაუკრძალავთ.

მადლიანი კაცი ყოფილა მწყემსი.

.....

მარიშკას საფლავზე,

ხშირად შეამჩნევთ ერთ ცალ მოფარფატე ბეპელას...

ადამიანის სულს რომ ჰგავს ძალიან.





ვიდა, მერე გეზი სათამაშო მოედნისკენ აიღო, მეგობრები იქ დამხვდებიანო. ასეც იყო. ისინი ერთად ჩამომსხდარიყვნენ მორზე, თათები თავზე შემოეწყობო და იმას განიხილავენ, საიდან დაენყოთ ერნას ძებნა.

— ბრანო! ნიკო! ტატუნა! — დაიძახა ერნამ და რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, მეგობრებისკენ გაიქცა. გახარებულმა მელაკუდამ, ზღარბუნამ და ბაჭიამ ჩაიხუტეს მეგობარი, ჰაერში იმდენჯერ შეისროლეს ერნას თავბრუს კი დაეხვა.

მეგობრებმა ერთად გასწიეს ერნას სახლისკენ, გახარებული მშობლები და ტასუნა სიხარულით ბუქნავდნენ და მღეროდნენ, მაგრამ აქ ერთგულმა მეგობრებმა, როცა მისი თავგადასავალი მოისმინეს, გადანყვიტეს: მოდი, სახლი გავუკეთოთ, სულ თან რომ ატაროსო.

შეუდგნენ კიდეც ბრანო, ნიკო და ტატუნა ერნასთვის სახლის შენებას, ტანზეც მოაზომეს, თავიდან ხან დიდი გამოუვიდათ, ხან პატარა, ბოლოს ისეთი გააკეთეს, მეგობარს რომ მოსწონებოდა, — ამის მერე ამით იარე, სადაც დაგილამდება, სახლში შეძვერი, აღარ შეგცივდებაო. — უთხრეს. შეათვალა ერნამ თავისი ახალი სახლი და ძალიან მოეწონა.

ლოკოკინას სახლი — ნიჟარა, ალბათ, ყველას გინახავთ, ხის მერქნის და გამხმარი ფოთლების ფერია, რომ მტერმა ადვილად ვერ შეამჩნიოს.

მას მერე, ლოკოკინები თავიანთ სახლს თან დაატარებენ, თანაც, როცა დადიან, თეთრ ბრჭყვილა ნაკვალევს ტოვებენ, მეგობრებმა რომ ადვილად იპოვონ.

მზისა, მთვარისა და ჯადოსნური ნემსი

პატარა გოგონას მზისა ერქვა. მზის ამოსვლისას დაიბადა, შეხედეს თუ არა მშობლებმა, ქერთიანს და თეთრს, მზესავით რომ ბრწყინავდა, სახელიც შესაფერისი შეურჩიეს. ზევით მზე და ქვევით ჩვენი მზისაო. ხასიათიც კარგი დაჰყვა გოგონას, დამჯერი და თვინიერი. მის დანახვაზე მზეც ხარობდა, მინდორში ყვავილები. თქვენ წარმოიდგინეთ, მწერებსაც ძალიან უყვარდათ. განსაკუთრებით ჭიამაიაები და პეპლები ეტანებოდნენ. შემოასხდებოდნენ კაბაზე და ასე დადიოდა მზისა ქალაქში მინდვრიდან წამოყოლილი მწერებით დაპენტილი სამოსით. საოცარი სანახავი იყო, ქერა ოქროსფერი კულულებით, მწვანე დიდი თვალებით და მწვანე კაბით, ბებია სულ მწვანე კაბას უკერავდა, შენს თვალებს უხდებო.

მთელი ქალაქი ხარობდა მზისას გამოჩენისას, მაგრამ ხომ იცით, ბოროტი და შურიანი ადამიანიც ბევრია. ერთ გოგონას შეშურდა მზისას სილამაზისა და გადანყვიტა გეგმა შეედგინა, როგორ გადაეყვარებინათ გოგონა ქალაქელებს. მზისას ბებია კეთილი ფერია იყო, გოგონას კაბებს ჯადოსნური ნემსით უკერავდა და ამბობდა:

„მზისა, მზისა, ცაო ცისა,
დღეო ნათელ მომავლისა,
გაზარდე და ოქროდ მორთე,
ჩემი გოგო კოკროჭინა“.

პატარა შურიან გოგონას მთვარისა ერქვა. ლამაზი იყო მთვარისა, ისიც პირბადრ მთვარეს ჰგავდა. სახელიც მიტომ დაარქვეს ასეთი, მაგრამ შური ხომ იცით, პატარა უხილავი ჭიაა, შეუძვრება ადამიანს და გულს და

გონებას აურევს. ღამით, როცა ყველას ეძინა, შეიპარა მთვარისა მზისას სახლში და ბებიას ჯადოსნური ნემსი მოპარა. დილით, როცა ბებია მზისასთვის კაბის კერვას უნდა შესდგომოდა, ძველი კაბა ცოტა გაცვეთილიყო, ნემსი ველარ იპოვა და ატირდა. და იცით რატომ, იცოდა ვინც მოიპარა, ის ხომ ყველაფერს ხედავდა. მთვარისა კი მზისას მეგობარი იყო. ეწყინა შვილიშვილის მეგობრის ღალატი. მზისას არაფერი უთხრა და სთხოვა, მთვარისა სახლში მოეყვანა სტუმრად.

მოიბრინეს გოგოებმა ნაშუადღევს. როგორც ყოველთვის, მზისას პეპლები და ჭიამაიები მოჰყვნენ, შეეცოდა ბებიას მთვარისა, ისიც ხომ მთვარის შვილიაო, იქნებ მასაც შევუკერო შესაფერისი კაბაო. გოგოებს განუცხადა, თქვენთვის ორივესთვის კაბის შეკერვა მინდოდა, მაგრამ ნემსი დაკარგეო. ვინც პირველი იპოვის, იმას პირველს შევუკერავო. მთვარისას ნემსი ავიანზე ერთი კარის ღრიჭოში დაემალა. რა თქმა უნდა, მან უფრო სწრაფად იპოვა ნემსი და ბებიას მიუბრუნა. დაიწყო ბებია კერვა, თან იმეორებდა:

ვარსკვლავასულნო ღამისავე,
მადლი მოჰფინეთ ნათლისა,
დაეხსენ, შურო, მთვარისას,
ძალი მიეცით წყალისა!
შუქთა სხივკონებს აფენდეს
დღისით მზის, ღამით — მთვარისას!

თეთრი ქათქათა კაბა შეუკერა ბებია მთვარისას, რომ ბნელში ენათებინა, როგორც მთვარეს. მანათობელ გოგონას ღამით ციციანათელები დაჰყვებოდნენ უკან და თეთრი პეპლები. დღისით მზისა ალამაზებდა ქალაქს, ღამით — მთვარისა. მთვარისა მიხვდა, რომ შური ადამიანის ცუდი მეგობარია. სიკეთე კი ყოველთვის იმარჯვებს ბოროტებაზე.



მხატვარი სოფიო ქელიძე



მარადისოვაში გადასულის გაელვება...

ეს, – დალოცვილი გული, რამდენ ტკივილს იტევს და უძლებს; რა საოცარია ნუთისოფელიც, – მართლაც, რომ... ნუთის სოფელია?!.. 2012 წლის 5 ოქტომბერს, 77 წლის ასაკში მონყვიტა ბედისწერამ მზიურ საუფლოს – ძმობის, მეგობრობის, მამულის, სიმართლის, სიკეთისა და სიცოცხლის დიდი ტრფი-ალი – სოსო ჩხუბიანიშვილი, – კახეთის მწერალთა სამეგობროს გამოაკლდა – ჭეშმარიტი ქართველი და ჭეშმარიტი პოეტი. დროისა და... ბედუკუღმართობის გამო, მხოლოდ, ერთი – პოეტური კრებულის „ჩემი ბუხარის“ გამოცემა მოასწრო 2006 წელს, – დიდებული ქართველისა და მეცენატის – გია არსენიშვილის შემწეობით.

ეს წიგნი, მართალია, მაღალი პოეტური ხელოვნებით არ არის რაფინირებული, მაგრამ... სისადავით, განცდით, გრძობით, ემოციითა და მუხტით არის სავსე... გულიდან ამონეული, – ავთანდილური სიმღერაა, რომელიც კარგად მიესადაგება დიდი შოთას ეს – უკვდავი სტრიქონები: „რა ესმოდის მღერა ყმისა“, – დროსა და სივრცეში უსაზღვრო ხიბლით განფენილი.

ძვირფასო მკითხველო, აი, ამ, მირონცხებული მგოსნის – სოსო ჩხუბიანიშვილის ნაკალმარი მოგვი-ტანა ამ დღეებში, მისმა ახლობელმა, – ერთი ათეული წლის შემდეგ, შემთხვევით აღმოუჩენიათ – მის წიგნებთან და ნაწერებთან. დაგვეთანხმებით, დასანანი იქნებოდა მათი დაკარგვა. გვიან, მაგრამ, დიდი მადლით გთავაზობთ მისი სულის სიდიადესა და გულის ნაფიქრალს...

ფარნა რაინა
28. I. 2024

რაიც წარსულით არ იზინდებინს...

სმა – იყალთოს აკადემიიდან

გასული წლის ბოლოს, გამოჩენილ ქართველ პოეტსა და საზოგადო მოღვაწეს ბატონ ფარნაოზ რაინ-აულს დაბადებიდან 75 წელი შეუსრულდა, მისი ცხოვრებისა და შემოქმედების მნიშვნელოვანი თარიღი ღირსეულად აღინიშნა.

ეს, სასიხარულო ცნობა ჩვენი სულიერი მეგობრისა და თანამოკალმის – ზურაბ არსენიშვილის პირით გავიგე, – იყალთოს აკადემიის გზაზე შეხვედრისას. მახარა, რომ ფარნაოზ რაინაულის იუბილეს ჟურნალ „ოლეს“ სპეციალური ნომერი მიეძღვნაო. მე, რა თქმა უნდა, გული დამწყდა, რომ ავადმყოფობის გამო, მონაწილეობა ვერ მივიღე ჟურნალის მომზადებაში და ცხელ-ცხელ გულზე იუბილარს ვერ მივუძღვენი ჩემი ძმური სურვილები.

ნათქვამია, გაციებული თონე პურს აღარ იკრავსო, მაგრამ, ისიც ვიცი, რომ: თუ გული გულობს, ქადა ორი ხელითაც იჭმებაო. მეც, გადავწყვიტე, სანამ არ განელეებულა იმ დღეების სიხარული და ყრუანტელი, რაც, მაშინ, ვერ ვუთხარი – ჩემი სათქმელი, – იუბილარს, ახლა, მაინც, შევხმებინაო. ვიცი, სანთელ-საკმელი გზას არ დაკარგავს.

ღვანლმოსილ მგოსანს ალალი გულით ვულოცავ 75 წლისთავს, ვუსურვებ შემოქმედებით წინსვლას, დიდხანს სიცოცხლეს და, ამ სურვილებთან ერთად, ვუძღვნი ლექსებს, როგორც – საახალწლო ხონჩას.

P.S.

სამივე ლექსი სხვადასხვა დროს არის დაწერილი და, ახლა, ერთად ვუძღვნი იუბილარს, ფარნაოზ რაინაულს.

სოსო ჩხუბიანიშვილი

წაღყბად ნათქვამი არ არის...

ცაღყბად ნათქვამი არ არის, რის ღირსიცა ხარ, ისა ვთქვი, ლექსის უმრეტი წყარო ხარ, ნაჟური მთისა, კლდისა, ქვის.

სამშობლოს მინისა და ცის – მზის ცეცხლით დნები, ინვები, –

ძირი და ფესვი იქ გიდგას, თუშეთის მთებით იწყები.

ქართული სიტყვის, სიმღერის და საქართველოს მქებელო, საითაც ნახვიდ-მოხვიდე, – ავთანდილური გემღეროს.

გულში ცეცხლწაკიდებულსა, ყელი ამაყად გეღეროს,



არ გაგინელდეს წყურვილი, –
შე, ვეფხვო, ლომო ბებერო.

ტრფობის ტრფიალო გტორავდეს,
ჭაბუკურ გზნებით იარო,
და... ლამაზმანმან, – ყოველმან,
ზედ გულზე გადაგიაროს!...

2012

დრო მსაჯულია, დრო იტყვის...

50



ფარნავაზ მეფის სენიავა,
ლექსებით შენ რომ გვახარებ,
მეც მოველ, როგორც ძმა – ძმასთან,
საფერად თავი დავხარე...

კაცი, რომ ბეჭზე ხელს დაგკრავს,
ეგ, ნიშანია – შექების,
მეც, ეგრე, გეტყვი მადლობას –
მაგ, შენი შემოქმედების.

ქართული სიღარბაისლით,
ენამეტყველო, მესიტყვევ,
ვინც, რომ მოგისმენს, უმაღლევ,
გადაიქცევა – შენი ტყვედ.
შრომით, წინსვლას და სიხარულს,
თან, ახლავს: ღვარძლი, თუ, შური,
მაგრამ... მტრის დახვედრაც იცი,
ვაჟკაცობითა, – თუშურით...

მამაც, ხომ, გყავდა პოეტი,
სახელოვანი – იროდი,
სამშობლოსათვის დაეცა,
ბავშვი – ობოლი ტიროდი.
ჯიშიც და გენიც მისი გაქვს,
სისხლიდან სისხლში მჩქეფარე,
ერთგულ დარაჯად უდგეხარ, –
სამშობლოს, – ლექსით მყეფარე.
მუზასთან, დღითა და ღამით,
ბრძოლა გაქვს და... შერკინება,
ბედის წყალობაც ეგ არის,
უფალმა ეგრე ინება.

ნუმც გაგინელდეს: ეგ, ცეცხლი, –
სიკეთის შუქის მფინარი:
შრომის, წვის, ნიჭის გარეშე,
ნაღდი პოეტი ვინ – არი?!

შეკინძული გაქვს ლექსები, –
კოკორა სიტყვის კვირტებით,
ყოველ სტრიქონში მოლელავს –
ზღვა და... სიტყვების – რითმები.
ეკითხულობ... გახარებული –
სიბრძნის ბადაგით ვითერები,
მადლი შენს გამჩენს, ეგების,
გადავიყარო კირთები.

ცოცხალს თბილ სიტყვას არ ვეტყვით,
გვჩვევია: მიეთ-მოეთი,
მე, გეტყვი, – სიცოცხლეშივე,
შენა ხარ: დიდი პოეტი.

გიბრწყინავს – რიტმი და რითმა, –
ცისკრის ნასხლეტი – არილი...
გულს მიტკობს: შენი ლექსების –

მოყრილი მადლი, მარილი...

ალაზნის ტალღებს მოჰყვება
ჰანგები – რანი, რანული...

თუშეთის მთებში გაზრდილის
ხმა მოჰქუხს – რაინაულის.

სამშობლოს მინის ტრფიალო,
იღვრები სიბრძნის ჩანჩქერად,

შენი სახელი იცოცხლებს,
ვიდრე, მზე, მთვარე ჩაქრება...

დიდი რუსთველის, ვაჟის,
სისხლის და ჯიშის ზიარო,

ციტ დაბერტყილი ღვთის მადლით
ვინაჭრი ლოცვით, – იარო.

თვალო და ვერ დაგეთვალოს –
შობის დღე, – დღესასწაული,

წვიმა განვიმდეს მუზების,
მაისის – ცა, – მენამული!..

ამღერებულო ზარი ხარ...

ამღერებულო ზარი ხარ...

ცხრაკარას ციხის დარაჯი,

მაგ, შენი ნიჭის ჭირიმი,

შენი მარჯვენის და... მავის.

ჩემი ნათქვამი არ არის:

ქება გუგულის, მამალის.

გულიდან ამოხეთქილი

მთქმელია კარგის – მრავალი.

ვინც, – ცერად, გაისისინებს –

მოშურნე, – მავან-მავანი,

თავად რა არგო ქვეყანას?!..

გულს რა დაადო წამალი?!..

მეკაფიავეც, მელექსეც,

ჭიდილში დაგეჩაგრება,

სიტყვანი, – მძივად ნაკინძნი

იფრიალებენ – ჩანგებად.

შენი სახელი დარჩება,

ვიდრე, მზის თვალი ჩაქრება,

ვის ეწყინება, ვის არა,

ბოლმით, ვინ – ჩაიქირქილებს?!..

ის ვიცი, თვითმარქვიები,

მეფის ირგებენ – გვირგვინებს.

შენა გყავს – ნაღდი მკითხველი,

ხალხია შემფასებელი.

ვიცი ხანდაზმულ ხარისა,

რქანიც ეწევა ბებერის.

ღვთისა და ქვეყნის მსახურო,

ერის უღელი გადგია,

ენევი ნიშა ხარივით,

და... წლები, ეგრე, გადიან.

სთესავ და... იმკი – ბარაქას,

ლექსების გიდვას ზვინები,

რთველი გაქვს – შემოქმედების,

ლექსიდან ლექსში იზრდები...

წველე და წველე – სიბრძნის რძე,

არ დაშრეს – ძირსადინარი,

დრო მსაჯულია, დრო იტყვის

დიდი მგოსანი ვინ არი?!..

2011





სარა ტისდელი

აპრილი

სახურავები ბზინავენ რეშით
და ბელურების გაისმის მარში,
ცელქი აპრილის გრაციით, ეშხით,
მისრიალებენ ღრუბლები ცაში.

ეზოა ჯერაც შიშველი, ნაბლა,
არ შემოსილან სიმწვანით ხენი,
ვერ ვირწმუნებდი გაზაფხულს ალბათ,
რომ არ მღეროდეს ჩემს გულში ლხენით.

მე შენ მიყვარხარ

ოდეს აპრილი პირად-პირადი,
მარადი ძილით მძინარს დამლანდავს,
ალარ სჭირდება მტვერს ხვაშიადი,
სიკვდილამდე რომ გულში მაღავდა.

შაშვებს, ტოროლებს ამცნობს მაშინვე
ჩემს საიდუმლოს ანცი აპრილი,
მათი გალობით სიტყვას სამივეს
ქარი წაიღებს ფაფარაყრილი.

სხვენზე მერცხლები თავისებურად,
შორეულ წვიმის მსგავსი ნოტებით
მოუყვებიან ამბავს ბელურას,
ფანჯარასთან მჯდომს განმარტოებით.

ჩიორა ჩიტო, როცა სიცოცხლის
დღეებს შემიცვლის ძილი მარადი,
ჩემს მიჯნურს ამცნე, რასაც სიმორცხვით,
აღსასრულამდე გულში ვმაღავდი.

სიყვარულის შემდეგ

ჯადოსნურობა აღარ გრძელდება,
გაუცხოება დადგა წამხდენი,
ჩემთვის ველარ იქმ საკვირველებას,
არც მე ვარ შენთვის ამის ჩამდენი.

მე ზღვა ვიყავი, შენ კი – გრიგალი,
დიდებულეა აღარ ელვარებს,
მოვდუნდი, როგორც ტალღებმომცხრალი
ზღვისპირა ტბორი, არამელვარე.

ვერ ააბორგებს ტბორს ქარდილობა,
ზღვა იყალყება როცა შტორმებით,
ოდენ სიმყრალეს მატებს მშვიდობა,
ზღვაზე მწარეა ანაშმორები.

ვეფროება

ვიდრე ჩამიხუტებს ცივი მინა შავი,
როცა ველარ შევძლებ ბრმა დანახვას მშვენის,
ყრუ ვერ გავიგონებ გრიგალების ბლავილს,
უტყვი კრინტს ვერ დავძრავ ნიაღვარში ლხენის;

ვიდრე შემინყდება გულის ძგერა მალი,
სანამ მიღალატა ბოლო შემართებამ,
ისევ შემაყვარე ვინმე მთელი ძალით,
თუ არ ვეყვარები, სულ არ მედარდება.

თარგმნა
ოთარ ცისკაძე



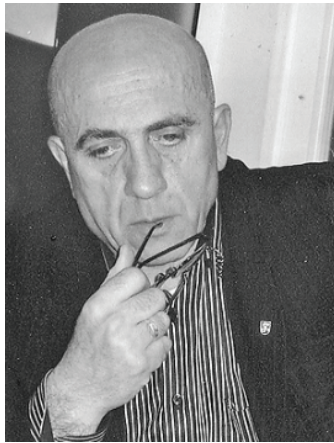
ვილებს პოეტისეულ სიტყვათქმნადობაზე, რითაც იქმნება შთამბეჭდავი მეტაფორული სახეები: ცრემლთაწარგული ხედვები; მარადისობაში დასიზმრებულები; ქისაგამძლარი ბატონები; ჩქამფოთოლთვალ-ცრემლიანი ია; ჩაჟალტამებული ფიქრები; ჩემგულმფლობელი სევდა; სისხლმომდინარე ჯალალედინი; ვარსკვლავმცინარე ცა; გამურაზხევისთავებული საქართველო...

ფრიად შთამბეჭდავია ზმნური ნეოლოგიზმები: ჩამოსამხრეს ნისლებმა; სხივი ჩამომუხლდა; გაძაძისფერდნენ ხედვები; გაიმზეთბილა დილა; აუმზისფერდა თვალი; ზამთარი გავიაპრილოთ; გავიცუდლამდა სიცოცხლე; ჩამოაძაძებს ღრუბლებს; ცრემლსისხლისფერი ოქროს სანმისი; გავძლემუხლდი; მთამ წამომიანდილნისლა; სამშობლო გაგვიცხედრდება...

დავით შემოქმედელის სიტყვათშემოქმედებითი ნეოლოგიზმები, მისსივე თქმით, „კავშირშია ლექსიკურ ფონდში გადანახულ საუკუნოვან სიტყვებთან... როცა მწერალი ცდილობს მშობლიურ ენის გამდიდრებას ახალი ცნებებითა და სიტყვათა ორიგინალური ფორმებით, ეს მწერლის ძალმოსილებაზე მეტყველებს“. ამგვარი სიტყვათძალმოსილება კი უხვად და უშურველად დაენათლა დავით შემოქმედელის პოეზიის ენას.

დავით შემოქმედელმა თვითმყოფადი სიტყვათქმნადობით „მეტაფორების დადგა კარავი“; მისთვის ახალი სიტყვის შექმნა არის ახალი სიცოცხლის დაბადება; აქვე უნდა ითქვას, რომ ლექსიკური ოპუსები პოეტისათვის თვითმიზანი არ არის, რასაც თავადვე აღიარებს. „ახალი სიტყვათქმნადობები ჩემთან არ იქმნება წინასწარგანზრახულად, ის იბადება თხზვის პროცესში, სტიქიურად.“

სწორედ ეს „გაუხედნავი სიტყვები“ კიდევ უფრო ამდიდრებს ქართული ენის



დავით შემოქმედელი

ლექსიკურ ფონდს.

დავით შემოქმედელი ფიქრიანი პოეტია. გიორგი გოგოლაშვილთან დიალოგში მრავალი და შთამბეჭდავი პოეტისეული სიბრძნისმეტყველებაა დაუნჯებული:

სიტყვა: „მეც სიტყვა ვარ!“

ენა: „ენა სულის სარკეა; მწერალი ენაში სახლობს.“

პოეზია: „პოეზიაც თურმე ომია, დიდგორის დარად გადასატანი.“

პოეტი: „პოეტი მაშინ გავხდი, როცა ლექსებით სამყაროს შეცვლა გადაწყვიტე.“

სამშობლო: „სამშობლო მხოლოდ ცრემლი არ არის, ადიდგორებულ სპაზე დიდა.“

ადამიანი: „სარკის გარეშე და სარკის წინ ერთი ხარ.“

ცხოვრება: „ცხოვრება ერთი გრძელი მარათონია, დაწყებული სამშობლოდან, დამთავრებული სასაფლაოთი.“

ქალი: „შენს სიცოცხლეში ერთხელ მაინც თუ არ შემოვარდა ქალი, არ აგამღვრია, არ აგშალა, არ გაგიყვანა დადგენილი შენი რიტმიდან, არც გიცხოვრია.“

შინ: „დავბრუნდი შინ და აღმოვაჩინე, რომ აქედან არსად წავსულვარ.“

ნიშანდობლივია, რომ დავით შემოქმედელის ლექსების უმრავლესობა უსათაუროა, რაზედაც გიორგი გოგოლაშვილიც მიანიშნებს. ამის თაობაზე პოეტი პასუხობს: „ლექსი თავიდანვე „მკარნახობს“, სათაური უნდა ჰქონდეს თუ არა“.

პოეტის აზრით, სათაური მკითხველს ბოჭავს და „პროკრუსტეს სარეცელზე აწვენს“. იშვიათად კი სათაურსაც მოიხდენს ხოლმეო.

დავით შემოქმედელმა მსგავსი გამონაკლისი დაუშვა თავის პოეტურ შედეგში – „სიტყვის ჯვართი.“ ეს ლექსი ფაქტობრივად არის ჰიმნი სიტყვას:

სიტყვისათვის ცადყოფილნი
მოკლულ ფოთლებს ჰგავდნენ,





სიტყვის სარმით დახოცილნი,
სიტყვის მაღლით აღდგენენ.
სიტყვა, ღმერთო, გამაგონე,
 ერთადერთი **სიტყვა**,
 რაც არასდროს არვის მონებს,
 რაც არასდროს ითქვა.
 რაბი! ნუთუ შენც **სიტყვა** ხარ,
სიტყვის მაღლით მოდი,
 მინისა ხარ, ზეცისა ხარ,
 საგოლგოთე ლოდი.

სიტყვა მესმის საგალობლად,
 ტოტზე გოდებს მაფშალია,
 მზე ბანზე ზის საწყალობლად,
 უფლის წყარო დამშრალია.
 დავდივარ და ცრემლით ვმღერი,
 ვლოცულობ და გაბმით ვტირი,
სიტყვის საბნით ბურავს ერი,
 სალათასი აწევს ძილი.
 მოწამეთა რწმენა-შიშით
სიტყვა იქცა ბედის ნიშნად,
სიტყვით ვევენეთ, **სიტყვით** ვიშვით,
სიტყვა რინგზე რბევით მცდიდა.
სიტყვავ, ისევ შენ თუ გენდე,
 როგორც ნანას დედის, თბილის
 სანამებლად მექცა დღემდე,
 რომ უძლები მერქვა შვილი.
 მეც **სიტყვა** ვარ, დიდ დაფაზე



როინ ჭიკაძე

როგორ მშლიდნენ ხელალებით
 და მალვრიდნენ ბალღამს ტანზე
სიტყვის სავსე ხელადებით,
 ხან მონებად გვყიდდნენ გზაზე,
 ხან ეშმას გზით ვბელადდებით.
 მაინც **სიტყვის** სიმს ვეკიდეთ
 იმედით თუ ცრემლ-დარდებით.
 ვდგავარ შენ წინ, არცა მინის,
 არც ზეცის მსურს სამოსახლო,
 მკვდრეთით აღმდგარ მაცხოვრის თბილ
 ბაგით თქმულო, **სიტყვის** მაღლო.

ლიტერატურა

1. გიორგი გოგოლაშვილი, ეპოქა და მწერალი, გამომცემლობა „მერიდიანი“, თბილისი 2023.
2. დავით შემოქმედელი, ხსოვნის ანაბეჭდები, გამომცემლობა „დავითი“, თბილისი 2013.



ზაალ
პოტკოველი

მართლაც ძნელია უფრო უკეთ შეაფასო ნუგზარ წერეთლის დამოკიდებულება პოეზიისადმი, მისი არსისადმი. ვის-ვის და ამ პოეტს ხომ კარგად მოეხსენება, რომ თუ ლექსს წერ, უპირველესად იმაზე უნდა იფიქრო, შენი ნააზრევით რას იტყვის სიტყვა ქართული, მტლედ და სალბუნად დაედება თუ არა შენი ქვეყნის მარადიულ სისხლმდინარე იარებს, დაედინება თუ არა წრემლეები, რომლებსაც მთელი სამყაროს დაპყრობა ძალუძს. ამხელა ტვირთის ზიდვა, მსგავსი პასუხისმგებლობა ბევრ რამეს ავალებს შემოქმედს და, უპირველეს ყოვლისა, იმას, რომ გამუდმებით ეძიებდეს ჭერაჯ უთქმელ სიტყვას, ჭერაჯ უთქმელ ფორმებს საკუთარი ნააზრევის გადმოსაყვამად, იმ ნააზრევისა, რომელსაც სამშობლოს საკურთხეველთან წარმოთქმული სულიერი ღალადისი ჰქვია.

ზ. პოტკოველი



ზოგი რამ ქართული მწერლობის ავთანდილზე

„ცხოვრების მრავალწერტილი“...

სწორედ ეს სათაური შეურჩევია თავისი ახალი პოეტური კრებულისათვის გამოჩენილ ქართველ მწერალს ნუგზარ წერეთელს.

დიახაც რომ მრავალწერტილი.

რა ზუსტი, რა ზედმიწევნით ზუსტი სათაურია, ბატონებო, ზუსტი სწორედ იმიტომ, რომ მიუხედავად საკმაოდ ხანდაზმული ასაკისა ნუგზარ წერეთელს პოეტური საფანელი არ შემოკლება და კვლავაც ჭაბუკური შემართებით ერკინება ქართულ სიტყვას, კოჭლი იაკობივით ერკინება და ხშირად გამარჯვებული გამოდის ამ უთანასწორო ორთაბრძოლიდან. გაეცანით კრებულს და, დარწმუნებული ვარ ამ შეფასებას თქვენც დაეთანხმებით. ასე რომ წერტილის დასამადე ჯერ კიდევ შორია და ბატონი ნუგზარიც გულის სისხლში განბანილი სტრიქონებით კიდევ დიდხანს გაგვახარებს მის მკითხველებს.

ვინც იცნობს მას, კარგად მოეხსენება, რომ ეს შემოქმედი პოეზიით სულდგმულობს, პოეზიით სუნთქავს და სხვანაირად არსებობა არ ძალუძს. რა სრულად გაისიგრძეგანა ყოველივე ეს გურამ გეგეშიძემ, დიდებულმა შემოქმედმა, რომელმაც თავის დროზე განაცხადა:

„პოეზია ნუგზარისთვის ყოველთვის იყო და ახლაც არის კაცობრიობის უკვდავი სული, რომელიც ღვთაებრივ სიბრძნეს, სიმშვენიერეს და ქველობას გვიქადაგებს და იდუმალ საფარველში გახვეული განუწყვეტლივ გვიხმობს თავისკენ, როგორც

უზენაესი ჭეშმარიტება!“

მართლაც ძნელია უფრო უკეთ შეაფასო ნუგზარ წერეთლის დამოკიდებულება პოეზიისადმი, მისი არსისადმი. ვის-ვის და ამ პოეტს ხომ კარგად მოეხსენება, რომ თუ ლექსს წერ, უპირველესად იმაზე უნდა იფიქრო, შენი ნააზრევით რას იტყვის სიტყვა ქართული, მტლედ და სალბუნად დაედება თუ არა შენი ქვეყნის მარადიულ სისხლმდინარე იარებს, დაედინება თუ არა ცრემლები, რომლებსაც მთელი სამყაროს დაპყრობა ძალუძს. ამხელა ტვირთის ზიდვა, მსგავსი პასუხისმგებლობა ბევრ რამეს ავალებს შემოქმედს და, უპირველეს ყოვლისა, იმას, რომ გამუდმებით ეძიებდეს ჯერაც უთქმელ სიტყვას, ჯერაც უთქმელ ფორმებს საკუთარი ნააზრევის გადმოსაყვამად, იმ ნააზრევისა, რომელსაც სამშობლოს საკურთხეველთან წარმოთქმული სულიერი ღალადისი ჰქვია. ამ ღალადისის უფლება კი, მორალური გინა ზნეობრივი, ნუგზარ წერეთელმა კარგა ხანია, რაც მოიპოვა, როგორც ჭეშმარიტმა ერისკაცმა და მამულიშვილმა.

მთელი ცხოვრება სწამდა, უყვარდა, იტანჯებოდა, უანგაროდ, დაუზოგავად გასცემდა სიკეთეს და, მაინც, ახლა, როცა ზამთრისპირი კარს მოდგომია, როცა დარბებს მიღმა სუსხსა და ყინვას, ქარაშოტებს გაუდგამს ფესვი, ჰგონია, წლებისგან გამოფიტული დავრჩი, რამდენი რამის გაკეთება ვერ მოვასწარიო.

უფრო და უფრო გეძალება





ფიქრი მსუსხავი,
რა გააკეთე,
რა ბილიკი გრჩება თაობის?

დიახ, თუ პოეტი, თუ ქეზმარიტი პოეტი ხარ, ეს ეჭვი მუდმივად დაგედარება ხოლმე შემოქმედს, რომელსაც მთელი ცხოვრება ჩუმად, უდრტვინველად გივლია წუთისოფლის უღრანებში და არასოდეს შელევინხარ კაცობის და ნამუსის ქუდს. ამიტომაც ვაჟკაცურად ებრძვის ყველა ჭირსახდელს, ყველა განსაცდელს, მაგრამ სულში ჩაგუბებულ ნამქერებს როგორ ებრძოლოს, რა ილონოს მათ წინააღმდეგ, ეს კი აღარ იცის...

ეს ავისმომასწავლებელი ნამქერები კი სამშობლოზე გამუდმებულმა ფიქრმა წარმოშვა. მისი საესავი ქვეყანა ხომ ყოველდღიურად გადის ბენვის ხიდზე, იმ გულსაკლავ გზაზე, „ვია დოლორესა“ რომ ჰქვია სახელად, ნამების გზა, ჩვენმა მაცხოვარმა რომ განვლო თავის დროზე. ჰო, აღარ გამოიღარა ჩვენს მამულში, ზეცაც შავადაა შეჭმუხნული, ქართა ლაშქარი ისე შემოგვესია, ისე წამოიზარდა ზღარბის ეკლები, თითქოს აღარასოდეს აპირებდეს ჩვენგან დახსნას.

ცხოვრებაც ქარივით მიქრის,
მიქრის, სანთელივით ქრება,
იგებ ტანჯვასავით ფიქრით
საწყის – დასასრულის ცნებას.

კავკასიონს წარბი კვლავაც რისხვით შეუყრია და, ვინ იცის, მერამდენე განსაცდელს გვიმზადებს. ქარი კი ჩიტივით მიაფრენს მცირე ბუმბულივით იმედს, ცაც ჩვენს თავზე მუდამ საავდროდ გვრგვინავს და ელავს. პოეტი ხედავს, თუ როგორ ასდევენებია ბელზებელის აჩრდილი მანანნალა ძალივით ივერთა მიწას და მოსვენებას უკარგავს, უკვირს, როგორ ვერ გავიგენით გზა ამ ცოდვის ოკეანეში, რატომ შემოგვეცალა ლურჯი აპრილების მაღლი და მირონი, რატომ ჰყვავის ბესიკის ბაღში ჭინჭარი, რატომ გაეხსნა სადინარი ზიზღსა და სიძულვილს, რატომ ემსგავსება სამშობლო ვეება გამოქვაბულს, რომელშიც სინათლის ერთი სხივიც კი ვერ აღწევსო.



ნუბზარ ნარიაშვილი

ბევრი ეცადე,
ბევრი ეწამე,
დარდი კი მაინც ვერ გამოლიე,
ზღვისპირ ხლართავდა
ლერნამს ლერნამი
და ზღვას ახლიდა ქარი
თოლიებს.

რამდენი სევდა და დარდია ჩაქსოვილი პოეტის ამ მშვენიერ სტრიქონებში, პოეტისა, რომლისთვისაც სამშობლო მომაკვდავი გედის ფარფატა ლანდს დამსგავსებია, რომე-

ლიც ხედავს, რა გავეშებით, რა გეგმაზომიერად ცდილობენ ეშმას მოციქულნი ფრთები დააჭრან ქართველი კაცის სურვილებსა და ოცნებას უკეთეს მომავალზე; რა მიძიმედ და ცივად იხშობა სიკეთის კოდი, რა სისწრაფით მივექანებით არყოფნისაკენ, როგორ პატარავდება შაგრენის ტყავივით ჩვენი მამული. იქ სადაც სიყვარულის სურნელი ქროდა, გაუტანლობამ და ავკაცობამ დაისადგურა. რა უნდა იყოს იმაზე შემზარავი, როცა საკუთარი თვალთ შესცქერი, რომ შენს მამულში მზე სწრაფად ჩადის, უფრო ჩქარა, ვიდრე ამოდის, ჰორიზონტი კი ნაბადივით გაშავებულა.

აღარ გაისმის სიმღერა დების,
და აღარც სმენას ატკობს ურმული.
ხმალი უსაქმოდ ტალახში გდებით
დაჟანგულია და გამურული.

მწუხარებას გამოუხრავს ბებერი მუხის ქერქი და, ჰოი საოცრებავ, შესეულმა მუმლმა ლამის წამოაქციოს ჩვენი მარადიული უკვდავების სიმბოლო.

ასე როგორ უნდა ვიარსებოთ, ასე როდემდე გაძლებს ხმლებით დაჩეხილი მრავალტანჯული სული საქართველოსა? – შეშფოთებული ეკითხება საკუთარ თავს, თუ რამეს შესთხოვს არსთაგამრიგეს, ერთიანობის განცდას შესთხოვს, რაზეც დავითისა თუ თამარის ძალა და შემართება უნდა წამოიზარდოს. იცის, გმირ წინაპართა გოლიათური ძლიერი მხრებით მოვიდა მრავალტანჯული ეს ქვეყანა დღემდე. ამიტომაც ქართულმა სისხლმა ისევე უნდა იდინოს, როგორც დიდი დავითის დროს რბოდა, ისიც იცის, რომ წინაპართა სამამულო გზა



ნატვრისთვალისთვის უნდა მოიძებნოს, რათა ძველებურად იქუხოს ქართველმა ერმა ისე მძლავრად და შემართებით, რომ ცისკიდურზე ისევ დაჩნდნენ ცისარტყელები ქართველობის გადარჩენის დასტურად. დიახ, სწორედ დიდგორიდან უნდა დაუბეროს ქარმა, მერმე გრიგალად და მეხთატეხად რომ დაატყდება თავს ყველა ქვებუდანსა და მუცლითმეზღაპრეს. იმ მწვერვალებს შენატრის, საიდანაც ფრთაგაშლილი არწივივით მოსჩანს ნოსტე, ლურჯ ნისლებში გახვეული ნოსტე, ქართველთა გმირობისა და მსხვერპლთშენირვის ერთი უებრო ნიშანსვეტი. ეშმასთან და სატანასთან უთანასწორო ომებში პოეტს ჩვენი დიდებული ტაძრებიც ეგულება თანამოაზრედ.

საოცარია,
იმედი ახლის
სულაც არ მქონდა,
ძველით ვხარობდი,
იდგა იმედად
კვლავ უფლის სახლი
და ჰგავდა იმედს
ამ სამყაროსი.
უფლის სახლი!

ჩვენი ნუგეში და იმედი, რა მნიშვნელობა აქვს მათ სახელს, სვეტიცხოველი იქნება თუ ალავერდი, ჯვარი თუ შიომღვიმე, გელათი თუ ბაგრატი ნიკორწმინდა თუ სამთავისი... მთავარი ისაა, რომ აქ, წმინდა სალოცავებში, დღემდეა დავანებული ქართველ გმირ წმინდანთა უკვდავი სული, ჩამუხვლის უფლებას რომ არ გვაძლევს. ამ ტაძრებში დღე ცისფრად მოკამკამე ღამეს გადაედნობა და სინძინდის, სათნოების საუკეთესო სანატრიონს გვაზიარებს. დიახ, ქრისტეს რჯული, წმინდა ნინოს თმებით შეკრული ქრისტეს ჯვარი გადაარჩენს ღვთიშობლის წილხვდომილ ქვეყანას, რომელიც სულ ახლახან დაუსხლტა, ხელიდან ბოროტების იმპერიის მარწუხებს და ძნელად, რთულად, ნაბიჯ-ნაბიჯ უბრუნდება უფლის წიაღს, აცნობიერებს იმ ათი ცნების უზენაესობას, არსთაგამრიგემ რომ უქადაგა კაცობრიობას. დიახ, ბატონებო, უფლის წიგნი – წიგნთა წიგნი უნდა გახდეს ის უპირველესი ნიშანსვეტი, რომელზეც სწორება უნდა ჰქონდეს ქართველობას და მაშინ, როგორც ნუგზარ წერეთელი ბრძანებს, საქა-

რთველოც მყინვარწვერივით ამალღდება და თავის წილ, თავის კუთვნილ ადგილს დაიკავებს ცივილიზებულ სამყაროში.

თუ რამეზე წუხს პოეტი, იმაზე წუხს, რომ სიყვარული დაიკარგა ამქვეყნად, რომ სიყვარულმა დაკარგა ფასი და მის ადგილზე სიძულვილი, ზიზლი და გაუტანლობა ბატონობს. ეს გარემოება მით უფრო ტანჯავს ბატონ ნუგზარს, რომ მას თავად ერთი დღეც არ უცხოვრია უსიყვარულოდ, უფრო მეტიც, სიყვარულის აპოლოგეტად რჩება და დღემდე ვერონელი მონტიგეებისა და კაპულეტების ტრაგედიას პირად ტრაგედიად მიიჩნევს.

რომ ყველა გზები, დღემდე მოვლილი,
ჩემთვის თუ შენთვის იყო ნებითი,
რომ ჩვენი ლტოლვაც არის თოვლივით
უხვი,
ლამაზი
და დროებითი.

ამ მშვენიერ ლექსს მის უსაყვარლეს მეუღლეს უძღვნის, მეუღლეს, რომელიც ეხმარება გრიგალისთვის თუ ქარამოტივით მოვარდნილ სიბერესთან უთანასწორო ბრძოლაში და თუ ამ სტრიქონებში ეკლესიასტეული ამოება ამოთა და ყოველივე ამას გამოკრთება, ესეც სრულ კანონზომიერებად მიგვაჩნია, რადგან ცხოვრება თავად ასეთი, სასტიკი და დაუნდობელი.

რა კარგია, როცა მარტონი სიყვარულსა და სითბოს ვებარეთო, მიმართავს ნანდაურს და იმ დღეებზე ოცნებობს, როცა მათი სულები ღვთიური უსასრულობისკენ მიილტვოდნენ.

დღეს შენი ლანდი
დაჰყვება ქუჩას
და ის ლანდიც კი
დიდებალია.

ასე წერა მხოლოდ მათ ხელწიფებათ, ვინც უფალმა ჭეშმარიტი სიყვარულის ნიჭით დააჯილდოვა და ისე გაუშვა წუთისოფლის უღრანებში სახეტილოდ. ნუგზარ წერეთლის ამ ღვთიურ ნიჭზე გაამახვილა ყურადღება პოეტისადმი მიძღვნილ წერილში მისმა კოლეგამ, თავადაც ჩინებულმა შემოქმედმა თამარ ჯავახიშვილმა:

„სწორედ სიყვარულია ის უმთავრესი, რითაც ნუგზარის პოეზია გვხიბლავს – დიდი, ვაჟკაცური სიყვარული უფლისა, სი-





ცოცხლისა და მოყვასისა... ეს განაცხადი ქემმარიტი ადამიანის, – ვაჟკაცობის დევიზია, დიდი მგოსნების, დიდი ერისკაცების დევიზი. სიყვარულს ისე ვერ ისწავლი, თუ მისი ფესვი უფალმა არ ჩაგინერგა, დაგანათლა... ის ფესვი უთუოდ ყველას გვეძლევა, ოღონდ პოეტია ის ბედნიერი, ვინც ამ ფესვიდან მშვენიერ ნაყოფს აღმოაცენებს“.

ამ სიყვარულის, ამაღლებული, ზნეობრივად გასპეტაკებული სიყვარულის გამოვლინებად გვესახება პოეტის შთაგონებული სტრიქონები, რომლებიც მან მისი მეგობრების ერლომ ახვლედიანის, ჯანსუღ ჩარკვიანის, გოგი წერეთლის, დავით ჯავახიშვილის, ნიკო ლეონიძის, გენო კალანდიას, ვახტანგ ბოჭორიშვილის, გია ნანავას, სხვათა და სხვათა ნათელ ხსოვნას მიუძღვნა.

ცხოვრების სრბოლა
უცებ წყდება წვრილი ძაფივით,
მორჩა, დამთავრდა,
ყველაფერი ნუთუ დამთავრდა,
მაინც მგონია,
შენ სივრცეში იქით გაფრინდი,
სადაც ღვთისაგან გაჭრილია
გზები მართალთა.

ასე ლამაზად, ასეთი სევდიანი და ცრემლით სავსე სტრიქონებით გამოეთხოვა პოეტი მისი სიყრმის მეგობარს, დიდ ქართველ მწერალსა და მამულიშვილს გურამ გეგეშიძეს, რომელმაც ღრმა კვალი გაავლო XX-XXI საუკუნეების ქართულ პროზაში.

და მაინც...

ახლა მივადექი მთავარ სათქმელს ამ ღვთიური მადლით დაღდასმულ შემოქმედზე.

ამ წერილის სათაურში ნუგზარ წერეთელი ქართული მწერლობის ავთანდილად მოვიხსენიე.

რატომ?

იმიტომ, რომ ამ მრავალწახნაგოვან, ფართო თვალსაწიერის მქონე შემოქმედს, მშვენიერ პოეტსა და მთარგმნელს, ჩინებულ პროზაიკოსსა და პუბლიცისტს, წერეთელთა დიდი გვარის ღირსეულ შთამომავალს თავისი ხანგრძლივი სიცოცხლის განმავლობაში სულ რომ არაფერი შეექმნა, ქართული სიტყვაკაზმული ლიტერატურის ისტორიაში მაინც დაიმკვიდრებდა ქართული მწერლობის ავთანდილის სახელს. დაიმკვიდრებით კი იმიტომ დაიმკვიდრებდა, რომ ათწლე-

ბულების განმავლობაში ამ ჩვენს პრაგმატიზმით, შურითა და ღვარძლით სავსე სამყაროში საარაკო თავდადებით უპატრონა მისი უპირველესი მეგობრის, უღვთოდ აღსრულებული უნიჭიერესი მწერლის გურამ რჩეულიშვილის შემოქმედებით მემკვიდრეობას. რაოდენი სითბო, ერთგულება, სევდა და ნალველი ჩააქსოვა გურამისადმი მიძღვნილ წიგნებს, ისეთებს, როგორიცაა „მე ახლაც ოცდაექვსი წლისა ვარ“, „აი, მე, გურამი, ვდგავარ თქვენს წინ“, „გურამ რჩეულიშვილის ლეგენდა გრძელდება“. რა მღულარება იგრძნობა გულისა გურამისადმი მიძღვნილ თუნდაც ამ სტრიქონებში:

ნისლი, სქელი და რძესავით თეთრი,
აგვისტოს თვეში დაფარავს გაგრას,
გეძებთ
კვლავ სხვათა გადასარჩენად
ზღვაში შეჭრილს და უკვალოდ
გამქრალს.

ასე პატრონობს, ასე ელაციცება პოეტი ზეცად ამაღლებულ მეგობართა და ძმანაფიცთა სულებს და, კაცმა რომ თქვას, მეჩვენება, რომ სწორედ ამაში პოეტს შვებასა და მისი არსებობის უმთავრეს დანიშნულებას. აკი არსთაგამრიგემ ასე უხვად დააბერტყა რუსთაველის ავთანდილისეული დიდი, უკიდევანო, გაუხუნარი მეგობრობისა და სიყვარულის ნიჭი. ნახეთ, როგორ იხსენებს იმ ბედნიერ დღეებს, როცა ყველანი ერთად იყვნენ და ოცნების კოშკებს აგებდნენ.

და აღარც მახსოვს

ამ ქვეყანაზე

ბედნიერები ვიყავით როდის...

იქნებ იმ დროში, ახალგაზრდობა

როცა რაშივით გვება კარებთან

და სიყვარული შევარდენივით

აღმა და დაღმა დაგვატარებდა.

იმდენად მნიშვნელოვანია ნუგზარ წერეთლის ღვანლი უდროოდ და უღვთოდ აღსრულებული გურამ რჩეულიშვილის შემოქმედების პოპულარიზაციაში, იმდენად მნიშვნელოვანია მისი წიგნები გურამზე, რომ ამით აღფრთოვანებულმა ჭაბუა ამირეჯიბმა, საუკუნის რომანის შემქმნელმა ასე გამოხატა თავისი დამოკიდებულება ამ სიკეთით სავსე შემოქმედისადმი:

„გურამ რჩეულიშვილის გარდაცვალება,



მე თუ მკითხავს ვინმე, მეოცე საუკუნის ქართულ ლიტერატურასა და ხელოვნებაში ჩვენი სულიერი მომავლისთვის უმნიშვნელოვანესი დანაკლისი იყო და ვითომ რა გასაკვირია, რომ მასთან ერთად გამოვლილმა სიცოცხლემ მისი მართლაც რომ საკადრისი, ნაღდი და ალტაცებული წიგნები დაგანერინა. ბარაქლა, ნუგზარ წერეთელი, მწერალო და მარად მებრძოლო მამულიშვილო“.



ზაალ პოტკოვილი

მე, თქვენს მონა-მორჩილს, თითქმის არ მეგულება მეორე ისეთი მწერალი, ასეთი სასოებით, უდიდესი პასუხისმგებლობისა და მოვალეობის განცდით უვლიდეს „ადრე ნასული კაცის ფიქრებს“, როგორც ლადო ასათიანი იტყოდა.

ნუგზარ წერეთელი პოეტია, ჭეშმარიტი პოეტი და მის გარშემო ბევრი ისეთი რამის დანახვა თუ შემჩნევა შეუძლია, რისი აღქმაც ჩვენ, რიგით მოკვდავებს, არ გვეხელწიფება, იმის დანახვა შეუძლია, თოვლი როგორ თქორავს რძისფრად ღამეს, როგორ ბელავენ მთვარის სვეტები პრიალა ხმლებით თოვლში თავდახრილ ფიჭვებს. საერთოდაც უყვარს თოვლი პოეტს და ამიტომაცაა მოხიბლული ბაკურიანის პირველქმნილ-მშვენიერებით. ათასგვარ ომებით და დაპირისპირებებით სავსე სამყაროდან გამოქცეულს ანდამატივით იზიდავს სამოთხედ ქცეული ეს დასახლება თავისი ქათქათა და უსპეტაკესი თოვლით...

ნუგზარ წერეთლისთვის უფლის მარადი კალთასავით გადაშლილა ალაზნის ველი, საიდანაც მოფარფატე გედივით მოჩანს ალავერდი, ჩვენი რწმენისა და ქედუხრელობის სიმბოლო. აქვე იმასაც აღვნიშნავ, რომ ეს რომანტიკული სულის მქონე შემოქმედი მოგზაურობის ტრფიალია და ღამის მთელი მსოფლიო აქვს შემოვლილი, უცხოელთა ნაღვანის შეფასებაც შეუძლია და დაფასებაც. აკი წერს კიდეც ერთგან, ვენეცია და ფლორენცია ღმერთმა უსახსოვრა კაცობრიობასო. მაგრამ მშობლიური ბალახვანი

თუ ნადიკვარი, სტეფანწმინდის სანახები ყველაფერს ურჩევნია და მათ შეტრფის უპირველესად. საქართველოს წმინდა ცრემლებს აგონებს მთებიდან მოვარდნილი ქართული მდინარეები, უხარია ზამთრისგან თავდაღწეულს იმის ცქერა, თუ როგორ მიუძღვება აპრილი გამოზაფხულის ქარებს ზუსტად ისე, როგორც მწყემსი მიერეკება ხოლმე ატორტმანებულ ფარას.

არ შემიძლია, კიდეც ერთი ამონარიდი არ მოვიყვანო პოეტის ერთ-ერთი ლექსიდან:

მწერლებთან ომი
ნესად ჰქონდა საბჭოთა კავშირს,
სისხლისგან დათხვრილს,
სამარცხვინოდ წამხდარს და დაშლილს,
ბევრი მოაშთეს,
სამწუხაროდ, ბევრი გაჟლიტეს,
სიტყვის ძალა კი
ვერც გააქრეს და ვერც დაშრიტეს.

.....
სიტყვასთან მებრძოლს
ჯერ არავის გაუხარია.

ღიახ, ბატონებო, სიტყვასთან მებრძოლ ჯალათებს ჯერ არსად და არასოდეს გაუხარიათ. დასაბამიდან იყო სიტყვა და სიტყვა იყო ღმერთთან და ღმერთი იყო სიტყვაო, გვასწავლის იოანეს სახარება და აბა, ღმერთთან მებრძოლი რომელი სატანა და ბელზებელი გამოსულა გამარჯვებული ღმერთთან შერკინებიდან.

ბატონ ნუგზარს, დიდი ცხოვრებისეული გამოცდილების მქონე შემოქმედს, თანამედროვე ქართული მწერლობის ერთ-ერთ ღირსეულ წარმომადგენელს მტკიცედ სწამს, რომ ქართული მწერლობა ადრე თუ გვიან დაიბრუნებს უწინდელ დიდებას და ადგილს. სწორედ ამისთვის იღწვის ეს დიდებული პიროვნება, რომელიც ასე ამშვენებს მის სამწერლო ოჯახს და სრულიად საქართველოს.

ღმერთმა ხელი მოუმართოს სამშობლოს სამსახურში უებროდ დახარჯულ პოეტს.



ნანა რჩეულიშვილი



მ
ლ
მ
მ
ლ
მ
ლ
ლ
ლ
ლ
ლ
ლ
ლ
ლ

გურამ რჩეულიშვილის, როგორც მწერლისა და შემოქმედის განსაკუთრებული ხელწერა გვიმძაფრებს ინტერესს იმ თეორიული ასპექტების მიმართ, რომელთა საშუალებითაა იქმნებოდა ასე განსხვავებული, იმდროისათვის რთვა უწყნარო მწერლობის ნიმუშები. თითოეული ფრაზა მისი მოთხრობებიდან, ლექსებიდან, დღიურიდან თუ უბრალო ჩანაწერებიდან, სუნთქავს ახალი აზრით, განსხვავებული იდეური მოტივებითა და დაუოკებელი მწერლური პათოსით.

ნ. რჩეულიშვილი

გურამ რჩეულიშვილის ლიტერატურული შეხედულება

გურამ რჩეულიშვილის, როგორც მწერლისა და შემოქმედის განსაკუთრებული ხელწერა გვიმძაფრებს ინტერესს იმ თეორიული ასპექტების მიმართ, რომელთა საშუალებითაა იქმნებოდა ასე განსხვავებული, იმდროისათვის რთვა უწყნარო მწერლობის ნიმუშები. თითოეული ფრაზა მისი მოთხრობებიდან, ლექსებიდან, დღიურიდან თუ უბრალო ჩანაწერებიდან, სუნთქავს ახალი აზრით, განსხვავებული იდეური მოტივებითა და დაუოკებელი მწერლური პათოსით. გურამი არასოდეს ყოფილა ჩამოყალიბებული პოეტი, მაგრამ, უნდა ითქვას, რომ სწორედ ლექსად ნათქვამ ფრაზაში ყველაზე უკეთ ჩამოყალიბდა მისი მწერლური ფანტაზია:

რადგან ლექსების წერა დავინყე, უნდა ვთქვა კიდეც, რა მიყვარს ლექსში: მე ვეტრფი, მე ვგრძნობ, მე ხოტბას ვასხამ იმ პოეტურ ბუნდოვანებას, რომლის თითოეული

ნაწილიც სინათლით სუნთქავს (გურამ რჩეულიშვილი; 4,419).

მწერლისთვის მიუცილებელ პირობად მიჩნეული „პოეტური ბუნდოვანება“ გურამ რჩეულიშვილის შინაგანი, უხილავი სუბსტანციაა, „სინათლით მსუნთქავი“, რომელიც ავსებს მწერლის შინაგან სამყაროს და ანიჭებს მას „სხვა სამყაროში“ გადასვლის პოტენციურ შესაძლებლობას. როგორც „დღიურში“ წერს ის – „მე ჯერ ვივსები რაღაცით და მერე ვიგებ რა არის ეს რაღაც“. ხოლო მეგობრისადმი (ერლომ ახვლედიანი) გაგზავნილ პირად წერილში ვკითხულობთ: „მე ვიცი, რომ მაქვს პრინციპი, შინაგანი, ოღონდ რა არის, კარგად არ მესმის“.

გურამ რჩეულიშვილის შემოქმედებითი მემკვიდრეობა საკმაო საფუძველს იძლევა მისი თეორიული განხილვისა და შეფასებისათვის. ოთხი წლის განმავლობაში მან შექმნა მნიშ-

ვნელოვანი ლიტერატურული ღირებულების მქონე სამწერლო მემკვიდრეობა მოთხრობებით, ნოველებით, ლექსებით, პიესებით, ჩანაწერებითა და პირადი წერილებით. საგანგებო ყურადღებას იქცევს მისი შემოქმედებითი პროცესის ხასიათი, ლიტერატურული შეხედულებანი, რომელიც ისევე უჩვეულო და არაორდინალურია, როგორც მისი მხატვრული შემოქმედება. უჩვეულო იმდენად, რომ თავის დროზე მისი შეფასება გაუჭირდათ საკმაოდ კომპეტენტურ პირებსაც-კი. ვგულისხმობთ ჟურნალ „ცისკრის“ სარედაქციო კოლეგიას, რომლის წევრები გაურკვეველი მოსაზრებით აჭიანურებდნენ რჩეულიშვილის მოთხრობების დაბეჭდვას, თუმცა როგორც გადმოგვცემენ, სათითაოდ თანახმანი იყვნენ, ერთად კი თავს იკავებდნენ, ერთმანეთს აბრალებდნენ და საერთოდ უარს ეუბნებოდნენ მათ დაბეჭდვაზე.

როგორც ჩანს, გურამის მოთხრობების დამახასიათებელმა ხელწერამ ერთგვარი დაბნეულობა გამოიწვია ლიტერატურის კრიტიკოსთა შორის. ამ საკითხზე ისევ ავტორის ახსნა-განმარტება თუ მოგვცემს პასუხს: „საზოგადოების დიდი ნაწილი მე მხვდება, როგორც გადმომღერებელს ევროპული თუ ამერიკული „დაკარგული თაობის“ მოტივებისა. სასურველი იქნებოდა, რომ ჩემმა თეორიულმა ნაწილმა მხატვრულთან კავშირში, გააქარწყლოს ეს შეხედულება და ჩვენ ერთმანეთს პირდაპირ, გულწრფელად დავუწყოთ თვალეზიში ყურება“. ციტირებას ვახდენთ წერილიდან, რომელიც გურამმა ჟურნალ „ცისკრის“ იმჟამინდელ რედაქტორს, ვახტანგ ჭელიძეს გაუგზავნა (გურამ რჩეულიშვილი, 6, 100). ცნობილია, რომ 1956 წელს მწერალმა აქტიურად დაიწყო ბრძოლა მოთხრობების გამოსაქვეყნებლად, რაც მანამდე არ იყო მისი ინტერესის საგანი. აღნიშნული





გურამ რჩეულიშვილი

წერილიც სწორედ ამ მიზანს ემსახურებოდა.

გურამ რჩეულიშვილის შეხედულება მწერალსა და საერთოდ, მწერლობაზე ხშირად არაერთგვაროვანია. აზრი იმის შესახებ, თუ ვინ შეიძლება იწოდებოდეს მწერლად, არაერთ პირად წერილსა თუ ჩანაწერში გვხვდება. „მე მწერალი არა ვარ! მე შეყვარებული ვარ! გესმით?! ოღონდ ახლა არ ვიცი ვისში“. ანუ, მისი აზრით, სიყვარული, „შეყვარებულობა“, თუნდაც ბუნდოვანი, მიუცილებელი პირობაა მწერლისათვის. კიდევ უფრო დახვეწილია შემდეგი ფორმულირება: „ყველაზე კარგს კი იგი დანერს, ვინც სხვაზე მეტად და ღირსებით იტანჯება ვერმიღწეულის ვნებით შეპყრობილი.“ აქ ხაზგასმითაა მითითებული პიროვნების ტანჯვასა და ღირსებით შეგნებაზე. და, რაც ყველაზე მთავარია, ნამდვილ მწერალს „თავზე უნდა დაემხოს წერის სურვილი, როგორც ბედისწერა“. ეს ბედისწერა, ანუ ტანჯვა წერა-არწერას შორის იყო მუდამ თანამდევით მისთვის. „საშინლად ვიტანჯები, უბრალოდ, ჯოჯოხეთის ცეცხლზე ვინვი წერასა და არწერას შორის... სხვა გზა არ არის, უნდა ვწერო, ახლა ეს არის ერთადერთი, რასაც შეუძლია, რომ ოდნავ მაინც მომასვენოს“ (გურამ რჩეულიშვილი, 5; 322).

შეგნიშნავთ, რომ მისთვის, როგორც მწერლისთვის, ერთ-ერთი მთავარი და აუცილებელი პირობა წერისა და ამ ნაწერის სხვისთვის გაზიარების სურვილი იყო. ოდესიდან გამოგზავნილ

წერილში, დას, მარინე რჩეულიშვილს წერდა – „მინდა (წერა) იმიტომ, რომ მინდა და კიდევ იმიტომ, რომ ჩემს გარდა სხვამაც იცოდეს, რა სავესე ვარ შემოქმედებით და სიცოცხლით“. ამის დასტურია წერილები მამის, მიხეილ რჩეულიშვილისადმი, დის – მარინესადმი, ახლო მეგობრების, ერლომ ახვლედიანის, გურამ გეგეშიძის, ნუგზარ წერეთლისადმი. ამასთან, არანაკლებ ყურადღებას აქცევდა მკითხველის შეფასებას. მამისადმი მიწერილ წერილში ვკითხულობთ: „სულ ორ-სამ კვირაში ახალ პიესას, ან სცენარს გამოგვზავნი, რომელიც პირველზე ნაკლებად არ მოგეწონება. დიდი მადლობელი ვარ შენი გულისხმიერი რჩევებისა, პიესის ახლიდან გადაწერ-გადამუშავების დროს აუცილებელივ მივიღებ მხედველობაში...“ (გურამ რჩეულიშვილი, 6, 67). მსგავს დამოკიდებულებას ვხვდებით მწერლის დის, მარინეს მიმართ. მარინე რჩეულიშვილი ხშირად ყოფილა ძმის ნაწარმოებების პირველი მკითხველი. მის ლიტერატურულ გემოვნებას და აზროვნებას დიდად აფასებდა გურამი. დის მისამართით გაგზავნილ წერილებში იგი ხშირად განიხილავს ლიტერატურულ საკითხებს, მსოფლიო ლიტერატურის კლასიკოსთა ნაწარმოებებს.

ამ მხრივ საყურადღებოა ტოლსტოის რომანების პერსონაჟთა სახეებზე საუბარი. რომანების – „ომი და მშვიდობა“ და „ანა კარენინა“ – ნაკითხვით გამოწვეულ ძლიერ შთაბეჭდილებებს გადმოსცემს წერილები მარინეს მიმართ. ამ პერსონაჟებთან ზოგჯერ მსგავსებასაც-კი პოულობს წერილის ავტორი – „ანა კარენინაში“ ჯერ მარტო პირველი ტომის ნახევარი ნავიკითხე, – არ შემოსულა კაცი, რომ დასაწყისში არ მგონებოდა ჩემი თავი“. ოდესიდან მოწერილ წერილში ვკითხულობთ: „მე ნატაშა როსტოვა ვარ. ამ გოგომ თავისთან ერთად სამჯერ მატირა“-ო. თუმცა, იქვე აცხადებს: – არა, მე არა ვგავარ ნატაშას. ესე იგი, ჰო და არა. ის ისეთი უშუალოა. ეს მეც მაქვს, ოღონდ მე კაცი ვარ და ვარ შემოქმედი. ეს მეორე... შემოქმედება, უხეშს მხდის ხშირად პირველისათვის და ალბათ, ანდრეისავით ვიქნებოდი, რომ არა ვწერდე“ (გურამ რჩეულიშვილი; 6, 73). ტრაგიკული ბედის მწერლისათვის უცხო იყო მდორე, ემოციას მოკლებული წერა. თვით ყველაზე პატარა მინიატურაც-კი უდიდესი ძალითაა დამუხტული.

ყველაზე ფასეული კი გურამ რჩეულიშვილისათვის არის შემოქმედებითი თავისუფლება. ამის დასტურია მისი თეორიული შეხედულებები, რომლებიც ვახტანგ ქელიძისადმი გაგზავნილ წერილში მკვეთრი აქცენტებითაა გამოთქმული. წერილი 1960 წლის იანვარშია დაწერილი,



საავადმყოფოში, სადაც იმ პერიოდში მკურნალობდა ახალგაზრდა მწერალი.

იდეას მწერლის შემოქმედებით თავისუფლებაზე, გურამ რჩეულიშვილის თეორიული შეხედულებების კვალდაკვალ, განიხილავდა ლიტერატურის თეორეტიკოსი მანანა კვაჭანტირაძე, როცა წერდა: „გ. რჩეულიშვილის მთელი შემოქმედება წარმოადგენს განაცხადს იმაზე, რომ ავტორი – ეს მე ვარ“. ავტორს უხდება არა მხოლოდ „ვარ“-ის ტოპიკის ფუნდამენტური პრობლემის დაძლევა, რომელიც მე-20 საუკუნის ფილოსოფიური აზრის

მთავარ თავსატეხად იქცა, არამედ ნარაციის პროცესში ავტორის უფლებამოსილების საგანგებო ხაზგასმაც“ (ქართული ლიტერატურა. ისტორია საერთაშორისო ლიტერატურული პროცესების ქრილში; ტ. 2; 188). ასეთი ტენდენცია განასხვავებს რჩეულიშვილის შემოქმედებას მისი დროის მწერალთა ნააზრევისაგან. იგივე პათოსითაა წარმოთქმული მწერლის მეტაფორული ფრაზა: „ისევ მოვედი მე ფართო გზასთან... სწორედ აქ არის საჭირო თავის შესაცნობად, მოწოდების ადგილის საპოვნელად, გარკვეული თავისუფლება (გურამ რჩეულიშვილი; 6, 97). ავტორის, ზოგადად, შემოქმედის „ჩრდილში დგომა,“ იმთავითვე მიუღებელი პირობაა მისთვის, მკაცრად მიღებული და დაკანონებული იყო მმართველი პარტიული კლასისათვის. ღრმა უფსკრული თავისუფალ შემოქმედსა და ნომენკლატურულ ჩარჩოებს შორის, აზიანებდა და ანგრევდა მწერლის ფსიქიკას. ეს ნერვიულად მგრძნობიარე დამოკიდებულება ატყვია ზემოხსენებული წერილის იდეურ პათოსს დასაწყისშივე, ადრესატისადმი მიმართვაში: „სამწუხაროდ, ჯერ მოსვლა არ შემიძლია, ისეთ მდგომარეობაში ვიმყოფები, ხოლო დრო და ჩემი ტემპერამენტი არ ითმენს, რომ არ გაგაგებინოთ ჩემი აზრი ზოგიერთი საკითხის შესახებ და არ მოვისმინო თქვენი შეხედულებები“ (გურამ რჩეულიშვილი, 6. 92).

ეს წერილი, რომელსაც თავისუფლად შეიძლება ეწოდოს „გურამ რჩეულიშვილის ლიტერატურული შეხედულებები,“ ლოგიკურად და სტილისტურად დახვეწილი, აღსავსეა ტონით, როგორც მართებდა ახალბედა შემოქმედს უფროსი თაობის მწერლის მიმართ. მთავარი სათქმელიც განზოგადებული და მტკიცე არგუმენტებითაა შემადგენელი. „არ არსებობს სიბრძნე კაცის ვნებებისთვის. ხელოვნებას მხოლოდ გულწრფელობა სწამს“ – ამ თეზას დას-



ნანა რჩეულიშვილი

ტურად ავტორი იშველიებს შექსპირის, ბაირონის, ტოლსტოის გენიალურ შემოქმედებას, რომელთა კალამიც ქვეშეცნეულად ემორჩილება დიდ მხატვრულ ინტუიციას. ცხადია, ლაგამამოდებული მწერლობა ვერასოდეს იქნება გულწრფელი, ჭეშმარიტი და იმავდროულად ემოციური და, რომ „შექსპირი, მიუხედავად სიუჟეტის და ფილოსოფიური საფარველის წინასწარგანჭვრეტისა, დღემდე გაოცებულია, გულმოკლული და სიგიჟემდე აღშფოთებული იმ მუდმივი საბედისწერო შეცდომით, რამაც მავრს თავისი სიყვარული დაახრჩობინა“

(გურამ რჩეულიშვილი, 6. 94). სწორედ ეს ფაქტი მიაჩნია მწერალს შემოქმედის გამარჯვებად.

„შევემნა თანამედროვე ქართული ადამიანი თავისი მკვეთრად გამოხატული და განსხვავებული ვნებებით“ – ასე განზოგადდა გურამ რჩეულიშვილის, როგორც მწერლისა და შემოქმედის უდიდესი მიზანი. მისი ღრმა რწმენით, ლიტერატურის მთავარი მიზანიც ადამიანთა სახეების ხატვა უნდა ყოფილიყო, დამახასიათებელი გარემოთი, ცხოვრებითა და მისწრაფებებით, კარგითა და ცუდით, თანაბრად. ხუთი წლის მანძილზე შექმნილ რეალისტური პროზის ნიმუშებს აქვთ პრეტენზია, მოიცვან მთელი კოსმიური სამყარო, ზოგჯერ ფარული სიმბოლიკის დახმარებით, ზოგჯერ კი, უბრალოდ, ძალზე მარტივი პირდაპირობით. რჩეულიშვილის სამწერლო-მხატვრული მეთოდი, თვით მწერლის შინაგანი სამყაროდან გადმოსული, მოიცავს უსასრულობას. მას დრომ მისცა ჭეშმარიტი შეფასება, დრომ, რომელიც ყველაზე უღმობელია ჩვენი ხილული სამყაროს სინამდვილეში.

ბიბლიოგრაფია:

1. კვაჭანტირაძე მ. (2016); ნეორეალიზმის დასავლური მოდელი და ქართული ლიბერალური დისკურსი // „ქართული ლიტერატურა. ისტორია საერთაშორისო პროცესების პრიზმაში“. ნან. II. 181-211. გამომცემლობა „საარი“. თბილისი.
2. რჩეულიშვილი გ. (2006). თხზულებათა სრული კრებული ექვს ტომად. ტ. 4. გამომცემლობა „საარი“. თბილისი.
3. რჩეულიშვილი გ. (2007). თხზულებათა სრული კრებული ექვს ტომად. ტ.5. გამომცემლობა „საარი“. თბილისი.
4. რჩეულიშვილი გ. (2007). თხზულებათა სრული კრებული ექვს ტომად. გამომცემლობა „საარი“. თბილისი.





დი, თითქოს ეს შეგრძნება სადღაც განმეცადა. მას ისეთი ნაცნობი სახე, ხელები და აღნაგობა ჰქონდა, შთაბეჭდილება დამრჩა, რომ მთელი ცხოვრებაა მას ვიცნობ.

ისე შემომხედა, ისეთი ლამაზი ყავისფერი თვალებით, თითქოს ვგრძნობდი, რომ მასთან ძალიან ბევრი საერთო მაკავშირებდა.

ამ გოგონას ყურებაში, უცებ განათებულ და სიმშვიდით სავსე ადგილას აღმოვჩნდი. იქვე, დიდი ლამაზი ხავსმოკიდებული ხე იდგა, სადაც დაჯდომა და საათობით საუბარი შეგეძლო. ხის ქვემოთ, კი საყვარელი ნაკადული მიედინებოდა...

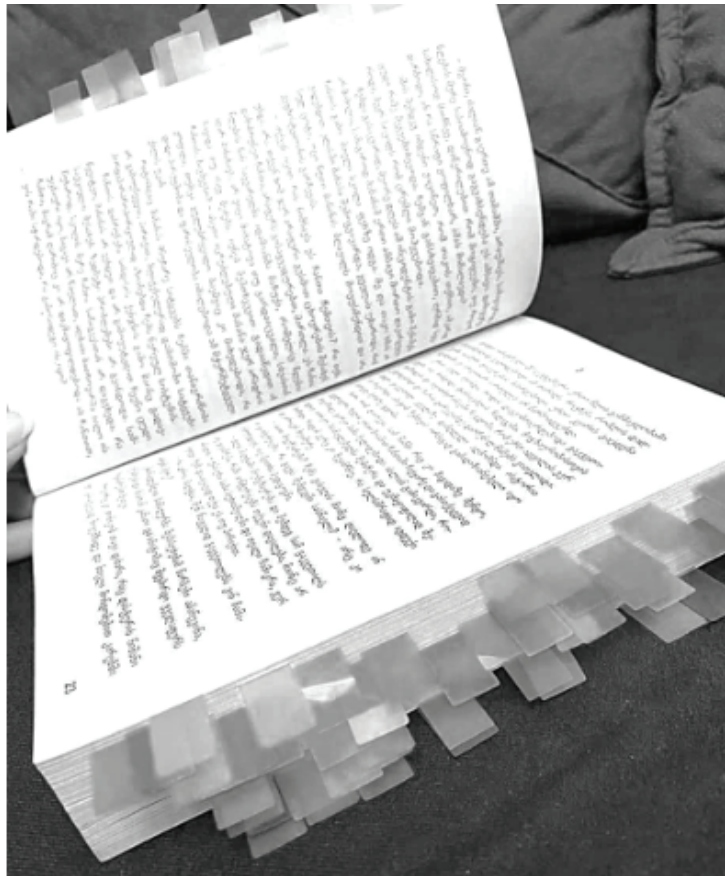
გოგონასთან ერთად ჩამოვჯექი ხეზე, მან მკითხა: – აისრულე ყველა ოცნება, რაც ბავშვობაში გქონდა მიზნად? უცებ ვერ მივხვდი, რას მეუბნებოდა. ამჯერად, ახლოს მოინია, თავისი ყავისფერი თვალები, თვალ-

ში გამისწორა და მითხრა, – მე შენ გიცნობ! და საოცრად ნაცნობი ხმა მიიღო, ის იმეორებდა, – მე ხომ, გიცნობ! მითხარი ყველაფერი შენ შესახებ! ყველაფერი აასრულე რასაც ბავშვობაში გეგმავდი!? გახდი საამაყო, როგორც ოცნებობდი? მითხარი! მითხარი! მე ხომ შენ გიცნობ! გიცნობ!

უცებ გავშეშდი, ცრემლები მომადგა, გამელიმა, თვალები გავახილე და ვხვდები, რომ სანოლიდან ვერ ვიძვრი. ყველაფერს ვხვდებოდი, ამეტირა და თან ბედნიერი ვიყავი, რადგან იმ პატარამ რაც მითხრა, ბავშვობის ყველა ოცნება ავისრულე, რომ გავიზარდე...

და სწორედ, ის პატარა გოგონა, ლამაზი ყავისფერი თვალებით, ხომ მე ვიყავი..."

P.S. ბოლოში ამ წიგნის ფოტოა. აი, ასეთი მკითხველია გოგონა მეშვიდე კლასიდა.





„თელავის გაზეთის“ პირველი ნომერი, მრავალწლიანი წყვეტის შემდეგ, პირველად გამოიცა. მოსახლეობის ინიციატივითა და თელავის მუნიციპალიტეტის მერიის მხარდაჭერით, თელავში ბეჭდური მედია დაბრუნდა, რომლის ისტორიაც 100 წელზე მეტს ითვლის.

გაზეთი ყოველი თვის ბოლოს გამოიცემა, ქალბატონ ნელი ცქიტიშვილის რედაქტორობით.

„თელავის გაზეთი“ ხელმისაწვდომი იქნება თელავში არსებულ პრესის ჯიხურებში, მთავარ ბიბლიოთეკასა და მუნიციპალიტეტის ყველა სოფლის ადმინისტრაციულ შენობაში.

„თელავის გაზეთის“ პრეზენტაცია თელავის მთავარ ბიბლიოთეკაში გაიმართა, რომელსაც თელავის მუნიციპალიტეტის მერი, ლევან ანდრიაშვილი, კახეთის მხარეში სახელმწიფო რწმუნებული, გიორგი ალადაშვილი და თელავის საკრებულოს თავმჯდომარე – თენგიზ მთვარელიშვილი ესწრებოდნენ.

